

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΓ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1994

ΑΡΙΘ. 14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ ζήτημα τῆς ταυτότητος τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ (2 Ὀκτωβρίου). — Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Στὸ ἔργο τῆς κατήχησης. — Ἰωάννου Φουντούλη Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ, Ἀκολουθία καὶ ἀγιολογικὰ κείμενα τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μάρτυρος Πορφυρίου, τοῦ ἀπὸ μίμων, προστάτου τῶν Ἑλλήνων ἡθοποιῶν. — Ἀρχιμ. Μακαρίου Βαυλά, Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ἡ πρόκληση τῆς Εὐρώπης. — Ἀρχιμ. Μακαρίου Φιλοθέου, «Ἐγγίσσατε τῷ Θεῷ καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν» (Ἰακ. δ' 8). — Ἀρχιμ. Ἀντίπα Νικηταρά, Χαρακτηριστικὰ τῆς ἀγιότητος τοῦ ἁγίου Μακαρίου, Διδασκάλου τοῦ Γένους. — Ἀρχοντούλας Ἀνέστη, Ἡ ἀσκησις τῆς οἰκονομίας στὰ Μυστήρια μὲ εἰδικότερη ἀναφορὰ στὸν πολιτικὸ γάμο. — Ἐπίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 - Τηλέφωνο
72.10.734 • Προϊστάμενος Τυπο-
γραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνα-
τος, Ἡπείρου 132 - Πέραμα.

Τὸ ζήτημα τῆς ταυτότητος τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ (2 Ὀκτωβρίου)

Τὴν 2α Ὀκτωβρίου ἡ Ὀρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, μαζὶ μὲ τὴ μνήμη τῆς ἁγίας Ἰουστίνης τῆς Παρθένου, ἐορτάζει τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ. Ἀλλὰ περὶ ποίου Κυπριανοῦ πρόκειται; Οἱ γνώμες διχάζονται. Ἄλλοι ὀμιλοῦν γιὰ τὸν διακεκριμένο μάρτυρα ἐπίσκοπο τῆς Καρχηδόνας, ἄλλοι γιὰ τὸν ὁμώνυμο ἱερομάρτυρα ἐπίσκοπο Ἀντιοχείας (Πισιδίας), ἐνῶ ἄλλοι συνηθέστερον συνενώνουν σὲ μία βιογραφία τὰ γνωστὰ στοιχεῖα ἐκ τοῦ βίου τῶν δύο ἁγίων, ποὺ ἔχουν τὸ ἴδιο ὄνομα. Ποία ἀπὸ τὶς τρεῖς ἐκδοχὲς πρέπει νὰ προτιμήσωμε;

Τὸ ὅτι πρῶτον ἡ ὀρθόδοξη ὑμνολογία καὶ τὸ συναξάριο τῆς ἡμέρας στὸ Μηναῖο δὲν ἔχουν σαφεῖς ὑπαινιγμοὺς γιὰ συγκεκριμένες πτυχὲς τῆς διδασκαλίας καὶ δράσεως τοῦ ἁγίου ἐπισκόπου Καρχηδόνας Κυπριανοῦ, ἀλλὰ μνημονεύουν συγκεκριμένα βιογραφικὰ στοιχεῖα, ποὺ σχετίζονται πρὸς τὸν ἅγιο ἱερομάρτυρα Κυπριανὸ Ἀντιοχείας· τὸ ὅτι δεύτερον τὰ «Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἀναφέρουν τὸ ἔτος 304 ὡς ἔτος θανατώσεως τοῦ ἐορταζομένου τὴν 2α Ὀκτωβρίου ἁγίου Κυπριανοῦ, ἐνῶ εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Καρχηδόνας Κυπριανὸς ὑπέστη μαρτυρικὸ θάνατο τὸ ἔτος 258, καὶ τὸ ὅτι τρίτον συνεορτάζεται τὴν 2α Ὀκτωβρίου καὶ ἡ ἁγία παρθένος Ἰουστίνα — ὅλα αὐτὰ καθιστοῦν πιθανόν, ὅτι τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία τιμοῦσε πρωτογενῶς τὴ μνήμη τοῦ ἱερομάρτυρος ἐπ. Ἀντιοχείας Κυπριανοῦ, ἐνῶ δευτερογενῶς στὶς διάφορες ἐγκωμιαστικὲς βιογραφίαι ἐγένετο συνένωσις καὶ μερικὴ ἀλληλοπεριχώρησις τῶν στοιχείων τῆς ζωῆς τῶν δύο ἁγίων, ὡς συμβαίνει λ.χ. εἰς τὸν ἰδ' «λόγον εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Κυπριανόν», ποὺ ἐγράφη ἀπὸ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Ναζιανζηνὸ (Migne E.P. 59, 1167-1193. «Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων», ἐκδ. «Ἀποστολικῆς Διακονίας», 59, 181-190). Μὲ τὴν ἀλληλοπεριχώρησι αὐτὴ ἐτιμήθη καὶ ὁ διαπρεπὴς ἐπίσκοπος Καρχηδόνας Κυπριανός, ποὺ εἶναι ἀπὸ τὶς πλέον διακεκριμένες προσωπικότητες τῆς ἀρχαίας ἡνωμένης Ἐκκλησίας καὶ ἔχει προβληθῆ δεόντως στὰ διάφορα ἐγχειρίδια Πατρολογίας.

Ἡ νεωτέρα πατρολογικὴ καὶ ἀγιολογικὴ ἐρευνα φαίνε-

ται να παρουσιάζει ως βεβαία τη διάκρισι τῶν δύο ἁγίων. Διαπρεπεῖς ἐρευνητές, ὅπως λ.χ. οἱ Th. Zahn, B. Altaner καὶ B. Kötting, ξεχωρίζουν σαφῶς τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ὁ ἐπ. Ἀντιοχείας Κυπριανὸς στὰ νειάτα του ἦταν εἰδωλολάτρης καὶ ζούσε ἐκλυτὴ ζωῇ. Ὡς ἐπάγγελμα εἶχε τὴν ἄσκησι τῆς μαγείας. Ἦταν «ὑπηρέτης δαιμόνων» καὶ «λειτουργὸς τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων». Μὲ μαγικὰ μέσα προσπάθησε τρεῖς φορὲς νὰ ἀποπλανήσῃ τὴν ὠραιοτάτη καὶ σώφρονα χριστιανὴ παρθένου Ἰουστίνα πρὸς ἱκανοποίησι ἐρωτικῆς πάθους εἴτε τοῦ ἰδίου (κατὰ τὸν λόγο τοῦ ἁγ. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ),-εἴτε κάποιου πελάτη του Ἑλληνα Ἀγλαΐδα, ὁ ὁποῖος εἶχε ζητήσῃ τὴν συνδρομὴ τῆς μαγικῆς τέχνης του. Ἀλλὰ καὶ τὶς τρεῖς φορὲς ἡ ἔμμονή τῆς χριστιανῆς παρθένου στὸ ἰδεῶδες τῆς ἀγνότητος «πάσας τὰς δαιμονικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας ὡς ἰστὸν ἀράχνης διέλυσεν».

Ἡ στάσις τῆς ἁγίας Ἰουστίνης ἔκαμε ἐντύπωσι στὸν Κυπριανὸ καὶ τὸν ὠδήγησε σὲ αὐτοκριτικὴ, πνευματικὴ ἀφύπνισι καὶ μετάνοια. Πίστευσε στὸν Χριστό, παρέδωκε στὸ πῦρ τὰ μαγικὰ βιβλία καὶ σύνεργα, βαπτίσθηκε, εἰσήλθε στὶς τάξεις τοῦ ἱ. κλήρου, ἐγίνε ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ ἐργάσθηκε γιὰ τὴν διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ. Κατὰ τὸν διωγμὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ ὁ Κυπριανὸς καὶ ἡ ἁγία Ἰουστίνα βασανίσθησαν καὶ ὑπέστησαν μαρτυρικὸ θάνατο μὲ ἀποκεφαλισμὸ.

Τὴ θρυλικὴ ἱστορία τῆς μετανοίας τοῦ Κυπριανοῦ ἐπεξεργάσθηκε ποιητικῶς πρώτη ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου, σύζυγος Θεοδοσίου τοῦ Β', Εὐδοκία, ποὺ ἦταν θυγάτηρ τοῦ ἀθηναίου φιλοσόφου Λεοντίου καὶ ἀρχικῶς ὀνομαζόταν Ἀθηναῖς. Ἐγραψε σὲ ἔμμετρο λόγο 801 ἐξαμέτρους στίχους γιὰ τὸν Κυπριανὸ Ἀντιοχείας εἰς δύο βιβλία (Migne Ἐ.Π. 85,831-864), ποὺ ἔχουν γλωσσικὲς ἀτέλειες, ἀλλὰ περιέχουν δραματικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα προβάλλονται μὲ εὐαισθησία. Τὸ ποιητικὸ αὐτὸ ἔργο ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν φιλολόγων ὡς πηγὴ τόσο τοῦ μεσαιωνικοῦ θρύλου τοῦ Φάουστ, ὅσον καὶ τοῦ ἔργου «El mágico prodigioso», ποὺ ἐγράφη ἀπὸ τὸν ἐπιφανῆ ρωμαιοκαθολικὸ δραματουργὸ Pedro Calderón de la Barca. Σὲ ἑλληνικὴ, ἀραβικὴ καὶ αἰθιοπικὴ παραλλαγὴ κυκλοφοροῦν «Προσευχὲς τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ» (Ἐξορκισμοί). Σὲ γερμανικὲς περιοχὲς καὶ σὲ ἄλλα μέρη γίνεται ἐπίκλησις τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ ἐναντίον τῶν δαιμόνων, ἐνῶ στὴν Τέχνη ὁ ἅγιος ἱερομάρτυς παρουσιάζεται νὰ καίῃ τὰ περὶ μαγείας βιβλία.

Ὁ γράφων φρονεῖ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἀγιολογία πρέπει μὲ κριτικὴ ἐρευνα νὰ ξεκαθαρίσῃ πλήρως τὸ ζήτημα τῆς ταυτότητος τοῦ ἐορταζομένου τὴν 2α Ὀκτωβρίου ἁγίου Κυπριανοῦ.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

* Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ ΕΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΞῶ ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Ἱστορία καὶ ἀκολουθία τοῦ καθγιασμοῦ του. Ἐκδ. πολυτελῆς. Σελ. 32, σέ τετραχρωμία.

* Συμειῶν τοῦ Μεταφραστοῦ, Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (Εἰσαγωγή - μετάφραση - σχόλια Γεωργίου Δ. Παπαδημητροπούλου). Σελίδες 112.

* Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ (ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντίου). Σελίδες 184.

* Μητροπ. Γουμενίσσης Δημητρίου, Οἱ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ὡς ΕΔΙΔΑΞΑΝ (Κυριακοδρόμιο στὰ ἀποστολικὰ ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν). Σελίδες 216.

* Καθηγητοῦ Ἀστερίου Ἀργυρίου, ΚΟΡΑΝΙΟ ΚΑΙ ἹΣΤΟΡΙΑ (ἡ περὶ Ἱστορίας ἀντίληψι τοῦ Κορανίου, ἡ ἐξέλιξί της καὶ σύγκρισί της μὲ τὴν Χριστιανικὴν). Σελ. 224.

* Διατελ. Καθηγητοῦ Ἀθαν. Δελγκωστοπούλου, Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (Βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν). Σελίδες 128.

* Καθηγητοῦ Ἡλία Θ. Οἰκονόμου, ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ἡ θεία Βούλησι καὶ ἡ Κτίσι). Σελίδες 80.

* Ἀρχιμ. Εὐσεβίου, ΜΙΚΡΗ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ. Σελίδες 304.

* Θωμᾶ Ν. Ζήσι, ΜΕΓΑΛΥΝΘΗΤΙ, ΝΥΜΦΙΕ... (ἡ ἱερολογία τοῦ θρησκευτικοῦ ὀρθόδοξου Γάμου). Ἀκολουθία, μετάφρασι, εὐρύς σχολιασμός. Σελίδες 256.

* Πρωτ. Γεωργ. Δ. Μεταλληνοῦ, ΟΥΝΙΑ (πρόσωπο καὶ προσωπεῖο). Ἐνα ἐπίκαιρο ντοκουμέντο. Σελ. 88.

Ἐπίσης, ἀνατυπώθηκαν καὶ κυκλοφοροῦν:

* Ἀρχιμ. Εὐσεβίου Βίττη, «Εἰς Ὑψος Νοητόν...» (Λόγος περὶ προσευχῆς, τοῦ ἁγίου Νείλου τοῦ Ἀσκητοῦ). Ἐκδοσι Γ', σελ. 272.

* Βασ. Μουστάκη (†), ἸΩΒ, Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ. Τόμος Α', ἐκδοσι Β', σελίδες 368.

4. ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ

Τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ Κατήχηση εἶναι ὁ δεύτερος χώρος, στὸν ὁποῖο μπορεῖ νὰ συντελεσθεῖ ἡ ἱστορικὴ συνάντηση κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Ἡ διαφοροποίηση ἀνάμεσα στοὺς κληρικούς καὶ λαϊκούς, ποὺ σιγὰ-σιγὰ σφράγισε τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας ζωὴ, εἶχε ἀντίκτυπο καὶ στὸ βασικὸ καὶ οὐσιώδες ἔργο τῆς Κατήχησης. Ἔτσι, οἱ μὲν κληρικοὶ περιορίσθηκαν στὸ ἔργο τῆς **μυστηριακῆς** Κατήχησης ποὺ συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀνέλαβαν ἀποκλειστικὰ τὸ ἔργο τῆς **ποιμαντικῆς** Κατήχησης, ποὺ ἐπιχειρεῖται στὴ Δημόσια Ἐκπαίδευση καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

Ἡ διαφοροποίηση αὐτὴ, καταρχὴν, δὲν ἦταν καὶ δὲν εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴν ποιμαντικὴ δεοντολογία τῆς Κατήχησης. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ δὲν εἶναι σύμφωνο μὲ τὴ δεοντολογία αὐτὴ, εἶναι ἡ στεγανοποίηση τῶν διαφόρων αὐτῶν φορέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης: κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀσκοῦν τὸ ἔργο αὐτὸ τῆς Κατήχησης ἐντελῶς ἀποσπασματικά, χωρὶς συνεργασία ἢ ἐπικοινωνία μεταξὺ τους. Δὲν εἶναι ἐπομένως περιεργὸ τὸ γεγονός ὅτι σήμερα τὸ ἔργο τῆς ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης, πλὴν τῆς μυστηριακῆς¹, παρουσιάζει σοβαρότατα προβλήματα. Ἡ διάσταση αὐτὴ μεταξὺ τῶν φορέων τῆς Κατήχησης ὀφείλεται βέβαια καὶ στὴν ἔλλειψη ἑνὸς ἐπιτελικοῦ συντονιστικοῦ ὄργανου, μὲ εἰδίκευση καὶ ἀρμοδιότητα στὰ θέματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης².

Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς δείχνουν καὶ τὶ δέον γενέσθαι. Μὲ ἄλλα λόγια, τὸ ἔργο τῆς ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ἐξ **ἀρχῆς** καὶ μάλιστα μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἱστορικῆς συνάντησης κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδικότερα, νομίζομε, ὅτι πρέπει νὰ γίνουν τὰ κάτωθι:

α) Ἰδρυση Κέντρου ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης: Δὲν πρόκειται, βέβαια, γιὰ ἕνα ἀκόμη γραφεῖο, μὲ γραφειοκρατικὲς μόνο ἀρμοδιότητες. Ἐκεῖνο ποὺ προτείνεται εἶναι νὰ ἰδρυθεῖ ἕνας εἰδικὸς ἐκκλησιαστικὸς φορέας, μὲ αὐτοτελὴ ὀργάνωση καὶ διοίκηση ποὺ θὰ ἀναλάβει τὸν συντονισμό τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου στὸ σύνολό του, ἤτοι τῆς Κατήχησης στὴ Δημόσια Ἐκπαίδευση καὶ στὰ Κα-

τηχητικὰ Σχολεῖα. Στὰ πλαίσια τοῦ Κέντρου αὐτοῦ μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ,

β) Ἰνστιτούτο ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης, τὸ ὁποῖο θὰ μελετᾷ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν Κατήχηση θέματα, θὰ ἐτοιμάζει τὰ κατάλληλα κατηχητικὰ ἐγχειρίδια καὶ γενικὰ θὰ καλύπτει ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς Κατήχησης σὲ διδακτικὰ καὶ ἐποπτικὰ μέσα.

γ) Πρόγραμμα Κατήχησης ἐνηλίκων: Τὸ κατηχητικὸ ἔργο, γιὰ τοὺς ἐνήλικες ὀρθοδόξους (μετασχολικὲς ἡλικίες) ἔχει κυρίως τὴ μορφή **κηρυγμάτων** ποὺ γίνονται τὴν Κυριακῇ, στὴ Θ. Λειτουργία, καὶ **ὁμιλιῶν** ποὺ γίνονται σὲ διάφορους χώρους, ἐκκλησιαστικούς καὶ μὴ.

Στὸ σημεῖο ὅμως αὐτὸ, ὑπάρχει μιὰ σύγχυση: συγχέεται ἡ Κατήχηση μὲ τὴν Ποιμαντικὴ. Διότι, ἡ Κατήχηση ἔχει ἕνα **καθορισμένο περιεχόμενο**, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ διδάσκεται μέσα σὲ ἕνα συγκεκριμένο χρονικὸ διάστημα. Κάποτε, δηλαδή, οἱ ἐνήλικες ὀρθόδοξοι πρέπει νὰ παίρνουν ἕνα «πτυχίο» ὀρθόδοξης Κατήχησης! Ἡ ποιμαντικὴ, ἐξάλλου, ποὺ ἀσκεῖται μὲ τὰ κηρύγματα καὶ τὶς ὁμιλίες ἀναφέρεται στὶς καθημερινὲς καὶ παντοτινὲς ἀνάγκες τῶν ὀρθοδόξων, γιὰ πνευματικὴ οἰκοδομὴ καὶ τροφοδοσίαν. Εἶναι ἐπομένως κάτι ποὺ πρέπει νὰ προσφέρεται **ἰσοβίως** στοὺς χριστιανούς. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀρκετά, γιὰ νὰ δεῖξουν ὅτι ἄλλο εἶναι ἡ Κατήχηση καὶ ἄλλο ἡ πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν χριστιανῶν. Μὲ τὸν τρόπο ὅμως ποὺ ἐπιχειροῦνται σήμερα τὰ δύο αὐτὰ ἔργα, οἱ ἐνήλικες ὀρθόδοξοι, ἐνῶ διδάσκονται πολλὰ καὶ διάφορα, ἐν τούτοις τὴν ὀρθόδοξο πίστη καὶ τὸ περιεχόμενό της ἐλάχιστα γνωρίζουν...

Ἡ διευθέτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ μπορεῖ νὰ ἐπιδιωχθεῖ ὡς ἐξῆς: πρῶτον, τὸ «Κέντρο Ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης», πρέπει νὰ ἐτοιμάζει ἕνα **εἰδικὸ πρόγραμμα**, γιὰ τὴ (συμπληρωματικὴ) Κατήχηση τῶν ἐνηλίκων βαπτισμένων ὀρθοδόξων. Καὶ δεύτερον, τὸ **εἰδικὸ αὐτὸ πρόγραμμα νὰ ἐφαρμόζεται στὶς Ἐνορίες κάθε χρόνο**, σὲ ἕνα τακτὸ χρονικὸ διάστημα, π.χ. κατὰ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή.

Ἡ συνάντηση ὅμως κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στὸν χώρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς Κατήχησης δὲν εἶναι **διοικητικοτεχνικὸ** μόνο θέμα. Εἶναι κυρίως θέμα **πνευματικὸ**. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

520. Γιατί ἡ Δευτέρα μετὰ τὴν Πεντηκοστή, τοῦ ἁγίου Πνεύματος, λέγεται ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος; (Ἐρώτηση π. Γ.Κ.).

Κατὰ τὴ Δευτέρα μετὰ τὴν Πεντηκοστή ἐορτάζομε πράγματι, κατὰ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ συναξαρίου τοῦ Πεντηκοσταρίου, «αὐτὸ τὸ πανάγιον καὶ ζωοποιὸν καὶ παντοδύναμον... Πνεῦμα, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Θεόν, τὸν ὁμότιμον καὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμόδοξον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ». Τὸ κείμενο τοῦ συναξαρίου εἶναι ἀξιόλογο κείμενο, γραμμένο ἀπὸ τὸν Νικηφόρο Κάλλιστο Ξανθόπουλο (ΙΔ' αἰώνας), ὅπως καὶ ὅλα τὰ συναξάρια τοῦ Τριωδίου - Πεντηκοσταρίου. Καὶ στὸ συναξάριο τῆς Δευτέρας καὶ στὸ συναξάριο τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς κάνει λόγο γιὰ «με-

πρέπει νὰ ὑπερβοῦν τὴ στεγανοποίησιν τῶν χαρακτηρισμάτων καὶ τῶν λειτουργιῶν τους, μέσα στὸ χωρὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ προχωρήσουν στὴ στενὴ συνεργασία καὶ «ἀλληλοπεριχώρησιν», ποῦ εἶναι καὶ ἰδίωμα τῶν θεϊκῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος! Ἐπειδὴ ὁμως ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀλληλοπεριχώρησιν εἶναι ἀγιοπνευματικὲς καταστάσεις, μόνο μὲ τέτοιες πνευματικὲς λειτουργίαι μπορεῖ νὰ ἀσκηθεῖ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Κατήχησις ποῦ εἶναι καθαρὰ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως τὸ θεσμοθέτησε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, μετὰ τὴν Ἀνάστασίν του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε... βαπτίζοντες... εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες... τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη' 19-20).

1. Ἐχει βέβαια καὶ ἡ μυστηριακὴ Κατήχησις τὸ δικό της πρόβλημα. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημά της συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸ θέμα τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ. Ὁ νηπιοβαπτισμὸς εἶναι ἄριστο ποιμαντικὸ μέσο, ἀλλὰ προϋποθέτει γνήσιες χριστιανικὲς οἰκογένειες καὶ ζωσες ἐκκλησιαστικὲς κοινότητες (Ἐνορίες) καί, γενικότερα, μιὰ καλὰ ὁργανωμένη ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ νηπιοβαπτισμὸς, μὲ τὶς σημερινὲς ἐκκλησιαστικὲς προϋποθέσεις, ἔχει χάσει τὸ οὐσιαστικὸ του νόημα καὶ ἔχει καταστήσει μιὰ καθαρὰ θρησκευτικὴ ἱεροτελεστία «ἐπὶ τῇ γεννήσει» (rite de passage).

2. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ κατάστασις στὸ χωρὸ τῆς Κατήχησης, πρὶν ἀπὸ τὸ 1960, ἦταν ἀκόμη χειρότερη. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὁμως αὐτῆ, χάρις σὲ ὀρισμένους ἀνθρώπους ποῦ πονοῦσαν γιὰ τὰ θέματα αὐτά, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὴ ἑνιαίων Βοηθημάτων, γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν Κατήχησιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲν ἦταν παρὰ τὸ πρῶτον βῆμα. Ἀσφαλῶς χρειάζεται νὰ γίνουν καὶ πολλὰ ἄλλα, πρὸς τὴν κατεῦθυσιν αὐτῆ.

ρισμὸς» τῆς μεγάλης ἑορτῆς σὲ δύο ἡμέρες, ποῦ ἔχει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀορίστως ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρες («τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἔδοξε μερίσαι τὰς ἑορτὰς διὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, ὅτι ἐν ἔστι τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος» καὶ «διὰ δὲ τὴν εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα τιμὴν καὶ μεμερισμένως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πεντηκοστῇ ἐθέσπισαν ἐορτάζειν αὐτὸ οἱ τὰ πάντα καλῶς διαταξάμενοι θεῖοι πατέρες», συναξάρια Κυριακῆς καὶ Δευτέρας ἀντίστοιχα). Στὰ γραφόμενα τοῦ Ξανθοπούλου μᾶλλον διαφαίνεται κάποια τάσις ἐξάρσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Δευτέρας, ἐνὸς εἶδους ἰσοτιμίας τῆς πρὸς τὴν καθαρὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς, ποῦ ἐορτάζεται τὴν Κυριακῆν. Ὡς λόγος προβάλλεται ἡ ἐποφειλομένη ὑψίστη τιμὴ στὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος. Ἔτσι κάνει λόγο γιὰ «μερισμὸν», ὅπως εἶπαμε, τῆς μιᾶς ἐνιαίας ἑορτῆς, γιὰ διήμερον δηλαδὴ ἑορτασμὸν τῆς, ἀποφεύγοντας μάλιστα τὸν κοινὸν ὄρον «Σύναξις» γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς, οἰοῦντι ἐπικαλούμενος τὴν ἰσότητά τῶν προσώπων τῆς ἁγίας Τριάδος. Στὸ σημεῖον αὐτὸ προφανῶς βρίσκεται τὸ σπέρμα ἀναδειξεως τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος σὲ ἑορτὴ τῆς ἁγίας Τριάδος.

Ἦδη ἡ κατὰ πέντε τουλάχιστον αἰῶνες παλαιότερα ὑμνογραφία τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς (Κοσμᾶς, Δαμασκηνός, Λέων ὁ Σοφός) εἶχε ἔντονον τριαδικὸν χρῶμα. Ἰδίως τὸ γνωστὸ δοξαστικὸν τοῦ πλ. δ' ἤχου Λέοντος τοῦ δεσπότη «Δεῦτε λαοί, τὴν τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν...», ποῦ κατακλείει στὴν σημερινὴ ἀκολουθία τὰ στιχηρὰ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τὰ ἀπόστιχα τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς γονυκλισίας, ἀφήνει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι πρωτογενῶς δὲν γράφηκε γιὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, στὴν ὁποία δὲν ἔχει καμιά συγκεκριμένη ἀναφορὰ, ἀλλὰ σὰν σύννοση τοῦ δόγματος περὶ ἁγίας Τριάδος. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα τροπάρια τῆς ἑορτῆς (τέταρτον, ἕβδομον καὶ ὄγδοον ἀπὸ τὰ στιχηρὰ τοῦ ἑσπερινοῦ, πρῶτον καὶ τρίτον ἰδιόμελον τῆς λιτῆς, τὰ δύο ἐξαποστειλάρια, τὰ δύο πρῶτα στιχηρὰ τῶν αἰνῶν καὶ ἀρκετὰ τροπάρια τῶν δύο κανόνων) συστηματικῶς συνδυάζουν τὸ θέμα τῆς ἑορτῆς πρὸς τὴν τριαδικὴν δοξολογία. Ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ἡ Πεντηκοστῆ εἶχε σαφῆ

τριαδικό χαρακτήρα, όπως έξ άλλου και ή έορτή τών Θεοφανείων, έν μέρει δέ και τής Μεταμορφώσεως.

Όπως όμως και άν έχει τὸ πράγμα, αρχικά φαίνεται ότι ὁ έορτασμός τής Πεντηκοστής περιοριζόταν σέ μιὰ και μόνη ήμέρα, τήν Κυριακή. Δέν είχε δέ οὔτε μεθέορτα, όπως μπορεί νά συναχθεί ἀπό τὸ Τυπικό τής Ἀγίας Σοφίας τοῦ Θ' - Ι' αἰώνος, πού σώζεται στους κώδικες τιμίου Σταυροῦ 40 και Πάτιμου 266. Αυτό πιθανῶς ὀφείλεται στήν κατά γράμμα ἐφαρμογή τοῦ χαρακτηρισμοῦ τής Πεντηκοστής ὡς «ἐσχάτης ήμέρας και μεγάλης» ή «παντελείου έορτῆς», πού κατακλείει τὸν κύκλο τών λεγομένων κινητῶν έορτῶν. Ίσως δέ και ή ιδιόρρυθμη ἀνάπτυξη τοῦ έσπερινοῦ τής — τοῦ έσπερινοῦ τής γονυκλισίας — ἀποσκοπεῖ στὸν τονισμό τής ἀκολουθίας αὐτῆς, πού βρίσκεται ἀκριβῶς στὸ μεταίχιμο μεταξὺ κινητῶν και ἀκινήτων έορτῶν και τρόπον τινὰ ἐπισφραγίζει τὶς πρώτες και ἐγκαινιάζει τὸν κύκλο τών ἀκολουθιῶν τοῦ κοινοῦ λειτουργικοῦ έτους. Στὸ ἀνωτέρω μάλιστα Τυπικό τής Μεγάλης Ἐκκλησίας ή ἀπόδοση τής έορτῆς γίνεται, οὔτως εἰπεῖν, αὐθημερόν, ἀφοῦ δέν ἀναγράφεται κατά τήν Δευτέρα οὔτε κἂν ή έορτή τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ μεταγενεστεροῦ βυζαντινοῦ έορτολογίου. Στήν μὲν Ἀγία Σοφία ψαλλόταν ή ἀκολουθία τοῦ σεισμοῦ, στους δέ μεγάλους Ἀγίους Ἀποστόλους ἐτελεῖτο ή σύναξη. Ἡ σύναξη αὐτή θὰ ήταν φυσικότερο νά ἐξελιχθεῖ σέ δευτέρα ήμέρα τής έορτῆς τής Πεντηκοστής κατά μίμηση τών ἄλλων μεγάλων δεσποτικῶν και θεομητορικῶν έορτῶν, κατά τή δευτέρα ήμέρα τών ὁποίων έορτάζεται, ὡς γνωστό, τὸ σημαντικότερο πρόσωπο πού συνήργησε στὸ έορταζόμενο γεγονός (Χριστοῦγεννα - Θεοτόκος, Θεοφάνεια - Πρόδρομος, Ὑπαπαντή Συμεῶν και Ἄννα, Εὐαγγελισμός ἀρχάγγελος Γαβριήλ, Γενέσιο τής Θεοτόκου - Ἰωακείμ και Ἄννα). Ἐτσι και στήν Πεντηκοστή μᾶλλον ή σύναξη τών Ἀποστόλων θὰ ἐπρεπε κατ' ἀναλογίαν νά ἐπικρατήσει, τήν ἐμπόδισε όμως ή προϋφιστάμενη παλαιὰ έορτή τών κορυφαίων και ή μετ' αὐτή σύναξη τών δώδεκα Ἀποστόλων (29-30 Ἰουνίου), πού ἄμεσα γεινιάζει με τήν Πεντηκοστή. Παρὰ ταῦτα οἱ «Ἀποστολικές Διαταγές» (Ε' 20) κάνουν λόγο για έορτασμό μιᾶς ἐβδομάδος μετὰ τήν Πεντηκοστή. Ἀναφέρονται όμως στήν κατάλυση τής νηστείας κατ' αὐτή και στήν ἐναρξη μετὰ ἀπὸ αὐτή τής νηστείας τών

ἁγίων Ἀποστόλων. Εἶναι πολὺ νωρὶς νά ἐννοοῦνται τὰ «μεθέορτα» με τήν λειτουργική νεωτέρα ἐννοια τοῦ ὄρου.

Σ' αὐτὸ τὸ ἱστορικό και λειτουργικό πλαίσιο ἐμφανίζεται, ἄγνωστο ἀκριβῶς πού και πότε, ή έορτή τοῦ ἁγίου Πνεύματος τής Δευτέρας μετὰ τήν Πεντηκοστή, εἴτε ὡς «μερισμός» τής ἀρχικῶς ἐνιαίας έορτῆς εἴτε και ὡς «σύναξη, με ἀξιώσεις πάντως ἀναδείξεως λόγω τοῦ ὑψηλοῦ θέματός τής. Ἐτσι συνέβη και με τήν έορτή τής Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου), πού ἀπὸ δευτέρα ήμέρα - σύναξη τής έορτῆς τών Ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τής Ἀναστάσεως (13 Σεπτεμβρίου) κατέληξε, λόγω τοῦ ὕψους τοῦ θέματός τής, νά ὑπερβεῖ και νά ἐπισμαΐσει τήν, τοπική ἀρχικά ἄλλως τε, Ἱεροσολυμιτική έορτή τών Ἐγκαινίων.

(Συνεχίζεται)

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

*ΜΗΝΙΑΙΑ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ και ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ.
Ἀθήνα 1993, σχήμα 17Χ24 ἐκατ., σσ. 508 και 584
ἀντίστοιχα.*

Στοῦ μὲν Ὀκτωβρίου παρατίθεται και ή πλήρης Ἀσματική Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου και θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τοῦ ἐν Κεφαλληνία (20 Ὀκτωβρίου), στοῦ δὲ Νοεμβρίου, τοῦ ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως (9 τοῦ μηνός), ἐνῶ και τὰ δύο ἐμπλουτίσθηκαν με τὰ ἐλλείποντα ἀπολυτικά. Ἡ ἐκτύπωση εἶναι δίχρωμη. Ἢδη βιβλιοδετήθηκε και τὸ μηναῖον Δεκεμβρίου και ὀλοκληρώθηκε ή σειρά τών 12 αὐτῶν Λειτουργικῶν βιβλίων, σὲ μικρὸ σχήμα, ἐνῶ παράλληλα κυκλοφοροῦν και τὰ ἀντίστοιχα μεγάλα.

ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΟΙΧΟΥ 1995. *Ἡ γνωστή ἐτήσια ἐκδοση τής Ἀποστολικῆς Διακονίας, με τὸ ἀγιολόγιο, τὰ καθημερινὰ ἀγιογραφικά ἀναγνώσματα, τὰ κείμενα πνευματικῆς οἰκοδομῆς και τὰ διαφημιστικά τών ἐκδόσεων τής Ἀποστολικῆς Διακονίας. Τὸ πλαίσιο στολίζει ὡραιότατη εἰκόνα τής Δεήσεως (Ἰ. Χριστός, Παναγία, Πρόδρομος), ἔργον τοῦ Ἀγγέλου (15ου αἰώνος).*

**Κεντρική διάθεση: Ἀποστολική Διακονία,
Ἰασίου 1 - 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. (01) 72 28 008.
Fax (01) 72 38 149.
Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2 (πλ. Κλαυθμώνος).
Ἀθήνα. Τηλ. 32 28 637.**

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ, ΤΟΥ ΑΠΟ ΜΙΜΩΝ, ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Στις 17 Δεκεμβρίου 1924, σὲ ὁμιλία του στὴν «Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Θεάτρου», ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Δημήτριος Σ. Μπαλάνος εἶχε διατυπώσει τὴν ἀκόλουθη σκέψη - πρόταση: «Θὰ ἦτο, φρονοῦμεν, καλὸν ἐὰν ἡ νεοσύστατος ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Θεάτρου ἓνα τῶν

Τοῦ πρωτοπρ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ
Δρος Θ.-Dr. Phil., Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

μαρτύρων τούτων, τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία ἐτίμησεν ὡς ἁγίους, εἴτε τὸν ἀρχαιότερον τούτων Πορφύριον, οὕτινος ἡ μνήμη τελεῖται εἰς τὰς 4 Νοεμβρίου, εἴτε τὴν ἁγίαν Πελαγίαν, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη ἐορτάζεται εἰς τὰ 8 Ὀκτωβρίου, θεωρήσῃ ὡς προστάτην ἁγίων αὐτῆς, διὰ νὰ διαδηλωθῶν οὕτω ζωηρότερον αἱ χριστιανικαὶ τάσεις καὶ τὰ χριστιανικὰ ἰδεώδη καὶ συναισθήματα τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς σκηνῆς¹. Ἡ ὁμιλία τοῦ Δ. Μπαλάνου ἔφερε τὸν τίτλον «Χριστιανισμὸς καὶ Σκηνὴ» καὶ ἦταν, κατὰ κάποιον τρόπο, ὁ ἐπιλογος ἐνὸς ἐκρηκτικοῦ διαλόγου, πὺρ εἶχε ἀρχίσει τὸ 1908, γιὰ τὴν σχέση τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὴ Σκηνὴ². Μὲ τὴν παραπάνω πρότασίν του ὁ διακεκριμένος Πατρολόγος ἐπιχειροῦσε τὴ συμφιλίωσιν τῶν δύο χώρων, πραγματοποιημένη στὰ ὄρια τῆς λατρείας, ὡς μόνιμη βέβαια ὑπενθύμιση τῆς ἀποστολῆς τοῦ Θεάτρου καὶ τῶν λοιπῶν Τεχνῶν ὡς διδασκτικῶν καὶ ἠθοπλαστικῶν λειτουργιῶν τοῦ κοινωνικοῦ χώρου³.

Τὴν πρότασιν τοῦ καθηγητοῦ Δημ. Μπαλάνου ἐπραγματοποίησε μετὰ ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια ὁ ἀείμνηστος Πρωτοπρεσβύτερος παπα-Γιώργης Πυρουνάκης (1910-1988)⁴, ἐκπληρώνοντας ἓνα φιλικὸ χρέος πρὸς τὸν κόσμον τοῦ Θεάτρου καὶ τῆς Καλλιτεχνίας, μὲ τὸν ὁποῖο ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν διατηροῦσε σχέσεις πνευματικῆς πατρότητος, φιλίας καὶ συνεργασίας. Ὁ π. Γεώργιος ἐπέλεξε τὸν πρῶτον χρονολογικὰ «ἀπὸ Μίμων» ἅγιον Μάρτυρα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τὸν ἐπὶ Ἀυρηλιανοῦ (270-275) μαρτυρήσαντα Πορφύριον,

ἀπὸ τὴν Ἐφεσο τῆς Μικρασίας, καὶ ἐόρταζε πανηγυρικὰ τὴ μνήμη του γιὰ πολλὰ χρόνια, μὲ τὴ συμμετοχὴ μεγάλου ἀριθμοῦ Ἠθοποιῶν καὶ Καλλιτεχνῶν.

2. Ἡ ἐπιλογὴ τοῦ ἁγίου Πορφυρίου ὡς προστάτου τῶν Ἠθοποιῶν καὶ Καλλιτεχνῶν, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ἐργαζομένων στὸν ἄνω τῆς «Σκηνῆς», συνιστᾷ ἐνέργεια μέσα στὸ πνεῦμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παραδόσεως. Διότι ὑποστασιώνει τὴν καθολικότητα καὶ περιεκτικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς «σῶμα Χριστοῦ» (Α' Κορ. κεφ. 12), εἶναι τὸ «πανδοχεῖον» τῆς παραβολῆς τοῦ «ἐμπεσοντός εἰς τοὺς ληστὰς» (Λουκ. 10,30 ἐ.). Ὑπάρχει γιὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ συνεχῶς καλεῖ καὶ «προσλαμβάνει» τὸν ἄνθρωπον — κάθε ἄνθρωπον — γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ ἀποκατάστασιν τῆς ὑπάρξεώς του⁵. Γιὰ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴ θεουργικὴ θεία χάριν σὲ «ναὸ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 3,16), κατοικητήριον τῆς ἁκτιστῆς χάριτος Του. Μαζὶ ὁμως μὲ τὸν ἄνθρωπον ἀγιάζονται καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα του, διότι ὁ θεοφόρος ἄνθρωπος γίνεται θεοκίνητος καί, ἔτσι, ἐκφράζεται καὶ πραγματοποιεῖται θεοκεντρικὰ καὶ θεόνομα.

Ἡ πραγμάτωσιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς κοινωνικοῦ ὄντος ἀποτυπώνεται στὸν ἱστορικὸν χρόνον καὶ ἄνω ὡς πολιτισμὸς, ὡς ἐνσυνείδητη, σκόπιμη καὶ σύμφωνη μὲ συγκεκριμένους ἀξιολογικὰς προϋποθέσεις δραστικὴ ἐπέμβασις τοῦ ἀνθρώπου στὴ φύσιν καὶ τὸ περιβάλλον καὶ ἀνάλογη δόμησις καὶ λειτουργία τῆς ζωῆς του.

Ἡ ὀρθόδοξη παράδοσις ἐντοπίζει τὸ κέντρο τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως στὴ καρδιά, πὺρ ὑπὸ ὀρισμένους προϋποθέσεις (πνευματικὴ ζωὴ) μεταβάλλεται σὲ κέντρο θεογνωσίας καὶ θεοκοινωνίας⁶. Τὸ περιεχόμενον τῆς καρδιᾶς καθορίζει ὅλη τὴν ἀνθρώπινον ὑπάρξιν, διότι ἀπὸ τὴν καρδιά ἀναβλύζει ὅλη ἡ ἀνθρώπινον ζωὴ καὶ δράσις. «Ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδιᾶς λαλεῖ τὸ στόμα» (Ματθ. 12,34) καὶ ἡ καθαρότης τῆς καρδιᾶς (ἢ «καλὴ καρδιά» τῆς ἑλληνικῆς συντροφικότητος) ἀναδεικνύει τὸν ἄνθρωπον ἀληθινὰ πνευματικόν, δηλαδὴ Πνευματοφόρον. Ἡ καθημερινὴ προσευχὴ τοῦ ὀρθοδόξου πιστοῦ εἶναι:

«καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου» (Ψαλμ. 50,12). Ἄν ἁγιασθεῖ ἡ καρδιά, συναγιάζεται ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ περιβάλλον του.

3. Καρπὸς τῆς ἀνθρώπινης καρδίας εἶναι ἡ Τέχνη σ' ὅλες τὶς ἐκφάνσεις της, ἡ πεμπτουσία τοῦ πολιτισμοῦ. Ὡς ἔκφραση τοῦ περιεχομένου τῆς καρδίας νοσηματοδοτεῖται ἡ Τέχνη ὡς φανέρωση τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου». Δὲν εἶναι, ἔτσι, ἀνεξήγητο τὸ γιατί ὁ Χριστιανισμὸς στὴν ἱστορικὴ του πορεία προσέλαβε τὴν Τέχνη καὶ ἐκφράστηκε μὲ αὐτήν. Στὴ χριστιανικὴ λειτουργικὴ ζωὴ, τὸ ἀπόλυτο κέντρο τῆς ἐν Χριστῷ κοινωρίας, συναντῶνται ὅλες οἱ μορφές τῆς Τέχνης⁷. Καὶ αὐτὸ τὸ Θεᾶτρο, στίς δομικὲς μορφές του προσελήφθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία μὲ τὴ σειρά της συνέβαλε στὴν ἀνάπτυξη τῆς κοσμικῆς μορφῆς του⁸. Ὅχι, λοιπόν, μόνο γιὰ τὴ δόμηση τοῦ λατρευτικοῦ χώρου (Ναοῦ) ἔγινε χρῆση τῆς Τέχνης (ναοδομία, ζωγραφικὴ, ἐπιγραφικὴ, μικροτεχνία, μουσικὴ, ποίηση), ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἴδια τὴ λειτουργικὴ πράξη δὲν δίστασε ὁ Χριστιανισμὸς νὰ ἀντλήσει ἀπὸ τὴν ἐμπειρία καὶ πρακτικὴ τοῦ Θεάτρου. Ἡ κατάφαση ὁμῶς τῆς Τέχνης ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸ συνιστᾷ συγχρόνως καὶ ἐν Χριστῷ μεταμόρφωση τῆς Τέχνης. Ἡ Τέχνη σ' ὅλες της τὶς ἐκφράσεις, παύει νὰ εἶναι αὐτοσκοπὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία. Γίνεται ποιμαντικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ μέσο γιὰ τὴ διακονία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, μεταδίδοντας μὲ τοὺς δικούς της τρόπους τὸ μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

4. Αὐτὸ γίνεται ἰδιαίτερα φανερὸ στὴν περίπτωση τοῦ ἀγίου Πορφύριου, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων Μίμων - Μαρτύρων τῆς πίστεως. Οἱ σχέσεις Χριστιανισμοῦ - Θεάτρου στοὺς πρώτους αἰῶνες ἦσαν σαφῶς ἐχθρικές. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ —παρηκμασμένου— Θεάτρου δὲν μπορούσαν νὰ ἀποδεχθοῦν στὸ σύνολό τους τὸ ἀναγεννητικὸ μήνυμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, πὺ ἐκφραζόταν μὲ ἓνα νέο ἦθος, ὡς ὑπέρβαση τοῦ βακχικοῦ καὶ αἰσθησιακοῦ τρόπου ζωῆς. Τὸ ὄπλο τοῦ Θεάτρου ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἦταν ἡ παρωδία. «Τὸ βάπτισμα καὶ τὰ μαρτύρια παρουσιάζονται στὴ σκηνὴ σὰν εὐθυμα θεάματα τοῦ μιμοθεάτρου. Ἄλλοτε δίνει τὴν ἐντολὴ γιὰ τὴν ἱερόσυλη παράσταση κάποιος ρωμαῖος αὐτοκράτορας, ἢ μεγιστάνας, σὰν εἰδικὸ μέτρο ἀντιχριστιανικῆς πολιτικῆς, ἄλλοτε πάλι ἡ παρωδία

εἶναι μιὰ καθαρὰ ἐπαγγελματικὴ ὑπόθεση, τμημα τῆς ἐπικαιρότητας πὺ ἡ θεατρικὴ σάτυρα φιλοδοξεῖ νὰ ἔχη»⁹.

Καὶ ὁ προστάτης τῶν Ἑλλήνων Ἠθοποιῶν - Καλλιτεχνῶν Πορφύριος ἦταν μῖμος (ἠθοποιὸς) καὶ συνόδευε τὸν Κόμητα τῆς Ἀλεξάνδρειας. Σὲ μιὰ παράσταση μὲ ἀντιχριστιανικὸ περιεχόμενο ἔπρεπε νὰ διακωμωδηθεῖ ἡ χριστιανικὴ πίστη στὴν ἐσώτατη ὑπόστασή της, τὰ μυστήρια. Ὁ Πορφύριος μῆκε σὲ ἓνα «βαπτιστήριον», γιὰ νὰ «βαπτισθεῖ» ἀπὸ κάποιον ἄλλο μῖμο, πὺ ὑποκρινόταν τὸν ἐπίσκοπο. Μόλις ὁμῶς βγήκε ἀπὸ τὸ «βαπτιστήριον», ἄρχισε νὰ ὁμολογεῖ τὴν πίστη του στὸν Χριστὸ, ἐνῶ ἡ θαυμαστὴ ἐμφάνιση Ἀγγέλων πάνω στὴ σκηνὴ ἔκαμε καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς θεατῆς νὰ πιστέψουν στὸν Χριστὸ, ὅπως ὁ Πορφύριος. Παρὰ τὶς ἀπειλές τοῦ κόμητος ὁ Πορφύριος δὲν ἀρνήθηκε τὸν Χριστὸ καὶ θανατώθηκε μὲ ξίφος¹⁰.

5. Ὁ ἀπὸ Ἐφέσου Πορφύριος εἶναι ὁ ἀρχαιότερος γνωστὸς μῖμος, πὺ ἔγινε χριστιανὸς μὲ θαυμαστὸ τρόπο (270-275). Δὲν εἶναι ὁμῶς ὁ μόνος¹¹. Ἄλλοι γνωστοὶ μάρτυρες «ἀπὸ μίμων» εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: Γελάσιος ὁ Ἡλιοπολίτης (297), Ἀρδαλίων ὁ μῖμος (298), Γενέσιος ὁ Ρωμαῖος, Φιλήμων ὁ Αἰγύπτιος, Πορφύριος «ὁ ἀπὸ μίμων» (362) καὶ ἡ «ἐκ μιμᾶδων» Πελαγία - Μαργαριτὴ ἐξ Ἀντιοχείας (5ος αἰ.). Τὸ «θέμα» εἶναι κοινὸ σ' ὅλες αὐτὲς τὶς περιπτώσεις: Χρῆση (κατάχρηση) τῆς τέχνης, πὺ στρατεύεται γιὰ τὴν διακωμώδηση τῆς χριστιανικῆς πίστεως μὲ τὴν ἐντολὴ τῆς ἀντίθεσης ἐξουσίας· θαυμαστὴ μεταστροφή τῶν «μίμων» καὶ ἡρωϊκὴ ὁμολογία. Ἡ σκηνὴ μεταβάλλεται σὲ βῆμα χριστιανικῆς μαρτυρίας καὶ χῶρο μαρτυρίου. Ὅλες αὐτὲς οἱ περιπτώσεις, πὺ ἀναπαράγονται σὲ κάθε περίοδο διωγμοῦ τῆς πίστεως¹², συνιστοῦν θαυμαστὲς συναντήσεις τῶν ἀνθρώπων τῆς σκηνῆς μὲ τὸν «διωκόμενο» Χριστὸ (πρὸβλ. Πράξ. 9,1 ἐ.).

Ἡ Σκηνὴ —καὶ γενικὰ κάθε χῶρος Τέχνης— μπορεῖ νὰ δώσει μηνύματα ἀνθρωπιᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπάτης. Νὰ ζωοποιήσῃ τὴν ψυχὴ ἢ νὰ τὴν θανατώσῃ. Ἡ Τέχνη ἀποδεικνύεται ἀριστοτελικὸ «μέσο» στὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου, πὺ χρησιμοποιεῖται ἀνάλογα μὲ τὸ περιεχόμενο τῆς καρδίας του. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάφαση τῆς Τέχνης θεμελιώνεται στὴν ἀξιωματικὴ ἀρχή, ὅτι ἡ Τέχνη ὑπάρχει γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὴν Τέχνη. Ὅταν ὁ ἀγιοπατερικὸς λόγος κατακρίνει τὴν (θεατρικὴ) τέχνη¹³, προῦ-

ποτίθεται ή ύποκατάσταση αὐτοῦ τοῦ ἀξιώματος μετὸ δόγμα «ή τέχνη γιά τήν τέχνη».

6. Μετά τήν κοίμηση τοῦ π. Γ. Πυρουνάκη ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Πορφυρίου ἀδράνησε. Μιά συμπωματική συζήτηση γιά τὸ θέμα αὐτὸ γέννησε στοὺ γράφοντα τὴ σκέψη γιά ἀναθέμανση τῆς ὠραίας πρακτικῆς, πὸ καθιέρωσε ὁ ζῆλος τοῦ π. Γεωργίου. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1992 τὴν ἰδέα αὐτὴ ἐνίσχυσαν δύο μορφές, διακεκριμένες στοὺ χώρου τῆς Τέχνης, ὁ ἀγαπητὸς συναδελφός, αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος π. Σταμάτιος Σκλήρης (θεολόγος - ἰατρός καὶ γνωστότατος ἁγιογράφος - ζωγράφος) καὶ ἡ Μεγάλῃ Κυρία τοῦ Θεάτρου μας καὶ πολιτικός, κ. Ἄννα Συνοδινού - Μαρινάκη.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Πορφυρίου ἑορτάστηκε δειλά, μετὰ ἓνα πανηγυρικὸ Ἑσπερινὸ (1.11.1992), στοὺ καθολικὸ τῆς Τεράς Μονῆς Ἀσωμάτων (Πετράκη). Οἱ πανηγυριστές, μεταξύ τῶν ὁποίων ἀρκετοὶ Ἠθοποιοὶ καὶ Καλλιτέχνες, ἦσαν φιλοξενούμενοι τοῦ πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου καὶ Καθηγουμένου τῆς Μονῆς κ. Χριστοφόρου (Παπαδοπούλου). Γιά τὴν ἱστορία πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ἡ ἀπειρία τῶν διοργανωτῶν δὲν προέλαβε δύο σημαντικὲς ἐλλείψεις, πὸ διαπιστώθηκαν τὴν παραμονὴ τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ: Δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ βρεθοῦν ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου καὶ ἡ Εἰκόνα του. Τὴν πρώτη ἐλλείψη ἐκάλυψε —πρόχειρα— ἡ χρησιμοποίησι τροπαρίων ἄλλων Μαρτύρων, πὸ προσαρμόστηκαν στὴν περίπτωσι τοῦ ἁγίου Πορφυρίου, ὁ δὲ π. Σκλήρης, κυριολεκτικὰ «ἐν μιᾷ νυκτί», ἐφιλοτέχνησε εἰκόνα τοῦ Μάρτυρος, δίνοντας λύσι στὴν ἀγωνία μας.

Ὁ ἑορτασμός τοῦ ἐπομένου ἔτους (1993), πὸ πάλι περιορίσθηκε ἐλλείψει ἀκολουθίας, σὲ πανηγυρικὸ Ἑσπερινό, ἔγινε στὴν ἴδια Μονή, μετὰ τὴ φιλοξενία καὶ χοροστασία —καὶ πάλι— τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου τῆς. Ἡ μὴ ἀνεύρεσι τῆς Ἀκολουθίας καὶ ἡ ἀνάγκη ἐιδικῶν τροπαρίων γιά τὸν ἑορταζόμενον Μάρτυρα ἦταν ἡ ἀφορμὴ τῆς συνθέσεως τῶν βασικῶν τροπαρίων τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀπὸ τὸν π. Γεώργιο Μεταλληνό, μετὰ βάση τὴν μαρτυρολογικὴ ὑμνογραφικὴ παράδοσι τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως καὶ τὰ μουσικὰ (μελωδικὰ) πρότυπά τῆς. Ἡ δημοσίευσσι τῶν συνθεμάτων αὐτῶν εἰς τὴν παρούσα ἐκδοσι ἔχει μόνον ἱστορικὸ χαρακτῆρα (ἐπαναφορὰ τῆς ἑορτῆς καὶ ἐξέλιξι τῆς). Λόγω ἀπουσίας τοῦ π. Στ. Σκλήρη εἰς τὸ ἐξωτερικό, ἡ ἀναζήτησι εἰκόνας,

ὀδήγησε στὴν «ἀνακάλυψι» τῆς παλαιᾶς εἰκόνας τοῦ Ἀγίου, δημιουργίας τοῦ εὐλαβεστάτου ἁγιογράφου κ. Α. Ἀβδελόπουλου, τὴν ὁποία χρησιμοποίησε καὶ ὁ π. Γ. Πυρουνάκης. Ὁ γιὸς τοῦ τελευταίου (Χαράλαμπος) μᾶς ἔδωσε τὴν πολύτιμη πληροφορία, ὅτι Ἀκολουθία τοῦ Μάρτυρος εἶχε συντάξει γιά τὸν π. Γεώργιο ὁ γνωστὸς ὑμνογράφος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἁγιορείτης μοναχός, π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης († 1991)¹⁴.

Στὴν ἀγάπη τοῦ ὀσιωτάτου μοναχοῦ, π. Σπυριδωνος Μικραγιαννανίτου, ὀφείλεται ἡ ἀπόκτησι ἀντιγράφου τῆς Ἀκολουθίας ἀπὸ τὸν γράφοντα, στὴν εὐλογία δὲ τοῦ προκαθημένου τῆς Σκήτης τῆς Μικρᾶς Ἀγίας Ἄννης, σεβαστοῦ Γέροντος π. Διονυσίου, ὡς καὶ στὴν πρόθυμα παραχωρηθεῖσα ἄδεια τῶν τέκνων τοῦ π. Γεωργίου Πυρουνάκη καὶ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου π. Νικολάου Χατζηγιάνογλου, στὸν ὁποῖον ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος εἶχε κληροδοτήσι τὰ «δικαιώματα» τῆς Ἀκολουθίας, ὀφείλεται ἡ παρούσα ἐκδοσι τῆς Ἀκολουθίας. Εἶναι περιττὸ νὰ ἐξαρθοῦν ἐδῶ οἱ ἀρετὲς τοῦ ὑμνογραφικοῦ λόγου τοῦ ἀειμνήστου π. Γερασίμου¹⁵. Συνδυάζοντας μετὰ ἄριστο τρόπο ἱστορία καὶ θεολογία καὶ ἀντλώντας ἀπὸ τὸν θησαυρὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφικῆς μας παραδόσεως, προσθέτοντας δὲ καὶ τὴν ἰδικὴ του ποιητικὴ εὐρηματικότητι, προσέφερε καὶ στὴν προκειμένη περίπτωσι ἓνα τέλειο —ποιητικὰ καὶ μουσικὰ, ἀλλὰ καὶ θεολογικὰ— σύνθεμα, ἀντάξι τῆς μνήμης ἐνὸς Μάρτυρος, πὸ μετὰ τὴ θυσία του συνέβαλε στὴ συμφιλίωσι τοῦ χώρου τῆς αὐθεντικῆς Τέχνης μετὰ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, «ὁ ἔστιν ἡ Ἐκκλησία» (Κολ. 1,24). Ἀπὸ σεβασμὸ στὴ μνήμη τοῦ π. Γερασίμου, δὲν ἐπιχειρήθηκε καμια παρέμβασι στοὺ κείμενο του, τὴν ὁποία ἐξ ἄλλου ἡ μεγάλη πείρα του καθιστᾶ ἐντελῶς περιττή. Ἡ Ἀκολουθία εἶναι πλήρης, μετὰ Μικρὸ καὶ Μέγα Ἑσπερινό, Ἀναγνώσματα, Λιτή, Ὁρθρο μετὰ Κανόνα, Συναξάρι καὶ Μεγαλυνάριο.

Θεωρήσαμε ὁμως καλὸ νὰ προσθέσουμε καὶ τὰ κυριώτερα ἁγιολογικὰ κείμενα¹⁶ τοῦ Μάρτυρος Πορφυρίου, γιά τὴ συμπλήρωσι τοῦ λειτουργικοῦ φακέλου, πὸ συνδέεται μετὰ τὴ μνήμη του καὶ τὸν ἑορτασμό τῆς. Τὰ κείμενα αὐτὰ εἶναι:

α) «Μαρτύριον», ἐκδεδομένο ἀπὸ τὸν βολανδιστὴ Carolus van de Vorst τὸ 1910¹⁷.

β) «Μαρτύριον», (συντομότερο), δημοσιευμένο από τον Ιεροδ. Θεόφιλον Ἰωάννου τὸ 1884¹⁸.

γ) «Συναξάριον», περιεχόμενο στὸ «Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae»¹⁹ καὶ

δ) Τὸ ἐκλαϊκευμένο Συναξάριό του, περιεχόμενο στὸν «Συναξαριστὴν» τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου²⁰.

Θεομὲς εὐχαριστίες ἐκφράζουμε καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ στὸν ἀγαπητό μας συνάδελφο κ. Ἀθανάσιον Βουρλῆν, Δρα Θ., Λέκτορα τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Πρωτοψάλτη καὶ Χοράρχη, διότι προθυμότητα δέχθηκε τὴν παράκλησή μας νὰ μελοποιήσει τέσσερα τροπάρια τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀγίου Πορφυρίου.

Πιστεύουμε, ὅτι μὲ τὴν ἔκδοση αὐτὴ προβάλλεται στὴ σημερινὴ ἑλληνικὴ κοινωνία, ποὺ κυμαίνεται μεταξὺ συγχύσεως καὶ ἀδρανοποιήσεως τῶν κριτηρίων ἀφ' ἑνὸς καὶ σχετικοποιήσεως τῶν σωτηριολογικῶν προτεραιοτήτων ἀφ' ἑτέρου, ὑπόδειγμα ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας, καρπὸς τῆς σωστικῆς συναντήσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ θεία Ἀγάπη.

1. Δ. Σ. Μπαλάνου, Χριστιανισμὸς καὶ Σκηνή, Ἀθήναι 1925, σ. 20.

2. Βλ. στὸ ἴδιο, σ. 26 ἑ. Πρβλ. Γρηγορίου Χ. Παπαμιχαήλ, Ἐκκλησία καὶ Θέατρον, Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1914, σ. 3 ἑ.ἑ. (λεπτομερὴς ἐκθεση τῆς διενέξεως).

3. Βλ. Παναγ. Χ. Δημητροπούλου, Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία, Ἀθήναι 1984, σ. 396 ἑ.

4. Βλ. ἄρθρο τοῦ Α. Ζαχαρή στὴ Θ.Η.Ε. 10 (1967) σσ. 742-743. Ἄντ. Κ. Σανουδάκη, Καπετὰν Παπάς, Ἀθήνα (1988) καὶ τοῦ Ἰδίου, Πρωτοπρεσβύτερος Πυρουνάκης. Ὁ παπὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ, Ἀθήνα (1980).

5. Βλ. ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ὁρθόδοξη Ψυχοθεραπεία, Ἐδεσσα 1986. Τοῦ Ἰδίου, Θεραπευτικὴ ἀγωγή, Λεβάδεια 1987.

6. Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Συμβουλευτικὸν ἐγχειρίδιον, ἤτοι Περὶ φυλακῆς τῶν πέντε αἰσθήσεων, Ἐν Βόλῳ 1969³, σ. 107 ἑ.ἑ. Πρβλ. Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Σ. Βλάχου, Μικρὰ εἰσὸδος στὴν ὀρθόδοξη Πνευματικότητα, Ἀθήνα 1992.

7. Βλ. Κωνστ. Καλλινίκου, Πρωτοπρεσβύτερου, Ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ, Ἀθήναι 1958². Εὐαγγ. Δ. Θεοδώρου, Ἡ αἰσθητικὴ τῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας, ΕΚΚΛΗΣΙΑ 1959, σ. 176 ἑ.

8. Γρηγορ. Παπαμιχαήλ, Ἐκκλησία καὶ Θέατρον, ὅπ. π. σ. 241 ἑ.ἑ. Πρβλ. Ἀλέξη Σολομοῦ, Ὁ Ἅγιος Βάγκος ἢ τὰ ἄγνωστα χρόνια τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου (300 π.Χ. - 1600 μ.Χ.), Ἀθήνα 1964.

9. Ἀλέξη Σολομοῦ, Ὁ ἅγιος Βάγκος, ὅπ. π. σ. 52.

10. Βλ. παρακάτω τὰ ἀγιολογικὰ κείμενα τοῦ Μάρτυρος.

11. Τὰ ὀνόματα μὲ βιογραφικὰ στοιχεῖα βλ. στοῦ Κ. Ν. Σάθα, Ἱστορικὸν Δοκίμιον περὶ τοῦ Θεάτρου καὶ τῆς Μουσικῆς τῶν Βυζαντινῶν, ἤτοι Εἰσαγωγή εἰς τὸ Κρητικὸν Θέατρον, Ἐν Βενετία 1878, σ. μγ'-μζ'. Πρβλ. Γ. Παπαμιχαήλ, ὅπ. π. σ. 81-82.

12. Παρόμοια περίπτωσις στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσις ἀναφέρει ὁ Γερμανὸς συγγραφέας Chrysostomus Dahm (Millionen in Russland glauben an Gott, Jestetten 1973, σ. 177-178).

13. Γιὰ τὴν στάση τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου λ.χ. ἐναντι τοῦ ἀρχαίου θεάτρου βλ. Γρ. Παπαμιχαήλ, ὅπ. π. σ. 51 ἑ.ἑ. Δ. Σ. Μπαλάνου, Χριστιανισμὸς καὶ Σκηνή, σ. 11 ἑ.ἑ.

14. Ὑπάρχει «ἐγκρισίς» τῆς Ἀκολουθίας ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ 28.8.1981, «καθ' ὅσον οὐδὲν τὸ ἀπᾶδον πρὸς τε τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιοπάτης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας περιέχεται ἐν αὐτῇ». Ἡ ἐγκρισίς εἶχε ζητηθεῖ ἀπὸ τὴν Ἱ. Μητροπόλιν Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος (17.7.1981). Ἡ τελευταία χρονολογία εἶναι καὶ ὁ terminus ante quem γιὰ τὴ σύνθεσις τῆς Ἀκολουθίας.

15. Βλ. Π. Β. Πάσχου, «Ὑμνηπῶλος ἐράσιμος». Ὁ Ὑμνογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Γεράσιμος Μοναχὸς Μικραγιαννανίτης. Ἅγιον Ὅρος 1992. Πρβλ. Γεράσιμος Μοναχὸς, Μικραγιαννανίτης. Μία Τεσσαρακονταετία Ὑμνογραφικῆς Διακονίας, ἤτοι Κατάλογος ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων Ἀκολουθιῶν καὶ Κανόνων αὐτοῦ (1930-1970). Ἐκδιδόμενος προνοία μὲν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου. Ἐπιμελεία δὲ τοῦ Πρωτοπρεσβύτερου Ἰωάννου Σπ. Ράμφου. Μετὰ Προλόγου Π. Β. Πάσχου, δ. Φ., Ἐν Ἀθήναις 1971. Κατὰ πληροφoρίας τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Π. Β. Πάσχου εἰσιμαίεται διατριβὴ ἀπὸ τὸν πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Γεώργιον Χρυσοστόμου γιὰ τὸ ὑμνογραφικὸ ἔργο τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος.

16. Βλ. Fr. Halkin, Bibliotheca Hagiographica Graeca, II, Bruxelles 1957, σ. 216.

17. Carolus van de Vorst, Une Passion Inédite de S. Porphyre le mime, Analecta Bollandiana τ. XXIX (1910), σ. 258 ἑ.ἑ. (τὸ κείμενο, σ. 270-275).

18. Ἱεροδιακόνου Θεοφίλου Ἰωάννου, Μνημεῖα Ἀγιολογικὰ νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενα..., Βενετία 1884, σ. 357-360. Πρβλ. Acta Sanctorum, Novembr. II,1 (1894) σ. 230-232.

19. Propylaeum ad acta Sanctorum Novembris... Hippolyti Delehaye, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae, Bruxelles 1902, σ. 193-194.

20. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗΣ τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, τόμ. Α', Ἀθήνησι³, σ. 188.

21. Μεταφέρεται τὸ κείμενο τῶν παραπάνω ἐκδόσεων μὲ ἐλάχιστες παρεμβάσεις, ἰδιαίτερα στὴ τίτλη,

22. Ἀποτελεῖ βραχύτερη παραλλαγὴ τοῦ Μαρτυρίου.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

Ἁγίου Μάρτυρος Πορφυρίου, τοῦ ἀπὸ μίμων

Ἐποιήθη ἐν Ἁγίῳ Ὁρει ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου,
Ἑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Νοεμβρίου δ'.

Μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου καὶ καλλινίκου
Μάρτυρος Πορφυρίου, τοῦ ἀπὸ μίμων.

ΕΝ Τῷ ΜΙΚΡῷ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Ἰστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς
Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τῆς ἀληθείας τὸ φέγγος Μάρτυς δεξάμενος,
τοῦ ψεύδους ἀπεσεισῶ, τὴν ἀπάτην ἐμφρόνως,
καὶ ἠθλησας νομίμως ὑπὲρ Χριστοῦ, Ἄθλοφόρε
Πορφύριε διὸ ἀξίως μετέσχες ἐν οὐρανοῖς, τῶν
Μαρτύρων τῆς λαμπρότητος.

Ἐμπαῖξαι Μάρτυς θελήσας τὸ θεῖον Βάπτισμα,
ἐξ ὕψους ὑπεδέξω, τὴν σωτήριον χάριν, καὶ χαί-
ρων ὠμολόγησας τὸν Χριστόν, στερότάτῳ φρο-
νήματι, ἅπασαν σχέσιν τοῦ κόσμου ὑπεριδῶν,
ὡς ποθήσας τὰ οὐράνια.

Ἄλλιωθεὶς τὴν καρδίαν δυνάμει κρείττονι,
Πορφύριε θεόφρον, καταισχύνεις τὸν ὄφιν, καὶ
Μάρτυς τοῦ Σωτήρος παναληθῆς, ἀνεδείχθης
μακάριε, ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν ἀνχένα ἀποτιμηθεὶς
διὰ τοῦτό σε γεραίρομεν.

Τῇ φερωνύμῳ σου κλήσει πορφύραν ἔβαψας,
Πορφύριε παμμάκαρ, ἐξ οἰκείων αἱμάτων, καὶ
ταύτην στολισάμενος εὐπρεπῶς, τῷ Σωτήρι πα-
ρέστηκας, διὰ παντὸς ἰκετεύων ὑπὲρ ἡμῶν, τῶν
τιμώντων σου τὴν ἄθλησιν.

Δόξα. Ἦχος α'.

Τὴν μυστικὴν τῆς εὐσεβείας ἐνέργειαν, ἐν τῇ
καρδίᾳ δεξάμενος, τῆς ματαίας ἀναστροφῆς ἐ-
χωρίσθης, καὶ τῷ Χριστῷ ὀκειώθης, τῇ καλῇ ὁ-
μολογίᾳ, Ἄθλητὰ Πορφύριε καὶ τὸν δι' αὐτὸν
θάνατον ὑπομείνας, τῆς ἀθανάτου ζωῆς μέτοχος
ὄφθης, ὑπερκοσμίων ἐπάθλων ἀξιούμενος, καὶ
ἀπαύστως πρεσβεύων, ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Ἄμαρτωλῶν τὰς δεήσεις προσδεχομένη, καὶ
θλιβομένων στεναγμῶν μὴ παρορῶσα, πρέσβευε

τῷ ἐξ ἀγνῶν λαγόνων σου, σωθῆναι ἡμᾶς, Παν-
αγία Παρθένε.

Ἀπόστιχα. Ἦχος β'. Οἶκος τοῦ Ἐφραθά.

Στόματι ἱερῷ, Χριστὸν ὁμολογήσας, Πορφύριε
τρισμακάρ, ὑπὲρ αὐτοῦ προθύμως, τὸ αἷμά σου
ἐξέχεας.

Στίχ. Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει...

Τέτρωται ὁ ἐχθρός, τῇ σῇ στερότῳ ἀθλήσει,
Πορφύριε θεόφρον Χριστοῦ γὰρ παρησίᾳ, τὸ
ὄνομα ἐκήρυξας.

Στίχ. Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ.

Ρεῖθροις σου τῶν σεπτῶν, Πορφύριε αἱμάτων,
πρὸς εὐκαρτίαν θεῖαν, ἡμῶν τὰς διανοίας, ἀρ-
δεύεις θεῖῳ Πνεύματι.

Δόξα. Τριαδικόν.

Αἴγλη τρισσολαμπεῖ, Πορφύριος ὁ Μάρτυς,
λαμπόμενος τῆς πλάνης, κατέλιπε τὸν ζόφον,
καὶ ἀνδρικῶς ἠγωνίσται.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Ὁλος ὢν τῷ Πατρὶ, ὄλος ἐν σοὶ σκηνώσας, ὁ
Λόγος Θεοτόκε, διπλοῦς ἐκ σοῦ ἐτέχθη, καὶ ἔ-
σωσε τὸν ἄνθρωπον.

Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, τὸ Ἀπολυτίκιον
ἐκ τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ καὶ ἀπόλυσις.

ΕΝ Τῷ ΜΕΓΑΛῳ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Μετὰ τὸν Προοιμακόν, τὸ Μακάριος ἀνήρ. Εἰς
δὲ τὸ Κύριε, ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους στ' καὶ
ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος δ'. Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς.

Ὁ ἀπὸ μίμων ὡς ἄστρον ἀνατείλας, ὅτε τὴν
καχέσπερον πλάνην κατέλιπες, καὶ τῷ φωτὶ
προσεπέλασας, τῆς εὐσεβείας, ἐν ἀλλοιώσει
θεῖα γενόμενος, τότε ὠμολόγησας Χριστοῦ τὸ ὄ-
νομα, ἀνδρεία γνώμη Πορφύριε, μὴ δειλιάσας,
προσδοκωμένων δεινῶν τὴν ἔφοδον, καὶ ἐνα-

θλήσας ἀνδρικώτατα, μαρτυρίου ἐδέξω τὸν στέφανον, ὑπὲρ πάντων πρεσβεύων, τῶν τιμώντων σου τὴν ἄθλησιν.

Ὁ τὴν στολὴν τοῦ φωτὸς ἐνδεδυμένος, ὅτε τὴν σωτήριον χάριν εἰσδέδεξαι, τὸν παλαιὸν ἀποθέμενος, ἄνθρωπον πίστει, καὶ τὰ τοῦ κόσμου ἀπαρνησάμενος, τότε ὑπερκόσμοι ἅγιοι Ἄγγελοι, σοὶ καθωράθησαν Ἄγιε, διδάσκοντές σε, τῆς εὐσεβείας τὴν θεῖαν μέθοδον, καὶ τῷ Σωτήρι ὄλον δέδωκας, σεαυτὸν Ἀθλοφόρε Πορφύριε· ὃν ἰκέτευε σῶσαι, καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἀνδρειοφρόνως τελέσας τὸν ἀγῶνα, τῆς θείας ἀθλήσεως Μάρτυς Πορφύριε, τοῖς τῶν αἱμάτων σου ρεύμασι, τῆς ἀσεβείας, τὰ ψυχοφθόρα ρεύματα ἔστησας, καὶ χαίρων ἀνέδραμες πρὸς τὰ οὐράνια, πεποικιλμένος τοῖς στίγμασι, τῶν σῶν ἀγώνων, καὶ τῆς ἀφράστου δόξης ἔτυχες, παρεστῶς ἐν χαρᾷ τῷ Δεσπότη σου· ὃν ἰκέτευε σῶσαι, καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Προσόμοια ἕτερα.

Ἦχος ὁ αὐτός. Ἔδωκας σημειώσιν.

Πάντα καταλέλοιπας, ὡς ψυχοφθόρα καὶ μάταια, τὰ τῶν μίμων Πορφύριε, καὶ χαίρων προσέδραμες, τοῦ Χριστοῦ τῇ πίστει, γνώμη εὐθυτάτη, ἐπεγνωκῶς αὐτὸν Θεόν, δι' εὐσπλαγχνίαν βροτὸν γενόμενον, καὶ σῶσαντα τὸν ἄνθρωπον, ἐκ τῆς ἀρᾶς τοῦ Προπάτορος, ᾧ θερμῶς ἠκολούθησας, θεολήπτω φρονήματι.

Πνεύματος τῇ χάριτι, ἀλλοιωθεὶς τὴν διάνοιαν, ἐν τῷ παίζειν ἀρξάμενος, τὰ θεῖα μυστήρια, ἄφνω ὑπεδέξω, τῆς θεογνωσίας, τὴν θεῖαν ἔλλαμψιν σοφέ· διὸ καὶ πάντες τῇ ἀλλοιώσει σου, ἐξέστησαν Πορφύριε· σὺ γὰρ εἰς τέλος ἐνέπαιξας, τοῦ ἐχθροῦ τὰ βουλευματα, στερόδοτάτη ἀθλήσει σου.

Ξίφει τὸν αὐχένα σου, ἀποτιμηθεὶς ἐναπέτεμες, τὸν ἀρχέκακον δράκοντα, καὶ πλάνης τὸν σύνδεσμον, Πορφύριε Μάρτυς, καὶ δόξης ἀλήκτου, μέτοχος ὦφθης ἀληθῶς, Μαρτύρων δήμοις συναριθμούμενος, μεθ' ὧν ἀπαύστως πρέσβευε, ὑπὲρ ἡμῶν τῶν τὴν μνήμην σου, τὴν φαιδρὰν καὶ ὑπέριμον, γεραιρόντων ἐν ἄσμασι.

Δόξα. Ἦχος β'.

Τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας τὴν χάριν, ἐν εὐθύτητι καρδίας δεξάμενος, τῆς τῶν ματαίων σχέσεως ἀπέστης, ὀλοτρόπῳ σπουδῇ, Πορφύριε παμμά-

καρ· καὶ τῷ μυστικῶς σε καλέσαντι, ἀκολουθήσας νουνεχῶς, μαρτυρίου ὑπήλθες τὸ στάδιον, τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν ὁμολογήσας λαμπρότητα, καὶ τῶν ἀντικειμένων αἰσχύνας τὰς βουλὰς. Ἄλλ' ὡς μαρτυρικῶν ἀξιωθεὶς ἐπάθλων, ὡς τοῦ Σωτήρος ἀριστεῦς, ἀδιαλείπτως πρέσβευε, ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Καὶ νῦν. Ὁ αὐτός.

Παρήλθεν ἡ σκιὰ τοῦ νόμου, τῆς χάριτος ἐλθούσης· ὡς γὰρ ἡ βᾶτος οὐκ ἐκαίετο καταπλεγόμενη, οὕτω παρθένος ἔτεκες, καὶ παρθένος ἔμεινας· ἀντὶ στύλου πυρός, δικαιοσύνης ἀνέτειλεν Ἥλιος· ἀντὶ Μαυρῆος Χριστός, ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Εἴσοδος, Φῶς ἰλαρόν, τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Προφητείας Ἡσαΐου τὸ Ἀνάγνωσμα
(Κεφ. μγ' 9)

Τάδε λέγει Κύριος· Πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα, καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν. Τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα ἐν αὐτοῖς; ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς, τίς ἀκουστὰ ποιήσει ὑμῖν; Ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν, καὶ δικαιωθήτωσαν, καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ. Γίνεσθέ μοι μάρτυρες, καὶ ἐγὼ μάρτυς Κύριος ὁ Θεός, καὶ ὁ παῖς, ὃν ἐξελεξάμην· ἵνα γνῶτε, καὶ πιστεύσητε, καὶ συνήτε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἐμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός, καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται. Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ ὁ σῶζων. Ἐγὼ ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα, ὠνείδισα, καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος. Ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες, καὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαίρουμένος. Ποιήσω, καὶ τίς ἀποστρέψει αὐτό; Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ λυτρούμενος ἡμᾶς, ὁ Ἅγιος Ἰσραήλ.

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα (Κεφ. γ' 1)

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀψηται αὐτῶν βάσανος. Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπι-

σκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμπουσι, καὶ ὡς σπινθήρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. Κρινοῦσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτόν, συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις ἀγού, καὶ ἐπισκοπῇ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα
(Κεφ. ε' 15 - στ' 1)

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστω. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὰ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήφεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὀλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. Ἐνδύσεται θώρακα, δικαιοσύνην· καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήφεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα· ὄξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὄργην εἰς ρομφαίαν. Συνεκπολεμήσει αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας· πορεύονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου, τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν ἀλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ριφήσονται χάλαζαι. Ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης· ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως. Ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαΐλαψ ἐκλιμήσει αὐτούς, καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν, Βασιλεῖς, καὶ σύνετε· μάθετε Δικασταὶ περάτων γῆς· ἐνωπίασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἔθνῶν· ὅτι ἐδόθη παρὰ Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ Ὑψίστου.

Εἰς τὴν Λιτὴν, Ἰδιόμελα. Ἦχος α'.

Τὴν ἐξ ὕψους χάριν, γεωργήσας Πορφύριε, τοῦ μαρτυρίου τὸν στάχυν ἤνεγκας, σεαυτὸν ἀπαρνησάμενος· ἀναγεννήσει γὰρ μυστικῇ, τὴν ἐν Χριστῷ καινότητα ἐκομίσω, καὶ ἀθλητικῇ ἐνστάσει, τοῦ παλαιοῦ πτερνιστοῦ, ἀπώσω τὸν δόλον· καὶ νῦν τὸν ἀμαράντινον, ἀναδησάμενος στέφανον, πρέσβευε δεόμεθα, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἦχος β'.

Τοῦ φωτὸς ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα, ἐν τῇ ἀποθέσει τῆς πλάνης, τῆς εὐσεβείας τὴν δύναμιν ἔδειξας,

πᾶσιν ἐπιλάμπουσαν, ἀθλοφόρε Πορφύριε· ἐν ἀσθενείᾳ γὰρ φύσεως, τὸν ἰσχυρὸν ἐν κακίᾳ κατηγωνίσω, καὶ ὑπεράνω σαρκὸς καὶ αἵματος, ἐν τῇ ἐνώσει τοῦ κρείττονος, ἀληθῶς ἀνεδείχθης· καὶ ἐν ἄθλοις ἀριστεύσας, οὐρανίων ἐπάθλων ἠξίωσαι, τοῦ ξύλου ἐντροφῶν τῆς ζωῆς, ὡς τοῦ Χριστοῦ Μάρτυς ἀήττητος.

Ἦχος γ'.

Σαγηνευθεὶς πρὸς εὐσέβειαν, ἐνεργεῖα ἀρρήτω, ἔγνωσ Χριστὸν τὸν Θεόν, τὸν ἐκ σκότους φῶς ἐξάγοντα, καὶ σὲ οἰκεῖον θεράποντα, ἀναδείξαντα Πορφύριε· καὶ τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ προβαίνων, ἀγγελικῆς θεωρίας ἠξίωσαι, καὶ πρὸς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας, προθύμως ἐχώρησας· οὐδόλωσ γὰρ ἐπτηξας, τυραννικὴν μαρτυρίαν, καὶ τοὺς πόνους τῆς σαρκὸς ὡς τρυφὰς ἠγήσω, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τῶν γενηρῶν φρονημάτων· καὶ καλῶς ἀγωνισάμενος, θείων γερῶν μετέσχεσ, παρὰ Χριστοῦ τοῦ σὲ δοξάσαντος.

Ἦχος δ'.

Ὑπελθὼν ἀθλητικὸν ἀγῶνα, ὡς τῷ Χριστῷ στρατευσάμενος, τοῦ ἐχθροῦ συνέντροψας τὴν κάραν, ἐκμηθεὶς τὸν ἀχθένα, ὑπὲρ τῆς δόξης Κυρίου· μακάριος εἶ, ἀθλητὰ Πορφύριε, ὅτι τῷ μόνῳ ἀληθινῷ πεπιστευκῶς Θεῷ, ὡς θῦμα ἄμωμον αὐτῷ προσηνέχθης, οἰκείῳ αἵματι. Ἄλλ' ὡς ἔχων παρρησίαν πρὸς αὐτόν, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν τιμῶντων σε.

Δόξα. Ἦχος ὁ αὐτός.

Τὸν ἀπὸ μίμων Μάρτυρα, καὶ ἐκ πλάνης εὐκλεῆ τοῦ Χριστοῦ ἀριστερά, Πορφύριον τὸν ἀοίδιμον, φιλομαρτύρων δῆμοι τιμήσωμεν· ἐπιγνώσει γὰρ τοῦ κρείττονος, τὴν θείαν ἀλλοίωσιν ἐδέξατο, τὰς πεπλανημένας ἀποβαλὼν ὑπολήψεις, καὶ τῷ Χριστῷ ἠκείῳ· καὶ διὰ πόνων ἀθλήσεως αὐτὸν δοξάσας, τῆς αἰωνίου δόξης μέτοχος γέγονε, θεωθεὶς ἐν μεθέξει, καὶ πᾶσιν αἰτεῖται πταισμάτων ἄφεσιν, καὶ τὸ θεῖον ἔλεος.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Ἐκ παντοίων κινδύνων...

Εἰς τὸν Στίχον, Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἦχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσι.

Τὸ σωτήριον βάπτισμα, διαπαῖξαι βουλόμενος, τῆς βουλῆς τῆς κρείττονος ὠφθης θήραμα, καὶ τῷ φωτὶ τῷ τῆς πίστεως, ψυχῆς σου τὰ ὄμματα,

μυστικῶς καταυγασθεῖς, τὸν Χριστὸν ὡμολόγησας κατ' ἐνώπιον, τῶν ἀπίστων Θεὸν καὶ Κτίστην πάντων, ὑπὲρ οὗ καὶ ἠγωνίσω, Μάρτυς θεόφρον Πορφύριε.

Στίχ. Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ.

Φωτισθεῖς τὴν διάνοιαν, οὐρανόθεν Πορφύριε, τοὺς Ἀγγέλους ἔβλεψας ψυχῆς ὄμμασι, μυσταγωγοῦντάς σε Ἁγίε, τὰ θεῖα μυστήρια, καὶ προσήλθον τῷ Χριστῷ, ἐνεργεῖα τοῦ θαύματος, πλεῖστοι ἄνθρωποι· διὰ τοῦτο τιμῶμέν σε παμμάκαρ, ὡς ὀπλίτην τοῦ Σωτῆρος, καὶ στρατιώτην ἀήττητον.

Στίχ. Τοῖς Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ ἔθουμάστωσεν ὁ Κύριος.

Ἐκμηθεῖς τὸν αὐχένα σου, τῶν αἱμάτων τοῖς ρεύμασιν, Ἐκκλησίας ἠρδευσας πᾶν τὸ πρόσωπον, καὶ ἀφθαρσίας ἐφοίνιξας, πορφύραν ὑπέρολαμπρον, ἦν φορέσας νοερῶς, τῷ Χριστῷ ἀνελήλυθας, ἀγαλλόμενος, παρ' οὗ νίκης ἐδέξω τὰ βραβεῖα, ὑπὲρ πάντων ἱκετεύων, Μεγαλομάρτυς Πορφύριε.

Δόξα. Ἦχος πλ. β'.

Μαρτυρικῇ ἀνδρεία, τὴν ψυχικὴν ἐκφήνας λαμπρότητα, τὸν τοῦ σκότους προστάτην ὤλεσας, ὁμολογία θεῖα, ἀθλητὰ Πορφύριε· ὄλον γὰρ τὸν πόθον, ἀναθέμενος Χριστῷ, οὐκ ἐφείσω σαρκὸς θνησκούσης, ἀλλὰ προθύμως ὑπέκλινας, τῇ τοῦ ξίφους ἐκτομῇ· καὶ πρὸς αἰώνιον διαβάς ζωὴν, θανάτου ἁμαρτίας ἀπάλλαξον, ζωηφόροις λιταῖς σου, τοὺς ἐορτάζοντας τὴν μνήμην σου.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Θεοτόκε, σὺ εἶ ἄμπελος...

Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, καὶ τὸ

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάραχαρον Λόγον.

Ὡς ἐδέξω τὸ φέγγος τῆς θείας χάριτος, ἐξ αἱμάτων πορφύραν λαμπρὰν ἐφοίνιξας, ἐναθλήσας ἀνδρικῶς μάρτυς Πορφύριε· ὅθεν τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, κοινωνὸς ἀναδειχθεῖς, ἰκέτευε Ἀθληφόρε, ὑπὲρ τῶν πίστει τιμώντων, τὴν μακαρίαν σου ἄθλησιν.

Θεοτοκίον.

Χαῖρε πύλη ἡ ἀδιόδευτος...

Καὶ Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΟΝ

Μετὰ τὴν α'. Στιχολογία, Κάθισμα.

Ἦχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Ὡς ἄστρον φαεινόν, ἐκ νυκτὸς τῆς ἀπάτης, ἀνέλαμψας σοφέ, κατασχύνας τὸν ὄφιν, Πορφύριε μακάριε, καὶ Χριστὸν ὁμολόγησας· ὅθεν σήμερον, τὴν σὴν γεραίροντες μνήμην, ἀνυμνοῦμέν σε, ὡς τοῦ Σωτῆρος ὀπλίτην, καὶ Μάρτυρα ἐνδοξον.

Θεοτοκίον.

Κυήσασα σαρκί, τὸν Ὑπέρθεον Λόγον, ἐρρύσω τοὺς βροτούς, τῆς παθῶν ἀλογίας· διὸ θεοῖς λόγοις σε, Θεοτόκε δοξάζομεν, καὶ βοῶμέν σοι· πάσης φθορᾶς καὶ ἀνάγκης, ἀπολύτρωσαι, καὶ τῆς ἐχθροῦ ἐπηρείας, τοὺς σὲ μεγαλύνοντας.

Μετὰ τὴν β'. Στιχολογία, Κάθισμα.

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Πορφύραν ἐξ αἵματος, ἐνδεδυμένος λαμπρὰν, ἐχθροῦ ἀπεγύμνωσας, τὰς μηχανὰς Ἀθλητᾶ, τῇ θεῖα ἀθλήσει σου· ὅθεν ταῖς τῶν Μαρτύρων, ὡς συνήφθης χορείαις, βλέπεις αἰεὶ τὸ κάλλος, τοῦ Δεσπότη τοῦ ὄλων· ᾧ πρέσβευε Πορφύριε, ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Θεοτοκίον.

Θεὸν τὸν ἀσώματον, σωματωθέντα ἐκ σοῦ, ἀφράστως κυήσασα, δίχα τροπῆς καὶ φυρμού, τὸν κόσμον ἀνέπλασας· ὅθεν σε ὡς αἰτίαν, σωτηρίας ὑμνοῦντες, μέλομεν Θεοτόκε, τὸν σὸν ἄρρητον τόκον, δι' οὗ ταῖς οὐρανίαις, συνήφθημεν τάξεις.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον, Κάθισμα.

Ἦχος πλ. δ'. Τὴν Σοφίαν καὶ Λόγον.

Τὴν τῶν μίμων ἀπάτην ἀποβαλὼν, ὡς ἐδέξω ὑψόθεν τὸν φωτισμόν, πάντα καταλέλοιπας, καὶ Χριστῷ ἠκολούθησας, καὶ μιμητῆς τοῦ πάθους αὐτοῦ ἐχρημάτισας, τιθεῖς σου τὸν αὐχένα, τῷ πόθῳ τοῦ Κτίστου σου· ὅθεν ἠξιώθης, οὐρανίων ἐπάθλων, αὐτῷ παριστάμενος, καὶ μεθέξει θεοῦμενος, ἀθλοφόρε Πορφύριε. Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Θεοτοκίον.

Τὸν Θεὸν τῶν ἀπάντων καὶ Ποιητὴν, διὰ πλοῦτον χρηστότητος ὑπὲρ νοῦν, ἀγνῶν ἐξ αἱμάτων

σου, τὴν οὐσίαν τὴν βρότειον, ἀναλαβόντα Κόρη, ἀτρέπτως ἐκήσας, καὶ πύλην σωτηρίας, τῷ κόσμῳ ἠνέωξας· ὅθεν τὰ πολλά σου, μεγαλεῖα ὑμνοῦμεν, δι' ὧν σώξεις ἅπαντας, τοὺς πιστῶς ἐκβοῶντάς σοι, Θεοτόκε Πανύμνητε· πρόσβευε τῷ σῶ Υἱῷ καὶ Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεισιν δωρήσασθαι, τοῖς καταφεύγουσι πόθῳ τῇ σκέπῃ σου Ἀχραντε.

Τὸ α' Ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου καὶ τὸ Προκείμενον.

Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, καὶ ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.

Στίχ. Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἀγίοις αὐτοῦ.

Εὐαγγέλιον τὸ ἐν τῷ Ὁρθρῷ
τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ὁ Ν'. Δόξα. Ταῖς τοῦ Ἀθλοφόρου...

Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Ἰδιόμελον. Ἦχος πλ. β'.

Στίχ. Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...

Μαρτυρικῆς εὐκληρίας, ἀπολαβὼν τὸ γέρας, ἐκφυγὼν ἐχθροῦ τὴν ἐπίνοιαν, μεγαλόφρονι γνώμῃ, τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, κληρονόμος γέγονας, ἀθλοφόρε Πορφύριε· καὶ τῶν ὑπὲρ νοῦν ἀξιούμενος ἀγαθῶν, πάσης ἀνάγκης καὶ βλάβης ῥύου, ταῖς πρὸς Θεὸν πρεσβείαις σου, τοὺς ἐορτάζοντας τὴν μνήμην σου.

Ὁ Ἱερεὺς. Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου...

Εἶτα οἱ Κανόνες, τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἁγίου, οὗ ἢ ἀκροστιχίς·

«Τὸ Πορφυρίου κλέος γεραίρω. Γερασίμου».

Ῥδὴ α'. Ἦχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον.

Τῷ φέγγει, τῆς ὑπὲρ νοῦν λαμπρότητος, καταυγάζομενος, ὡς ἀθλητῆς Πορφύριε Χριστοῦ, τὴν ψυχὴν μου καταύγασον, μαρτυρικαῖς πρεσβείαις σου, ὅπως ὑμνήσω σου τὴν ἄθλησιν.

Ὁ πάντων, τῆς σωτηρίας αἴτιος, Χριστὸς ὁ Κύριος, μυστικωτέρῳ κλήσει σε σοφέ, ἱερῶς προσελάβετο, καὶ ἀπὸ μίμων ἔδειξε, θεῖόν σε μάρτυρα Πορφύριε.

Προβλέπων, τῆς σῆς ψυχῆς τὸ εὐθετον, Χριστὸς λαμπρύνει σε, δι' ἐνεργείας Μάρτυς μυστικῆς, ᾧ προθύμως προσέδραμες, καταλιπὼν Πορφύριε, πᾶσαν τῆς πλάνης τὴν σκοτόμαιναν.

Θεοτοκίον.

Ὁ Λόγος, ὁ τῷ Πατρὶ συνάναρχος, καὶ θείῳ Πνεύματι, σάρκα ἐκ σοῦ Παρθένε προσλαβὼν, τὸν Ἀδὰμ ἐλυτρώσατο, δι' ἄκραν ἀγαθότητα, ἐκ τῆς ἀρχαίας παραβάσεως.

Ῥδὴ γ'. Εὐφραίνεται ἐπὶ σοί.

Ρημάτων τῶν δυσσεβῶν, ἠλογηκῶς ὄλον σαυτὸν δέδωκας, τῷ τοῦ Χριστοῦ ἔρωτι, πάντων καταπτύσας, Πορφύριε.

Φῶς αὐλον ἀληθῶς, ἀπὸ Θεοῦ τῇ σῆ ψυχῇ ἔλαμψεν· ὅθεν Χριστὸν ἔγνωκας, Κτίστην τῶν ἀπάντων, Πορφύριε.

Υπόθεν σοι νοερῶς, Ἄγγελοι θεῖοι Ἀθλητὰ ὠφθησαν· ὅθεν πολλοὶ προσέδραμον, πίστει τῇ ἀγία, Πορφύριε.

Θεοτοκίον.

Ρυόμενον τῆς ἀρᾶς, τῆς τοῦ Ἀδὰμ τοὺς γηγενεῖς Ἀχραντε, σωματικῶς τέτοκας, τὸν Δημιουργὸν πάσης κτίσεως.

Κάθισμα. Ἦχος δ'. Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Διαπαῖξαι βουληθεῖς, τὸ θεῖον βάπτισμα σοφέ, ἠξιώθης μυστικῆς, ἐπιφανείας τῇ ψυχῇ, καὶ τὸν πολύτιμον εὐρηκας μαργαρίτην· ὅθεν καὶ Θεὸν αὐτὸν ἐκήρυξας, πᾶσαν δυσσεβῶν, λύσας ἐπίνοιαν, καὶ τῷ οἰκείῳ αἵματι ἐδόξασας, ὡς Ἀθλητῆς ἐνθεώτατος· ὃν νῦν δυσώπει, ἡμῖν διδόναι, ἔλεος θεῖον Πορφύριε.

Θεοτοκίον.

Σαρκοθέντα ὑπὲρ νοῦν, τὸν προαιώνιον Θεόν, ἐξ αἱμάτων σου ἀγνῶν, δι' ἀγαθότητα πολλήν, ἀνερμηνεύτως ἐκήσας, Θεοτόκε. Ὅθεν ὡς Θεοῦ, ἀγνήν Μητέρα σε, μέλομεν αἰεὶ, καὶ ἐκβοῶμέν σοι· χαῖρε Παρθένε πιστῶν καταφύγιον, καὶ πεπτωκῶτων ἀνόρθωσις· χαῖρε ἢ πύλη, τῆς σωτηρίας, δι' ἧς Κυρίῳ ὀδηγοῦμεθα.

Ῥδὴ δ'. Ἐπαρθέντα σε ἰδοῦσα.

Ἰθυνόμενος Κυρίῳ πίστει τελεία, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἔλιπες, ἀπάτην καὶ χαίρων, μαρτυρίου ἤνυσας, τὸν δρόμον Πορφύριε, θεία κρατυνόμενος χάριτι.

Οἱ τὸ θαῦμα κατιδόντες τὸ τελεσθέν σοι, δι' ἐναργείας κρείττονος, τῆς πλάνης τὸν ζόφον, Μάρτυς ἀπεβάλλοντο, καὶ πίστει προσέλαβον, φῶς θεογνωσίας, Πορφύριε.

Υπερόπτης τῶν γηίνων γεγενημένος, ὡς τῷ Χριστῷ πεπίστευκας, ὅλη διανοία, Ἀθλητῶν διέλαμψας, ἀγῶσι Πορφύριε, καὶ πρὸς οὐρανούς ἀνελήλυθας.

Θεοτοκίον.

Κήπος ὄφθης κεκλεισμένος ὡς ἄσματιζων, ὁ Σολομῶν προέφησε, Κεχαριτωμένη ἕκ σου γὰρ ἐβλάστησεν, ὡς ἄνθος ἀμάραντον, ὁ Χριστὸς καὶ κόσμον διέσωσε.

Ῥδὴ ε'. Σὺ Κύριέ μου φῶς.

Λύτρωσιν τῆς φθορᾶς, ἐκομίσω Πορφύριε, τῷ αἵματι τοῦ Σωτῆρος, ᾧ τὸ ἴδιον αἷμα, ὡς δῶρον προσεσήνοχας.

Ἐχων ἐν τῇ ψυχῇ, πῦρ τὸ θεῖον Πορφύριε, τῆς τοῦ Κυρίου ἀγάπης, τῆς ἀπάτης ἀθλήσας, τὴν ἀκανθαν κατέφλεξας.

Ὀμβροῖς τοῖς μυστικοῖς, θεϊκῆς ἐπισκέψεως, καταρδευθεὶς τὴν καρδίαν, γεωργεῖς μαρτυρίου, καρπὸν Μάρτυς τὸν ἴδιον.

Θεοτοκίον.

Σκέπη χριστιανῶν, ὡς τοῦ Θεοῦ Μήτηρ ἄφθορος, ὡς ἀληθῶς σὺ ὑπάρχεις, Θεοτόκε Μαρία· διό σε μεγαλύνομεν.

Ῥδὴ στ'. Θύσω σοι.

Γνώσεως, τῆς θεϊκῆς ἀνάπλεως γέγονας, ὡς ἀγνωσίας τὴν νύκτα, ἔλιπες Πορφύριε μεγάλωφρον, καὶ Κυρίῳ, ἀκλινῶς ἠκολούθησας Ἄγιε.

Ἐτεμες, τῆς ἀνιέρου πλάνης τὴν δύναμιν, ἀποτηθεὶς τὸν αὐχένα, καὶ Χριστῷ συνήφθης Μάρτυς τελειῶς· ὄν δυσώπει, ὑπὲρ τῶν σὲ τιμώντων, Πορφύριε.

Ρήμασι, τῶν διωκτῶν μὴ εἷξας Πορφύριε, Χριστὸν εὐτόνως κηρύττεις, τὸν σὲ ἀπὸ μίμων δι' εὐσπλαγχνίαν, προσλαβόντα, καὶ τῆς δόξης συμμετοχὸν δεῖξαντα.

Θεοτοκίον.

Ἀχραντε, Θεοχαρίωτε Κόρη Πανάμωμε, τὴν ἀναγνόν μου καρδίαν, ἔργοις τε καὶ λόγοις μαρωτάτοις, μολυνθεῖσαν, ρυπτικῷ σου ἐλέει ἀπόπλυνον.

Κοντάκιον. Ἦχος δ'. Ἐπεφάνης σήμερον.

Προτραπεῖς τὸ βάπτισμα Χριστοῦ ἐμπαῖξαι, τὸν ἐχθρὸν ἐνέπαιξας, ὁμολογία ἀληθεῖ, τῆς εὐσε-

βείας Πορφύριε, καὶ μαρτυρίου τὸν δρόμον διήνυσας.

Ὁ Οἶκος.

Πορφυρίου τῆ μνήμην τελέσωμεν, ἀνυμνοῦντες αὐτὸν φιλομάρτυρες, ὡς Χριστοῦ ἐνθεώτατον μάρτυρα, καὶ ὀπλίτην τῆς πίστεως ἐνδοξον· τὴν τῶν μίμων γὰρ πλάνην καὶ ματαιότητα ἀποβαλὼν, νουνεχῶς, προσήλθε τῷ Χριστῷ· τὸ γὰρ θεῖον βάπτισμα ἐμπαῖξαι θελήσας, υἱὸς φωτὸς ἐδείχθη, ἀλλοιωθεὶς τῆς χάριτι, καὶ ἀνακαινισθεὶς τῷ Πνεύματι· καὶ τῇ Χριστοῦ ὁμολογία ταῦτα σφραγίσας, ἀθλητικῶς Κυρίῳ προσεσήνεκται. Ἄλλ' ὃ μάρτυς Χριστοῦ Πορφύριε, ρῦσαι ἡμᾶς πάσης θλίψεως· ὅτι νομίμως ἐνήθλησας, καὶ μαρτυρίου τὸν δρόμον διήνυσας.

Συναξάριον

Τῇ δ' τοῦ αὐτοῦ μηνός, μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου καὶ καλλινίκου Μάρτυρος Πορφυρίου, τοῦ ἀπὸ Μίμων.

Στίχ. Ὁ Πορφύριος εὐστόλιστος ἐκ ξίφους, Λαμπρὰν στολισθεὶς πορφύραν ἐξ αἱμάτων.

Τετάρτη Πορφυρίοιο δυσσεβεῖς δειρὴν χαλκῷ τάμον.

Οὗτος ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐρηλιανοῦ, ἐκ τῆς Ἐφεσίων πόλεως ὀρμώμενος, καὶ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, μίμοις καὶ θεάτροις ἐκτραφεὶς· ὃς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τῷ κόμητι Ἀλεξάνδρῳ παραστὰς ἔχαιρε. Τὰ τῶν χριστιανῶν ποτε ὑποκριθεὶς, ὑφ' ἑτέρου μμιουμένου τὸν Ἐπίσκοπον, μᾶλλον δὲ ψευδομένου, βαπτίζεται, καταπαίζόντων δῆθεν καὶ χλευαζόντων τὰ ἡμέτερα. Οὗ γενομένου, καὶ στολὴν λευκὴν ὑποδύς, αὐτὸς μὲν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τέλειον Χριστιανισμόν ὑπεδέξατο. Ἄγγελοι δὲ ὄφθησαν προηγούμενοι αὐτοῦ, λαμπάδας κατέχοντες, οἱ καὶ κατὰ ἀνατολὰς προσεύχεσθαι τοῦτον ἐδίδαξαν, καὶ τῷ μετώπῳ καὶ παντὶ τῷ σώματι τὸν Σταυρὸν διαγράφειν· ὅθεν καὶ πολλοὶ προσήλθον τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει· οἱ διὰ νεφέλης ἐβαπτίσθησαν, καὶ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ προσήλθον. Εἶτα τοῦ κόμητος τὸν Ἄγιον προσκαλεσαμένου, καὶ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἀρνήσασθαι κελεύοντος, αὐτὸς μὴ βουληθεὶς, προστάξει τοῦ κόμητος, τὴν διὰ ξίφους δέχεται τελευτήν, καὶ συνήφθη τοῖς τῶν Μαρτύρων δήμοις, αἰδίων ἐπάθλων ἀξιωθεὶς, ὡς τοῦ Χριστοῦ καλλίνικος ἀθλητῆς.

Ταῖς αὐτοῦ πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σώσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Ῥωδὴ ζ'. Ἐν τῇ καμίνῳ.

Ἰσχυὶ θεία, καταβαλὼν τὸν πολυμήχανον, νίκης τὸ βραβεῖον, ἐδέξω ἐκ Θεοῦ, ἐκβοῶν Μάρτυς Πορφύριε· Εὐλογημένος εἶ, ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου Κύριε.

Ρύπων κακίας, ἀπολουσθεῖς θείῳ βαπτίσματι, τοῦτο ὡς ἐμπαῖξι, ἐνδοξε βουλευθεῖς, τῷ σῶ αἵματι πεφοίνιξαι, καὶ χαίρων ἔδραμες, πρὸς Χριστὸν νικηφόρος, Πορφύριε.

Ὡς παρησίαν, πρὸς τὸν Χριστὸν ἔχων, Πορφύριε, πρέσβευε τοῦ ρύεσθαι τῆς ἀπειλῆς, τοὺς συμφώνως ἀνακραζόντας· Εὐλογημένος εἶ, ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου Κύριε.

Θεοτοκίον.

Γένος ἀνθρώπων, τῇ σῇ κυήσει ἀπολέλυται, Κόρη τῆς κατάρας, πάλαι τῆς ἐξ Ἀδάμ· τὸν Χριστὸν γὰρ σὺ ἐκύησας, τὸν λυτρωσάμενον, ἐκ τοῦ θανάτου τοὺς σὲ δοξάζοντας.

Ῥωδὴ η'. Χείρας ἐκπετάσας.

Ἐδραμες τὸν δρόμον ἀκλινῶς, τὸν τῆς ἀθλήσεως, μάρτυς Πορφύριε, καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἀπεστένωσας, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ βουλευμάτα, καὶ κατεσηκώσας βοῶν, πρὸς τὰ οὐράνια· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Ρώμην θεϊκὴν ἀναλαβῶν, ἐχθρὸν ἀνίσχυρον, εἰς τέλος ἥσυχνας, τῇ ἀνεन्दότῳ ἐνστάσει σου, καὶ Μαρτύρων ὠφθης σύσκηνος, ἀποτιμηθεῖς τὴν κεφαλὴν, βοῶν Πορφύριε· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Αἵμασιν οἰκείοις λαμπρυνθεῖς, τὴν ὑπερκόσμιον, στολὴν ἐφοίνιξας, ἦν ἐνδυσάμενος Ἄγιε, τὰ οὐράνια, σηκνώματα, σὺν τοῖς Ἀγγέλοις κατοικεῖς, ψάλλον Πορφύριε· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Θεοτοκίον.

Σάρκα ἐξ αἱμάτων σου ἀγνῶν, ὁ Ὑπερούσιος, λαβὼν δι' ἔλεος, διπλοῦς τῷ κόσμῳ γεγέννηται, Θεὸς ἅμα τε καὶ ἄνθρωπος, καὶ τὴν οὐσίαν τῶν βροτῶν, Ἀγνὴ ἐθέωσε, τῶν βοῶντων· χαῖρε Κόρη, ἀνθρώπων τὸ μέγα προσφύγιον.

Ῥωδὴ θ'. Λίθος ἀχειρότητος.

Ἴνα τῆς Χριστοῦ βασιλείας, ἀξιωθῆς προθύμως κλίνεις, ξίφει τὸν ἀχένα σου Μάρτυς, καὶ τὴν

τοῦ πόθου εὗρες πλήρωσιν, τὴν ὑπὲρ νοῦν λαμπρότητα, διὰ παντὸς ὁρῶν Πορφύριε.

Μίμων τὴν ἀπάτην μισήσας, τὸ τοῦ Σωτῆρος ἐμμήσω, πάθος τὸ σωτήριον Μάρτυς, προθυμότητὴ γνώμη Πορφύριε, ὑπὲρ ἡμῶν δεόμενος, τῶν εὐφημούντων σου τὴν ἄθλησιν.

Οἱ τὴν σὴν γεραίροντες μνήμην, προστάτην θεῖον σε πλουτοῦμεν, καὶ τὴν σὴν βοήθειαν Μάρτυς, ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἀπεκδεχόμεθα, ἦν δίδου ἡμῖν πάντοτε, ἀεμακάριστε Πορφύριε.

Θεοτοκίον.

Ὑψωσον ἡμῶν τὴν καρδίαν, πρὸς θεῖον πόθον τοῦ Υἱοῦ σου, καὶ τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων, ἡμῶν ἐκκάθαρον τὴν διάνοιαν, ἵνα ζωῆς τῆς κρείττονος, μετὰ τὸ τέλος, Κόρη, τύχωμεν.

Ἐξαποστειλάριον. Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν.

Ἀθλητικῶς ἐδόξασας, τὸν ἐκ σκοτούς τῆς πλάνης, καλέσαντά σε Ἄγιε, ἐνεργεῖα ἀρρήτῳ, πρὸς εὐσεβείας ἡμέραν, καὶ πρὸς μέθεξιν θείαν, τῆς ἐαυτοῦ χρηστότητος, ἧς τρουφήσας μετέσχες τῆς ὑπὲρ νοῦν, εὐφροσύνης Μάρτυς, ἠγλαϊσμένε, Πορφύριε μακάριε, ὑπὲρ πάντων πρεσβεῦων.

Θεοτοκίον.

Σωματικῶς ἐκύησας, τὸν Ὑπέρθεον Λόγον, δίχα τροπῆς καὶ φύσεως, ἀπαλλάπτοντα κόσμον, ἐκ τῆς ἀρχαίας κατάρας, Θεοτόκε Παρθένε· ὄν ἐκτενῶς ἰκέτευε, ἐκ φθορᾶς με ρυσθῆναι τῆς τῶν παθῶν, τῆς ἐπηρείας τοῦ ἄλλοτριου, καὶ δοῦναί μοι συγχώρησιν, τῶν ἀμέτρων πταισμάτων.

Εἰς τοὺς Αἴνους.

Ἰστώμεν στίχους δ'. καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α'. Πανεύφημοι Μάρτυρες.

Πανεύφημε Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, ἀθλητὰ Πορφύριε, ἐπεγνωκῶς τὴν ἀλήθειαν, νοήσει κρείττονι, πᾶσαν τὴν τῶν μίμων, ἔλπες ὑπόκρισιν, καὶ ψεῦδος τῆς ἀπάτης ὀλέθριον, καὶ χαίρων ἠθλήσας, δι' ἀγάπην τοῦ Κυρίου σου· ὄν δυσώπει, ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Τὸ φῶς δεδεγμένος τοῦ Χριστοῦ, ἀθλητὰ Πορφύριε, ἀλλοιωθεῖς θείῳ Πνεύματι, Ἀγγέλου ἐβλεψας, ἀσφαλῶς μυοῦντας, τὰ θεῖά σε Ἄγιε· οἷς νῦν ὡς ἐναθλήσας στερέδωτα, ἀγαλλιώμε-

νος, καθικέτευε δεόμεθα, ὑπὲρ πάντων, τῶν ἀνευφημούντων σε.

Κηρύξας τὸ ὄνομα Χριστοῦ, ἅπαντας ἐξέπληξας, τῇ θαυμαστῇ ἀλλοιώσει σου, ἐπὶ τὰ κρείττονα, καὶ προθύμῳ γνώμῃ, ἤνυσας τὸ στάδιον, θεόφρον τῆς ἀγίας ἀθλήσεως· διὸ ἠξίωσαι, οὐρανίων ἐπιλάμψεων, σὺν Ἁγίοις, Μάρτυσι, Πορφύριε.

Πορφύραν ἐξ αἵματος λαμπράν, ἀθλητὰ Πορφύριε, ὡς ἀληθῶς περιεκείμενος, Χριστῷ παρίστασαι, τῷ σῷ ἀθλοθέτῃ, παρ' αὐτοῦ δεχόμενος, τὰς θείας ἀμοιβὰς ὑπὲρ ἔννοιαν· διὸ αἰτούμεν σε· τοῖς τιμῶσί σε ἐξαίτησαι, τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ θεῖον ἔλεος.

Δόξα. Ἦχος πλ. α'.

Τῆς ματαίας ἀναστροφῆς, διαρρηξας τὸν χιτῶνα, τῆς ἐν Χριστῷ υἰοθεσίας, ἠμφιάσω τὸ ἱμάτιον, ἀνακαινισθεὶς τῷ Πνεύματι· ὡς εὐγνώμων γὰρ δούλος, τῷ θεῷ ὑπαχθεὶς θελήματι, τὴν δοθεῖσάν σοι χάριν, οἰκείῳ αἵματι ἐλάμπρυνας, ὁμολογήσας Χριστόν, τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν· καὶ διὰ θανάτου, πρὸς αὐτὸν ἀναδραμών, τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν μέτοχος ὄφθης, ἀθλοφόρε Πορφύριε· διὸ τοῖς τελοῦσι τὴν μνήμην σου, τὸν θεῖον αἶτει ἰλασμόν, καὶ πταισμάτων ἄφεσιν, Ἁγιε.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Μακαρίζομέν σε, Θεοτόκε Παρθένε...

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν

Τὰ Τυπικά, οἱ Μακαρισμοὶ καὶ ἐκ τοῦ Ἁγίου ἡ γ' καὶ στ' ᾠδῆ. Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγίου Μάμαντος, ζῆτει τῇ β' Σεπτεμβρίου.

Κοινωνικόν. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον...

Μεγαλυνάριον.

Αἵμασι φοινίξας ἀθλητικοῖς, πορφύραν ἀγίαν, ἀφθαρσίας μαρτυρικῶς, Πορφύριε χαίρων, παρῆστηκας Κυρίῳ, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύων, τῶν εὐφημούντων σε.

Δίστιχον

Πορφύριε, αἶτει μου πταισμάτων λύσιν
Γερασίμῳ, μέλψαντι τὴν ἀθλησίμην σου.

ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟ ΜΙΜΩΝ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΟΙΗΜΑ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ π. Γ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἦχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν.

Οὐρανόθεν δεξάμενος, φωτισμὸν τὸν τοῦ Πνεύματος, τὸ τῆς πλάνης ἐφυγες σκότος, ἐνδοξε· καὶ φωτὶ προσεπέλασας, Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ταῖς χάρισιν αὐτοῦ, καταναγάζεις τὰ πέρατα· ὅθεν πρέσβευε, ἐκ φθορᾶς καὶ κινδύνων λυτρωθῆναι, τοὺς ἐν πίστει σε τιμώντας, μαρτύρων κλέος, Πορφύριε.

Ἐκκλησίας μυστήρια, παίζων ὄφθης μιμούμενος, μὴ εἰδὼς δὲ ὄλον σε καθηγίασας· τὸ γὰρ ἄθεσμον βάπτισμα, Χριστοῦ τῷ προστάγματι, γνησιώτατον, σοφέ, ἐπὶ σὲ ἀναδέδεικται. Διὸ πρέσβευε, τῷ τῶν ὄλων Δεσπότη καὶ Κυρίῳ, καὶ ἡμᾶς καταναγασθῆναι, φωτὶ τῆς Χάριτος, ἐνδοξε.

Τὸ σεπτὸν σου μαρτύριον, ἀθλοφόρε Πορφύριε, ἀσεβεῖς διήλεγξε καὶ κατήσχυνε, τοὺς πιστοὺς δὲ ἐφαιδρυνε· Χριστὸν ὠμολόγησας καὶ ἀγγέλων στρατιαῖς, ἀναμέλεις τε πάντοτε, τὸ ἀένανον καὶ μακάριον ἔσμα, φρονκωρίαις, κατὰ μέθεξιν ταῖς θείαις, περιφανῶς ἀνυαζόμενος.

Τῷ ἀγκίστρῳ τῆς χάριτος ἐξωγρηθῆς, πανένδοξε, καὶ εἰδώλων πλάνην κατεπάτησας· τὸν Χριστὸν δὲ ἐκήρυξας, τῇ αἴγλῃ τοῦ Πνεύματος ἀγασθεὶς ὄλος, σοφέ· διὸ ἀφθαρτον στέφανον, καὶ λαμπρότατον, ἀνεδέχθης, κολάσεις ὑπομείνας, καὶ τῷ ξίφει τοῦ δημίου ἐπορφυρώθης, Πορφύριε.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ'.

Χρεωστικῶς ἐκτελοῦμεν τὴν μνήμην σου, Πορφύριε, μάρτυς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. Φωτισθεὶς γὰρ ἀκτίσι τοῦ Πνεύματος, πᾶσαν ἐφαιδρυνας τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ, τὰ συστήματα τῶν πιστῶν ἀκαταπαύστως διδάσκων, ὅτι Θεὸς πάντας θέλει ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Μῖμος γὰρ ὑπάρχων, καὶ γυμνὸς χάριτος τελῶν, ὑφ' ἑτέρου μίμου ἐβαπτίσθης, ἀλλ' οὐκ ἐνεδύσω Χριστόν· ψευδῆς γὰρ ἐπίσκοπος, μῖμος καὶ αὐτός, ἐβάπτισέ σε, πρὸς χλεύην τῶν μυστηρίων Χριστοῦ. Ἄλλ' ὁ Χριστός, ἀγαπητικῶς ζητῶν σε, ὁ Ποιμὴν ὁ καλός, εἰδὼς τῆς καρδίας σου τὴν προαίρεσιν, θαυματουργικῶς

πρὸς ἑαυτὸν εἴλκυσε, καὶ φωτὶ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐνέδυσέ σε, παίζοντα μὲν ἐν οὐ παικτοῖς, ἀλλὰ καρδίαν ἔχοντα ἀγαθὴν. Διὸ καὶ αἵματι τῷ σῶ πορφυρωθεὶς, Πορφύριος ἀληθῶς ἀναδέδειξαι, καὶ ἀλουργίδα μαρτυρίου παρὰ Χριστοῦ ἐδέχθης, μάρτυς ἔνδοξε. Συνηγμένοι οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷδε τῷ ναῷ δεόμεθά σου, μὴ παύση πρεσβεύων, τοῖς ὁμοτέχνοις σου δωρηθῆναι γνῶσιν ἀληθῆ καὶ φωτισμὸν καρδίας, εἰς τὸ ἀγγέλλειν ἀπὸ σκηνῆς Χριστοῦ τὰ θαυμάσια.

Τροπάριον Λιτῆς. Ἦχος α'.

Πίστει καὶ πόθῳ ἀναφλεχθεὶς, ὅτε δι' ἀγγέλου τὴν πλάνην σου συνήκας, τῷ μαρτυρίῳ, Μάρτυς, κλίμακι ἐχρήσω, καὶ πρὸς Χριστοῦ ἀνήλθες τοὺς οὐρανοὺς λειμῶνας. Κάκειθεν τῇ θεόθεν δοθείσῃ σοι χάριτι, ἐποπτεύεις τοὺς τελούντας τὴν σεβάσιμον μνήμην σου, καὶ τὴν σὴν γεραίροντας ἄθλησιν, καὶ τὴν ἁγίαν σου εἰκόνα κατασπαζομένους, Πορφύριε πανάριστε.

Αἵτησις

[...] Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν τῇ θεατρικῇ καὶ ταῖς λοιπαῖς τέχναις χρωμένων καὶ ἐν αὐταῖς φιλανθρωπῶς τῷ Κυρίῳ διακονούντων, καὶ ἐπὶ σκηνῆς ἢ τεχνήμασι παντοίοις τὴν Ἀλήθειαν διακηρυκτομένων, ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας αὐτῶν εἴπωμεν.

Εἰς τὰ ἀπόστιχα.

Δόξα. Ἦχος πλ. α'.

Ἡ Ἐκκλησία σήμερον στολισαμένη, μυστικῶς εὐφραίνεται, καὶ τὴν σὴν ἀκήρατον μνήμην κατ' ἀξίαν εὐφήμως γεραίρει, Πορφύριε. Χαίροις, ὁ δι' Ἀγγέλου τὸν Χριστὸν γνωρίσας καὶ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἀράμενος· Χαίροις, ὁ τὰς παγίδας συντριψάς τοῦ ἀντιπάλου καὶ τὸν Χριστὸν κηρύξας Θεὸν εἶναι ἀληθινόν· Χαίροις, ὁμολογίας κανὼν καὶ μαρτυρίας ὑπόδειγμα· Χαίροις, τῆς αἰωνίου χαρᾶς ὁ κληρονόμος καὶ τῆς ἄνω λαμπρότητος μέτοχος γεγονώς· Χαίροις Θεοῦ τῆς τραπέζης ὁ κοινωνός, καὶ συνέστιος τῶν Ἀποστόλων, καὶ Μαρτύρων ὁμόστεφος· Χαίροις, τῶν θλιβομένων χαρὰ καὶ τῶν τιμώντων τὴν σὴν μνήμην ἀρωγὸς ἐν κινδύνοις, Πορφύριε πανένδοξε.

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος γ'. Θείας πίστεως.

Φῶς δεξάμενος ἐν ὑποκρίσει, πλήρης Πνεύματος ὤφθης τοῖς πᾶσι, διὸ Χριστὸν ὠμολόγησας,

πάνσοφε· καὶ οὐρανόθεν τὴν χάριν δεξάμενος, τοῖς προσιοῦσί σοι νέμεις, Πορφύριε· Μάρτυς ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ²¹

— 1 —

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Πορφυρίου, τοῦ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας μαρτυρήσαντος.

1. Βασιλεύοντος τοῦ παρανόμου καὶ ἀσεβειστάτου Αὐρηλιανοῦ ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ τῶν πόλεων Ῥώμῃ, πρόσταγμα ἐξέδοτο σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον, ὥστε πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ θύειν τοῖς ἀκαθάρτοις καὶ μὴ οὖσιν θεοῖς· τοῦ οὖν σκληροῦ καὶ χαλεποῦ τούτου δόγματος ἐκπεμφθέντος καὶ ἐπὶ τὰ μέρη τῆς ἀνατολῆς, κατήντησεν καὶ μέχρι Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας. Ὅθεν καὶ ὁ ἅγιος καὶ ἔνδοξος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Πορφύριος ἦν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐρηλιανοῦ, Ἀσιανὸς μὲν τῷ γένει ἀνατραφεὶς ἐν τῇ Ἐφεσίων πόλει, ἐκ παιδιόθεν δὲ ὑπῆρχεν μίμος, ἐν τῇ θεατρικῇ θυμέλῃ ἀνατραφεὶς. Τοῦτον ἰδὼν ποτε Ἀλέξανδρός τις, κόμης τὴν τύχην ὑπάρχων καὶ πρωτεύων τῆς Καισαρέων πόλεως τῶν Καππαδοκῶν, πάνυ εὐφυῶς προσφερόμενον τοῖς αὐτοῖς θεατρικοῖς παιγνίοις, τότε παντόμιμον τοῦ τεχνίτου λεγομένου Φυλιστιῶνος καὶ τῶν λοιπῶν καὶ πάνυ τερφθεὶς εἰς αὐτόν, μετώκησεν αὐτὸν ἀπὸ Ἐφέσου ἐν τῇ αὐτῇ Καισαρείᾳ.

2. Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, κελεύσαντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, θέατρον ἀχθῆναι ἐν τῇ αὐτῇ Καισαρέων πόλει ἐπὶ τὸ κατὰ τὰς μισαράς αὐτῶν τέρψεις συνέρχεσθαι ἐν τῷ θεάτρῳ εἰς θεωρίαν πλείστων ὄχλων. Καὶ διὸ προκαθημένου τοῦ κόμητος ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐπετέλουν τὰ παίγνια ἐπὶ τοῦ δήμου, ὡς ἄτε ἐμπαίζοντες τὴν ἁγίαν καὶ ἄχραντον μυσταγωγίαν τῆς ἁγίας Τριάδος, τὴν γινομένην εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ· καὶ διὸ καταστήσαντες εἰς ἑαυτοὺς οἱ τῆς αὐτῆς θυμέλης, ἀπὸ ἐπισκόπου δήθεν καὶ πρεσβυτέρων, διακόνων τε καὶ μέχρι ψαλτῶν καὶ ἀναγνωστῶν, προεβάλοντο τὸν αὐτὸν Πορφύριον ὑποδέξασθαι τὸ βάπτισμα τῶν χριστιανῶν· καὶ σχηματίσαντες ἑαυτοὺς κατὰ τὸν τύπον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καθὼς ἤδη παρὰ πιστῶν χριστιανῶν μεμαθηκότες ὑπῆρχον, ἐκαθέστησαν με-

τὰ τὸ πολλὰ ἐμπαίξαι τὰ τῶν χριστιανῶν μυστήρια. Τότε λέγει ὁ τῶν θυμελικῶν καὶ οὐ χριστιανῶν ἐπίσκοπος, ὥστε προσφέρειν αὐτῷ τοὺς μέλλοντας βαπτίζεσθαι· προβαλόντες δὲ τὸν αὐτὸν μακαριώτατον Πορφύριον, ἐν ᾧ δὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον προενήργει, ἤνεγκαν ὕδωρ· εἶτα ἐκδυσάμενος τὴν τῆς παλαιότητος ἐσθήτα, εἰσῆλθεν ἐν τῷ ὕδατι, καθὼς προσετάχθη αὐτῷ· καὶ ἐπικαλεσάμενος ὁ αὐτὸς δῆθεν ἐπίσκοπος Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἐβάπτισεν αὐτόν.

3. Μὴ εἰδότες οἱ ἄθλιοι καὶ ἀσεβεῖς ἀχλεύαστον καὶ ἀνεπηρέαστον εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ τὸ ἴδιον πρόβατον ἐξαρπάσαντος ἐκ στόματος λύκου καὶ ἀγαγόντος εἰς τὴν μάνδραν τῆς αὐτοῦ χάριτος· ἐκείνοι μὲν γὰρ ἐν χλεῦη καὶ γέλωτι ἐμπαίζοντες τῷ Χριστῷ, μᾶλλον δὲ ἑαυτοῖς, ἐξετέλεσαν ὅπερ ἠγνόουν μυστήριον ἐπικαλεσάμενοι τῆς ἀγίας Τριάδος τὸ ὄνομα, ὁ δὲ Κύριος καὶ Θεὸς ἀληθῶς δῶρον ἑαυτῷ τίμιον ἐξελέξατο ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ. Βαπτισθεὶς δὲ ὁ αὐτὸς ἀγιώτατος Πορφύριος, ἐνεδύσατο ὑπ' αὐτῶν στολὴν λευκὴν· καὶ εὐθέως ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι Κυρίου ἔμπροσθεν αὐτοῦ κρατοῦντες λαμπάδας καὶ οὕτως προηγούντο τῷ μακαρίῳ Πορφυρίῳ, ὥστε ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἁγίων ἀγγέλων σεισθῆναι καὶ τὴν πόλιν· ἐν δὲ τοῖς ὄχλοις ἦν οὐ μικρὸν θέαμα. Οἱ μὲν γὰρ ἔλεγον· «Οἱ θεοὶ εἰσὶν οἱ θεωρούμενοι σὺν τῷ Πορφυρίῳ», οἱ δὲ ἔλεγον ὅτι «φάντασμα ἔστι». Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι «εἰ τὸ βάπτισμα Πορφυρίου, ψευδὲς ὄν, τοιαύτας δυνάμεις ἔχει, πόσω μᾶλλον οἱ ἐξ ὅλης καρδίας προσερχόμενοι τῷ Χριστῷ καὶ βασιλεῖ τῶν χριστιανῶν οὗτοι κληρονόμοι ἀναδειχθήσονται τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν». Ὁθεν παραχρῆμα καταλείψαντες τὰς ἑαυτῶν καθέδρας, ἔρριψαν ἑαυτοὺς ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ ἁγίου Πορφυρίου ἀξιοῦντες τῆς τοιαύτης τυχεῖν χάριτος, λέγοντες αὐτῷ· «Ἀδελφὲ Πορφυρίε, πρόσευξαι καὶ περὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν, ἵνα φθάσῃ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

4. Ὁ δὲ μακάριος Πορφύριος ταῦτα ἀκούσας καὶ κατανυγεὶς οὐκ ἤδει πῶς προσεύξεται· τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ τοῦ Κυρίου ἄγγελος ὑπέδειξε προσέχειν πρὸς ἀνατολάς. Καὶ τούτου γενομένου καὶ τοῦ θείου ἀγγέλου ὑποδείξαντος αὐτῷ, εὐθέως ὁ μακάριος ἐπῆρεν αὐτοῦ τὰς ὀσίους χεῖρας εἰς τὸ προσεύξασθαι πρὸς Κύριον.

Εὐχομένου δὲ αὐτοῦ, ἦλθεν νεφέλη φωτὸς καὶ ἐπεσκίασεν ἐν τῷ θεάτρῳ· καὶ οὕτως κατὰ μικρὸν ἦν δροσίζων καὶ φωτίζων τοὺς προσελθόντας τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι· οἵτινες φωτισθέντες εὐρέθησαν καὶ αὐτοὶ στολὰς λευκὰς φοροῦντες, ὥστε ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐξεληθόντες ἐκ τοῦ θεάτρου σὺν τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις ἐπεκατελάμβανον τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο τοῦτο τῷ θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως Καισαρείας καὶ προσαπαντήσας ἠσπάσατο αὐτοὺς ἐν φιλήματι ἁγίῳ· καὶ οὕτως εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ἐπληρώθη ὁ ναὸς ἀπὸ ἄκρας εἰς ἄκραν ἁγίων πολλῶν ἀγγέλων σὺν τοῖς φωτισθεῖσιν. Κλινάντων δὲ αὐτῶν γόνατα καὶ προσευξαμένων ἐπὶ ἱκανὸν καὶ ἀναστάντων πάντων, κατελείφθη μόνος ὁ ἐπίσκοπος σὺν τοῖς βαπτισθεῖσιν.

5. Ὁ δὲ κόμης, ἰδὼν τὸ παράδοξον, ἀπηνεώθη· τῇ δὲ ἐπαύριον προκαθίσας ἐπὶ τοῦ θεάτρου ὁ κόμης ἐκέλευσεν προσαχθῆναι αὐτῷ τὸν ἅγιον Πορφύριον. Ἀχθέντος δὲ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ κόμης· «Οὕτως εὐθέως ἐκ τῶν ἐνθάδε ἀπέδρας, Πορφύριε;». Ὁ ἅγιος Πορφύριος λέγει· «Μωρὲ καὶ ἀναίσθητε ἄρχων, οὐκ ἔγνωσ τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γεγενημένα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ; τάχα, ὡς δοκῶ, καὶ σὺ ἤδη συνήκας, εἰ καὶ τὴν ἀληθῆσαν οὐ θέλεις ὁμολογῆσαι». Ὁ κόμης λέγει· «Ἐγνων, ἀλλὰ μὴν καὶ φαντασίαν δοκῶ εἶναι». Ὁ ἅγιος Πορφύριος λέγει· «Ταῦτα πάντα, τρισάθλιε φαντασία σοι δοκεῖ εἶναι; ἢ τῶν ἁγίων ἀγγέλων χοροστασία καὶ ἢ ἐν αὐτοῖς κρατούμενη λαμπὰς φάντασμα σοι δοκεῖ εἶναι; ἢ πεφωτισμένη τοῦ Πνεύματος δύναμις καὶ ἢ ἀπ' αὐτῆς εἰς ἡμᾶς φθάνουσα εὐεργεσία οὐ δοκεῖ σοι εἶναι τοῦ Θεοῦ δημιουργία;». Ὁ κόμης λέγει· «Ἔω κακὴ κεφαλὴ, μωρὸς σοι δοκῶ εἶναι καὶ τρισάθλιος;». Ὁ ἅγιος Πορφύριος εἶπεν· «Ναί, καὶ πῶς γὰρ οὐκ εἶ μωρὸς καὶ τρισάθλιος; ἰδὲ γὰρ ἐφ' οἷς σέβῃ· ἐν δὲ σοι λέγω, κόμης· εἰ δίκαιος εἶ κριτῆς, κέλευσον παραστῆναι τοὺς ἱερεῖς τῶν θεῶν καὶ προσευξάμενοι ποιησάτωσαν σημεῖον, ἵνα ἴδω καὶ πιστεύσω· ἀμίχανον γὰρ μοί ἐστιν, μὴ ἰδόντα αὐτῶν σημεῖον, πιστεῦσαι εἰς αὐτοὺς... καὶ ἀποθανεῖν». Καὶ ἐκέλευσεν ὁ κόμης τοῦτο γενέσθαι.

6. Παραστάντων δὲ αὐτῷ τῶν ἱερέων τοῦ τε Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Κρόνου, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἄλλων διακοσίων ἱερέων συναχθέντων, λέγει αὐτοῖς ὁ κόμης· «Ὁ λέγω ὑμῖν, ποιήσατε ἐν

τάχει' προσευξάμενοι επιδειξατε σημεῖον, ἵνα ἰδῶν ὁ Πορφύριος τοῦτο, ὃν ἐγὼ κακῶς ἤγαγον ἐνταῦθα, πιστεύσῃ τοῖς μεγίστοις θεοῖς». Τότε οἱ ἱερεῖς τῆς ἀπωλείας φέρουσι ταῦρον, καὶ στήσαντες αὐτὸν μέσον τοῦ θεάτρου, λέγουσι τῷ ἁγίῳ Πορφυρίῳ· «Πορφύριε, ἐὰν τοῦτον θανατώσωμεν τὸν ταῦρον καὶ πάλιν ζωοποιήσωμεν, πιστεύεις τοῖς θεοῖς»; Ὁ ἅγιος Πορφύριος εἶπεν· «Ναί, κἂν μὴ θέλω, πιστεύω». Τότε οἱ ἄθλιοι ἱερεῖς σταθέντες εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ταύρου ἤρξαντο φθέγγεσθαι εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα πεσὼν ὁ ταῦρος ἀπέθανεν. Καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· «Μέγας εἶ, ὦ Ἀπόλλων, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ θεοί». Ὁ δὲ κόμης λέγει· «Τί ἐστίν, Πορφύριε, πιστεύεις ἢ συντόμως ἀποφαίνομαι κατὰ σοῦ;». Ὁ ἅγιος Πορφύριος εἶπεν· «Σὺ αὐτὸς ἀκήκοας παρ' αὐτῶν ὅτι θανατώσωμεν τὸν ταῦρον καὶ πάλιν ζωοποιήσωμεν. Ἐὰν οὖν ζωοποιήσωσιν αὐτὸν καθὼς εἶπον, πιστεύω καγώ». Τότε ἤρξαντο πάλιν οἱ μισροὶ ἱερεῖς προσεύχεσθαι ἀπὸ ὥρας τρίτης ἕως ὥρας ἐνάτης· καὶ ἀναστήσαι αὐτὸν οὐκ ἔσχυσαν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἅγιος Πορφύριος ὅτι ἀπορροῦσιν οἱ ἱερεῖς τοῦ ἐγείραι τὸν ταῦρον, λέγει τῷ ὄχλῳ· «Τί ἔνι, μὴ ἰσχύει τι Ἀπόλλων; οὐκέτι Ἄρης, οὐκέτι Κρόνος, οὐκέτι Ἀπόλλων, οὐκέτι γὰρ ἀληθῶς ἰσχύει τι τὰ σεβάσματα ὑμῶν· Χριστοῦ γὰρ φανέντος, τὰ εἰδῶλα πάντα κωφὰ καὶ κενὰ μένουσιν ἅμα τῶν ἐπ' αὐτοῖς πεποιθότων». Τότε λέγουσιν οἱ ἱερεῖς τῆς ἀπωλείας· «Ἡμεῖς ἀπεκτείναμεν, σὺ ζωοποίησον· καὶ ἐὰν τοῦτο γένηται, πιστεύομεν καὶ ἡμεῖς τῷ θεῷ σου».

7. Ἦρσεν δὲ ὁ λόγος οὗτος τῷ τε δήμῳ καὶ τῷ κόμητι. Τότε στὰς ὁ ἅγιος Πορφύριος ἀντικρὺς κατὰ ἀνατολὰς καθὼς καὶ ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου καὶ ἐπάρας τὰς ὀσίας αὐτοῦ χειρᾶς, ἤρξατο τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ εἶπεν· «Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ αἰνετός, ὁ τῶν κρυφίων γνώστης καὶ τῶν ἀδήλων ἐξεταστής, ὃν οὐδεὶς εἶδεν ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους καὶ ἀγαθότητος κάμει τὸν ταπεινὸν καὶ ἀπολλύμενον μὴ ἀποστραφεῖς, ἀλλ' οἰκτεῖρας καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἐπίφανον τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τῷ τε δήμῳ τούτῳ καὶ τῷ κόμητι, καὶ δεῖξον ἐν τῷ ἀλόγῳ τούτῳ ζῶν τὴν τῶν νεκρῶν ἀναβίωσιν, ὅτι πάντα δύνασαι, Δέσποτα, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. Σοὶ γὰρ μόνῳ πρέπει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἅμα τῷ Πατρὶ σου καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἅγιος Πορφύριος, ἐ-

πιστραφεὶς ἐπὶ τὸν ταῦρον λέγει· «Σοὶ λέγω, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὃν ἀδίκως ἀπέκτειναν οἱ ἄνομοι ἱερεῖς, ἐγείρε ζῶν καὶ ἀλλόμενος, ἵνα γνῶσιν ἅπαντες οἱ περὶ τὸν ἄρχοντα καὶ τὸν δήμον, ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ἕτερος πλὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν». Καὶ παραχρῆμα ἠγέρθη ὁ ταῦρος ἐν ὀνόματι Κυρίου καὶ ἤρξατο περιπατεῖν καὶ μυκᾶσθαι, ζητῶν τὸ ἴδιον ὀμόζυγον καὶ οὕτως ἐξῆλθεν ὁ ταῦρος ἀπὸ τοῦ θεάτρου ἔμπροσθεν πάντων.

8. Τότε ἔλαβε πάντας φόβος καὶ ἔκστασις καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν. Ὁ δὲ κόμης οὐδ' ὄλως συνῆκεν· ἀλλὰ κεφρωθεὶς τὸν νοῦν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ διέμεινεν ἄπιστος· ὅθεν περιπατοῦντος τοῦ ἁγίου Πορφυρίου ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν τοῖς ἐπιλεγόμενοις προσκηνίοις εἶδεν ἀγάλματα πολλὰ ἐστῶτα· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ἀπόλλων καὶ ἐκ δεξιῶν μὲν αὐτοῦ ὑπῆρχεν ὁ Ἀσκληπιός, ἐξ εὐωνύμων δὲ ἡ Ἄρτεμις καὶ ἡ Ἀφροδίτη. Λέγει οὖν ὁ ἅγιος Πορφύριος τῷ ἀγάλματι· «Σοὶ λέγω, λίθε ἄψυχε, τέχνη ἀνθρώπων κατασκευασμένη, οἰκητήριον δαιμόνων, ἀπώλεια ψυχῶν, κωφὸν καὶ ἄλαλον, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐλθὲ ἐπ' ὄψιν ἐπὶ τῆς γῆς ἅμα τῶν λοιπῶν ἀγαλμάτων». Καὶ εὐθέως ἅμα αὐτοῦ ἔπεσον ὅλα τὰ ἀγάλματα ἐπ' ὄψεσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Καὶ γενόμενος ψόφος μέγας, ἐλεπύνθησαν ἅπαντα καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ ψάμμος λεπτή. Ἐξ ὧν ἡ κεφαλὴ μόνη τοῦ Ἀπόλλωνος κατέλαβεν τὸν ἴδιον ἱερέα· καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ διεσκορπίσθη πάντα αὐτοῦ τὰ ἔγκυρα καὶ τὰ μέλη. Τότε ἀγανακτήσας ὁ κόμης πάνυ εὐθέως ἀπεφάνητο κατὰ τοῦ ἁγίου τὴν διὰ ξίφους τιμωρίαν.

9. Λαβὼν δὲ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν ὁ ἅγιος Πορφύριος καὶ χαρᾶς πολλῆς καὶ εὐφροσύνης πλησθεὶς μετεπέμψατο παραχρῆμα τὸν ὄσιον καὶ θεοσεβέστατον ἐπίσκοπον Καισαρείας, ὥστε κοινωνῆσαι αὐτὸν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ οὕτως διὰ ξίφους τελειωθῆναι. Τότε ἐλθὼν ἐν σπουδῇ ὁ ὄσιος ἐπίσκοπος καὶ τὴν θείαν καὶ ἄχραντον αὐτῷ κοινωνίαν παρασχόμενος, ἔφη πρὸς αὐτόν· «Μακάριος εἶ, τέκνον Πορφύριε, ἀληθῶς ἄρρηκτός σου ἡ πίστις, εὐσεβὴς ὁ λογισμὸς καὶ τέλειος ὁ στέφανος, ἡ ὄντως πορφύρα τῆς πίστεως, ἡ πέτρα ἡ ἀσάλευτος τῆς ἐκκλησίας, ὁ εὐδῖος λιμὴν τῶν χειμαζομένων· παρακαλῶ δέ σε ἵνα, ὅταν μέλλῃς παραστήναι Χριστῷ, πρεσβεύσῃς καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχί-

στου και ταπεινού». Και ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἐπισκόπου, ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ και δακρυσάντες ἐφ' ἱκανόν, ἀπεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. Τότε ὁ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Πορφύριος ἐκτείνας τὰς χεῖρας και ἐπὶ πολὺ προσευξάμενος και ἑαυτὸν καθ' ὄλου τοῦ σώματος κατασφραγίσας, ἐτελειώθη διὰ τῆς τοῦ ξίφους τιμωρίας μηνὶ νοεμβρίῳ θ' (γρ. δ') ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα και τὸ κράτος νῦν και ἀεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

— 2 —

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Πορφυρίου τοῦ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδόκων μαρτυρήσαντος²²

1. Αὐρηλιανὸς βασιλεύσας Ῥωμαίων, διωγμὸν κατὰ χριστιανῶν ἐκίνησεν. Ἦν δέ τις ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἀνὴρ, Πορφύριος τῷ ὀνόματι, Ἐφέσιος τῷ γένει, μίμος τῷ ἐπιτηδεύματι, ἐν τοῖς θυμελικαῖς θεάτροις ἀνατραφεὶς. Τοῦτον ἰδὼν Ἀλέξανδρός τις, κόμης Καισαρέων, εὐφυῶς ὑποκρινόμενος, και τερφθεὶς ἐπ' αὐτῷ, μετῴκησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Καππαδοκίαν. Θεάτρου δὲ ἐν τῇ Καισαρέων ἐπιτελουμένου, προστάξει τοῦ Ἀλεξάνδρου, και πολλῶν παιγνίων τελουμένων, εἰσηλθὼν και ὑποκριταὶ τῆς τῶν χριστιανῶν ἀμωμῆτου μυσταγωγίας τῆς ἐν τῷ θείῳ βαπτίσματι τελουμένης. Και δὴ καταστήσαντες ἐπισκόπους και πρεσβυτέρους, διακόνους τε και τὰ λοιπὰ τάγματα οἱ θυμελικοὶ, προεβάλοντο τὸν Πορφύριον, ὡς κατηχούμενον, ὑποδέχεσθαι τὸ βάπτισμα μέλλοντα. Και σχηματίσαντες ἑαυτοὺς κατὰ τὸν τύπον τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ἐνέπαιζον τὰ τῶν χριστιανῶν μυστήρια. Και ἐνέγκαντες ὕδωρ, και ἐκδύσαντες τὸν Πορφύριον, ἔστησαν και ἐπικαλεσάμενος ὁ δῆθεν ἐπίσκοπος Πατέρα, και Υἱόν, και ἅγιον Πνεῦμα, ἐβάπτισεν αὐτόν. Και ἐνδύουσιν αὐτὸν στολὴν λευκὴν, οὐκ εἰδότες οἱ ἄθλιοι ἀγχεύαστον οὔσαν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ, ἐν χλεῦθι τὸ τῆς ἁγίας Τριάδος ὄνομα ἐπικαλεσάμενοι, τὸ ἅγιον ἐξεμυκτήριζον βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ θαυμαστὸς ἐν δόξαις και φιλάγαθος Κύριος, τὸ θεῖον ἐκεῖνο δώρημα τιμῶν παρὰ τοῖς ἀπίστοις, και τὴν ἑαυτοῦ πίστιν μετ' ἰσχύος βεβαιῶσαι βουλόμενος, θαῦμα εἰργάσατο, τῶν πώποτε γενομένων παραδοξότατον, και μή τις ἀπιστεῖν τολμήσῃ, ἵνα μὴ ἀκούσῃ, *ὅτι ἔργον εἰργασάμην, ὃ οὐ μὴ πιστεύσετε, εἰάν τις ἐκ-*

διηγήται ὑμῖν, ἀλλ' ὁ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Τί γάρ; ἔστι τοῦτο πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν ἀδύνατον; σημεῖα δὲ τοῖς ἀπίστοις, οὐ τοῖς πιστεύουσιν.

2. Ἄμα γὰρ τῷ βαπτισθῆναι τὸν ἄνδρα, ἡ τοῦ πνεύματος χάρις ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν· και ὠφθησαν ἄγγελοι, λαμπαδηφοροῦντες και προπορευόμενοι αὐτοῦ, και φωνὴ ψαλμῶν ἠκούετο τερπνῶν, ὥστε ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἀγγέλων σεισθῆναι τὸ θέατρον· οἱ δὲ ὄχλοι ἐταράττοντο σχιζόμενοι. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔλεγον· οἱ θεοὶ εἰσιν οἱ σὺν τῷ Πορφυρίῳ ὁρώμενοι διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν· ἄλλοι φαντασίαν ὑπενόουν τὸ πρᾶγμα, οἱ δὲ ἐθαύμαζον φάσκοντες· εἰ τὸ ἐν γέλωτι βάπτισμα τῶν χριστιανῶν τοιοῦτόν ἐστιν, τὸ ἐξ ὅλης καρδίας ὁποῖον ἄρα ἔσται; Και καταβάντες συναπῆλθον τῷ Πορφυρίῳ ἐπὶ τῇ τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίᾳ, αἰτούμενοι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τὸ ἀληθινὸν βάπτισμα.

3. Ὁ δὲ κόμης, τότε μὲν ὑπὸ ἐκπλήξεως ἔλυσεν τὸ θέατρον, τῇ δὲ ἐπαύριον, τὸν Πορφύριον προσκαλεσάμενος, λέγει αὐτῷ· «Οὐ μάγον σε, Πορφύριε, ἤδεις, ἀλλὰ μίμον· τί οὖν ἦν τὸ χθὲς ἐπὶ σοὶ γεγόμενον φάντασμα;». Ὁ ἅγιος Πορφύριος ἔφη· «Και ὄντως εἰς τοσαύτην ἀθλιότητα μωρίας ἤλασας, ὡς φαντασίαν ἐκεῖνα πάντα δοκεῖν;». Ὁ κόμης λέγει· «Ἵβριζεῖς, μιαιφώτατε· μὰ τοὺς θεοὺς! εἰμὴ ταχέως πρὸς αὐτοὺς ἐπιστρέψεις, θανάτῳ σε παραδώσω». Πορφύριος εἶπεν· «Εἰ μὴ σημεῖον ἴδω παρ' αὐτῶν τελούμενον, οὐκ ἐπιστρέφω».

4. Τότε προσκαλεσάμενος ὁ κόμης τοὺς τῶν θεῶν αὐτοῦ ἱερεῖς, δι' εὐχῆς θαυματουργεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ στήσαντες ἐν μέσῳ ταύρων, και πρὸς τὸ οὖς αὐτοῦ λαλήσαντες, ἐθανάτωσαν αὐτόν. Λέγει οὖν ὁ κόμης· «Ἴδε Πορφύριε, δύναμιν θεῶν ἀήτητον και προσκύνησον αὐτοῖς». Λέγει ὁ ἅγιος· «Ζησάτω ὁ ταῦρος τῇ ἐπικλήσει τῶν θεῶν ὑμῶν, και τότε ἡ δύναμις αὐτῶν ἀήτητος ἔσται». Ἄτονούντες δὲ πρὸς τοῦτο οἱ ἱερεῖς, εἶπον· «Ἡμεῖς διὰ τῶν θεῶν ἡμῶν ἀπεκτείναμεν, σὺ διὰ τοῦ Χριστοῦ ζώωσον, και πιστεύσομεν αὐτῷ». Και ἤρρεσεν ὁ λόγος τῷ τε δήμῳ και τῷ κόμητι. Και πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν προσηύξατο ὁ ἅγιος, και πάλιν ἀναστάς, ἐπῆρε τὰς χεῖρας κατὰ ἀνατολὰς και εἶπεν· «Ἐπάκουσον δὴ μου, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, ὄν, εἰ και ἀνάξιος ὢν, ἐπέγγων, και δεῖξον τὴν σὴν δύναμιν τοῖς περιεστῶσι, και τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν πιστώσον διὰ τοῦ βοδὸς τούτου».

5. Καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸν ταῦρον, εἶπε· «Σοὶ λέγω, ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀνάστηθι». Καὶ παραχρῆμα ἀνέστη ὁ βούς, καὶ μυκώμενος ἐξήλθεν ἐναντίον πάντων. Τῶν δέ, ἅπαξ τῇ ἀπωλείᾳ προσκειμένων, μὴ ἐπιστραφέντων, ἀλλὰ τοῖς ἐαυτῶν θεοῖς καὶ τοῦτο ἐπιγραφόντων καὶ μεγαλυνόντων αὐτούς, δραμῶν ὁ ἅγιος ἐπὶ τοῖς λεγομένοις προσκηνοῖς, ἔνθα πλείονα ἴσταντο ἀγάλματα, θείῳ κινήθεις ζήλω, εἶπεν· «Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ μου, ἔλθετε κάτω». Πεσόντων οὖν αὐτῶν, εἷς τῶν ἱερέων ὑπ' αὐτῶν ἐθανατώθη, διαθρόγεις ὑπὸ ἀγάλματος τὴν γαστέρα. Τότε ἀγανακτήσας ὁ κόμης, δίδωσι κατὰ τοῦ ἁγίου Πορφυρίου τὴν διὰ τοῦ ξίφους ἀπόφασιν· ὁ δὲ ἅγιος χαρᾶς πλησθεὶς, μετεπέμψατο τάχιστα τὸν ἐπίσκοπον Καισαρείας, καὶ παρακαλέσας τοὺς στρατιώτας ἄδειαν ἔλαβε, καὶ λάθρα τὴν ἁγίαν κοινωνίαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου λαβῶν, οὕτως ἐτελειώθη ὑπὸ τοῦ ξίφους, καὶ πρὸς Χριστὸν διὰ τάχους ἀνέδραμε, τὸν ἐπὶ τοῖς ἀγῶσι κομιούμενος τῆς νίκης στέφανον ἐν Κυρίῳ· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν!

— 3 —

Συναξάριον

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἄθλησις τοῦ ἁγίου Πορφυρίου τοῦ ἐκ μίμων.

Οὗτος ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐρηλιανοῦ ἐκ τῆς Ἐφεσίων πόλεως ὁρμώμενος καὶ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας μίμοις καὶ θεάτροις ἐντραφεὶς. Ὅς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τῷ κόμητι Ἀλεξάνδρῳ ἐφεπόμενος, ἤχθη εἰς Καισάρειαν. Οὗτος τὰ τῶν χριστιανῶν ποτε ὑποκριθεὶς, ὑφ' ἐτέρου μίμου, τὸν ἐπίσκοπον σχηματισμένου βαπτίζεται, καταπαίζοντος δῆθεν καὶ ἐπιχλευάζοντος τὰ ἡμέτερα. Οὗ γενομένου καὶ στολὴν λευκὴν ἀληθῶς ὑποδύντος, ἀγγέλων ἁγίων αὐτοῦ προπορευομένων μετὰ λαμπάδων καὶ ψαλλόντων· «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν», αὐτὸς μὲν τέλειον τὸν χριστιανισμὸν ὑπεδέξατο καὶ κατὰ ἀνατολὰς προσήχετο καὶ τῷ μετώπῳ καὶ παντὶ τῷ σώματι τὸν σταυρὸν διέγραφε, τοῦτο διδάχθεις παρὰ τῶν ἀγγέλων. Πολλοὶ δὲ προσήλθον τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει τοῦτον ἰδόντες οὕτω λαμπρῶς ἔχοντα· οἱ καὶ διὰ νεφέλης ἐβαπτίσθησαν καὶ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ προσήλθον· εἶτα τοῦ κόμητος τὸν ἅγιον προσκαλεσαμένου, ἐπεὶ μὴ

τὰ τῶν χριστιανῶν ἐξωμόσατο, ξίφει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνει· καὶ οὕτως ἐπληρώθη αὐτοῦ ἡ μαρτυρία.

— 4 —

Συναξάριον δημῶδες

Ὁ ἅγιος Πορφύριος ὁ ἀπὸ μίμων ξίφει τελειούται.

»Ὁ Πορφύριος εὐστόλιστος ἐκ ξίφους,

»Λαμπρὰν στολισθεὶς πορφύραν τῶν αἱμάτων.

Οὗτος ἦτο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως Αὐρηλιανοῦ ἐν ἔτει σο' (270)· καταγόμενος μὲν ἀπὸ τὴν πόλιν Ἐφεσον, ἀναθρεμμένος δὲ εἰς τὰ θέατρα ὁμοῦ μὲ τοὺς μίμους· ἦτοι τοὺς ὑποκρινομένους παντὸς ἀνθρώπου σχῆμα καὶ κίνημα. Οὗτος, λοιπόν, διὰ τὴν αἰσχρὰν καὶ κατηγορημένην ταύτην τέχνην του, ἠκολούθει μὲ τὸν κόμητα τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὑπῆγε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Καισάρειαν. Καὶ μίαν φορὰν ὑποκριθεὶς τὸ ἅγιον βάπτισμα τῶν χριστιανῶν, ἐβαπτίσθη ἀπὸ ἑνα ἄλλον μίμον, ὑποκρινόμενος ψευδῶς, ὅτι εἶναι ἐπίσκοπος· ἐνέπαιζον δηλαδὴ καὶ οἱ δύο καὶ ἐπεριγέλων τὰ ἰδικὰ μασ μυστήρια. Ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο ἔγεινε καὶ ἐβαπτίσθη, ἐνεδύθη καὶ λευκὸν φόρεμα, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν βαπτιζομένων, καὶ ὦ τοῦ θαύματος! ἐδέχθη τέλειον τὸν χριστιανισμὸν μὲ τὴν τοῦ Χριστοῦ χάριν. Διότι, ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη, ἐφάνησαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ Ἄγγελοι, οἱ ὅποιοι τὸν ἐδίδαξαν νὰ προσεύχηται κατ' ἀνατολὰς, καὶ νὰ τυπῶνῃ εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς ὄλον τὸ σῶμά του τὸν τίμιον σταυρὸν. Ἐκ τοῦ τοιούτου δὲ θαύματος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ διὰ νεφέλης βαπτισθέντες προσήλθον εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν. Ὅθεν ἐπειδὴ ὁ κόμης ἐπρόσταξε τὸν ἅγιον Πορφύριον νὰ ἀρνηθῇ τὴν τῶν χριστιανῶν πίστιν καὶ ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησε, διὰ τοῦτο ἀπεκεφάλισαν αὐτόν· καὶ οὕτως ἔλαβεν ὁ ἀοίδιμος τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ καὶ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ. Ἀθήνα 1993, σχῆμα 17X24 ἐκατ., σσ. 508 καὶ 584 ἀντίστοιχα.

Στοῦ μὲν Ὀκτωβρίου παρατίθεται καὶ ἡ πλήρης Ἀσματικὴ Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ (20 Ὀκτωβρίου), στοῦ δὲ Νοεμβρίου, τοῦ ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως (9 τοῦ μηνός), ἐνῶ καὶ τὰ δύο ἐμπλουτίσθησαν μὲ τὰ ἐλλείποντα ἀπολυτίκια. Ἡ ἐκτύπωση εἶναι δίχρωμη. Ἦδη ὁλοκληρώθηκε ἡ σειρά καὶ τῶν 12 Μηναιῶν.

Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ἡ πρόκληση τῆς Εὐρώπης

Τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑ

Ἡ ὀρθοδοξία ποτὲ δὲν ἔλειψε ἀπὸ τὸ σκηνικὸ τοῦ λεγόμενου εὐρωπαϊκοῦ χώρου, ἀνεξάρτητα ἂν ὁ χώρος αὐτὸς στὸ κύλισμα τῆς ἱστορίας, γιὰ λόγους καθαρὰ δικούς του, προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο καὶ μέσο νὰ μειώσει τὴν ὑπόστασι καὶ τὴν παρουσία της. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ παρατηρεῖται ἀκόμη καὶ σήμερα, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἀπὸ τὴν τακτικὴ τῶν παραγόντων της, ἐκούρασε τοὺς λαοὺς της, γιὰτι ἀπὸ τὸν Μεσσαίωνα καὶ ὕστερα τὸ χῶρο αὐτὸ ταλαιπωροῦν οἱ ἐκκλησιαστικὲς διαιρέσεις (ὄχι πιά σχίσματα). Ἡ νοοτροπία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου χωρὶς ἀμφιβολία εἶναι ἀκόμη ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὴν ἀντιπαλότητα μεταξὺ Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καὶ κοινωνίας ἢ Ἐκκλησίας καὶ Διαφωτισμοῦ, Ἀνατολικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἢ νοοτροπίας. Ἐνδιαφέρον εἶναι νὰ δοῦμε γιὰτι ὕστερα ἀπὸ 300 χρόνια οἱ προοδευτικοὶ Γάλλοι ἐσκέφθησαν τὸν Βολταῖρο καὶ ἀναπολοῦν τὴ μνήμη καὶ τὴ δραστηριότητά του, γιὰ νὰ μὴν υπογραμμίσουμε τὸ ρόλο του στὸ διαφωτιστικὸ κίνημα τῆς Εὐρώπης, ποὺ ἐπηρεάσε τὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο καὶ ὄχι μόνο, γιὰτι χωρὶς αἴσθησι διάκρισις πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ τὸν Ντιντερό, τὸ Ρουσό, τὸν Ντ' Ἀλαμπέρ στὴ Γαλλία, τὸν Λὸκ καὶ τὸν Νεύτωνα στὴν Ἀγγλία, τὸν Κάντ στὴ Γερμανία. Οἱ διαφωτιστές, παρὰ τὶς διαφορὲς τοὺς ἔχουν κοινὰ χαρακτηριστικὰ καὶ ὡς φαινόμενο νοησιαρχικὸ προετοίμασε τὸ μαρξισμό, γι' αὐτὸ ἦλθε σὲ σύγκρουσι μὲ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα καὶ κατ' ἐπέκτασι μὲ τὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ μετὰ τὸν Κάντ, ὁ Χέγκελ, ὁ Φίχτε, ὁ Μάρξ προετοίμασαν τὴ σύγκρουσι αὐτή.

Ὁ Διαφωτισμὸς ἦταν ἓνα κίνημα φωτισμένων ἀνθρώπων ποὺ ἀνεπτύχθη σὲ μιὰ περίοδο τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας ὅπου ἐδέσποζε ὁ ἀνταρχισμὸς τῶν μοναρχιῶν, ἡ σκοταδιστικὴ λειτουργία τῶν θρησκευτικῶν συστημάτων, οἱ ἀγκυλώσεις τῶν φιλοσοφικῶν προσεγγίσεων ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν πορεία τοῦ 18ου αἰ. καὶ ἔπειτα. Στὰ παραπάνω δεδομένα ἐναντιώθηκε τὸ κίνημα τοῦ Διαφωτισμοῦ, παρόλο ποὺ τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργοποιεῖται καὶ οἱ ἀνθρώπινες κατακτήσεις φαντάζουν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ κυριαρχεῖ στὸν εὐρωπαϊκὸ

χῶρο μιὰ καταπίεσι «πεφωτισμένη», ἓνα σύνολο κανόνων καὶ συμπεριφορῶν ποὺ ἀπαιτοῦν ὑποταγὴ καὶ στὰ παραδεδομένα μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀποδοχῆς τῆς κοινωνίας ἢ τῆς «πεφωτισμένης Δεσποτίας». Τὸ φαινόμενο - κίνησι τοῦ Διαφωτισμοῦ ἐσάρωσε ὅλη τὴν Εὐρώπη καὶ ἐπεξετάθη καὶ στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή. Θὰ μπορούσε νὰ ἰσχυρισθεῖ κανεὶς ὅτι ὁ Διαφωτισμὸς ἀποτελοῦσε μιὰ μορφὴ ἐκκλησιαστικῆς αἱρέσεως τὴν περίοδο αὐτή, ἀφοῦ στὴ δομὴ τῆς κοινωνίας σημαντικὸ ρόλο διαδραματίζει ἡ Ἐκκλησία εἴτε αὐτὴ λέγεται Δυτικὴ μὲ τὶς διαιρέσεις της εἴτε διαφορετικὰ. Πάντως, ἀπὸ κάποια ἀποψη γενικὴ χωρὶς ἰδιαίτερα σχόλια τὸ διαφωτιστικὸ κίνημα εἶναι τέκνο τῆς μεγάλης Μεταρρυθμίσεως καὶ Ἀντιμεταρρυθμίσεως τοῦ 16ου αἰ. καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ αὐτὴ δὲν εἶναι ἀμέτοχος καὶ ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς ἐποχῆς γιὰ λόγους ἰδιοτελεῖς καὶ κοινωνικοῦς.

Ἡ ἀπορρυθμισι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ συστήματος συμβάδιζε μὲ τὴν διόγκωσι τῶν προγραμμάτων κοινωνικῆς πρόνοιας στὴ Δύσι ποὺ ἀνέλαβε νὰ ὑλοποιήσει ἡ Ἐκκλησία μὲ τὰ διάφορα μοναχικὰ της Τάγματα, παρέχοντας ταυτόχρονα ἀκλόνητα στηρίγματα στὴν ἡγεσία τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας τουλάχιστο στὴ Δύσι. Αὐτὴ ἡ προσπάθεια ἔφερε τὴν Ἐκκλησία τουλάχιστον στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο λίγο πέρα ἀπὸ τὸν καθαρὰ θρησκευτικὸ της προορισμὸ καὶ τὴν ἀποκοπή της ἀπὸ τὴν παράδοσι αἰώνων. Γι' αὐτὸ σήμερα οἱ Εὐρωπαῖοι ὅσο πὺ πολὺ γνωρίζουν τὴν Ὁρθοδοξία, τόσο περισσότερο γοητεύονται καὶ συγκινοῦνται ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ της ἀφοσίωσι στὶς ἀρχαῖες πηγές καὶ τοὺς κανόνες ποὺ ἐθέσπισαν μεγάλες πατερικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς μορφές. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὸ κίνημα τοῦ Διαφωτισμοῦ ἐκαλλιεργήθη σὲ ἓνα θεωρητικὰ ἐλεύθερο, κοινωνικὰ, ὅμως, καταπιεσμένο ἀπὸ τὶς δομὲς τῆς κοινωνίας τῆς ἐποχῆς ποὺ ἤλεγχαν δυνάμεις πολιτικο-ἐκκλησιαστικὲς ἢ ἂν θέλει κανεὶς ἐκκλησιαστικοπολιτικὲς μὲ τάσεις μοναρχικῆς.

Εἶναι εὐτύχημα ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς Ὁρθοδοξίας τρεμόσβηνε σὲ ὀλόκληρη τὴν Εὐρώπη κατὰ τοὺς αἰῶνες ποὺ πέρασαν καὶ φώτιζε ὄσους ἐπιθυ-

μούσαν να δοῦν και την ἄλλη ὄψη τῆς Ἐκκλησίας πού καθαγίαζε τὸν σκλαβωμένο λαὸ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῶν Μωαμεθανῶν. Πάντως παρόλο πὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπλανάτο σὲ ὀλόκληρη τὴν Εὐρώπη, ἡ Ὁρθοδοξία ἐθεωρεῖτο ἀπόβλητη καὶ ὡς Ἐκκλησία καὶ θρησκευτικὸς τρόπος ζωῆς, ἀφοῦ ἐπιστεύετο ὡς σχισματικὴ καὶ συνελπῶς ἐπικρατοῦσε ἡ ἀντίληψη πρὸς ἐπαναχριστιανισμό τῆς. Αὐτὸ τὸ ἐπιβεβαίωσαν τὰ ἱεραποστολικὰ, ἂν θέλει νὰ τὸ πιστέψει κανεῖς, κινήματα, πὸ θέλησαν νὰ ἀλώσουν τὴν Ἀνατολή, σὲ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ κίνημα τοῦ Διαφωτισμοῦ δὲν ἄφησε ἀνεπηρέαστη τὴν περιοχὴ μας. Ἀντίθετα, ἡ σκέψη αὐτὴ βρῆκε τὸν τρόπο νὰ εἰσχωρήσει καὶ στὸν τόπο μας μέσα ἀπὸ τὸν διάυλο τῶν ἰδεῶν πὸ καλλιέργησαν τὰ νησιὰ τοῦ Ἰονίου πελάγους. Ἡ ἐποχὴ ἦταν πρόσφορη καὶ οἱ συνθήκες κατάλληλες. Ἡ κοινωνία σὲ Δύση καὶ Ἀνατολὴ ἐξίτηι ἀλλαγὴ. Οἱ ἀνακαλύψεις εἶχαν πλουτίσει τὴ σκέψη καὶ τὶς γνώσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν. Ὁ Διαφωτισμὸς ἀπὸ κάθε ἄποψη ἦταν «ἐπὶ θύραις». Ἐτσι, τὰ ἔργα τοῦ Διαφωτισμοῦ ὅπως π.χ. κείμενα, σχολεῖα, λόγος πέρασαν ἀπὸ τὴν κονίστρα τοῦ ἐπιτησιακοῦ πνεύματος στὸν ἡπειρωτικὸ ἑλλαδικὸ χῶρο. Πολλοὶ ἦταν ἐκεῖνοι πὸ ἔκαμαν τὶς σπουδὲς τους στὴ Δύση, ἦταν ἤδη χρεωμένοι μὲ τὸν εὐρωπαϊκὸ Διαφωτισμὸ καὶ μὲ τὴν ἐπιστροφή τους στὸν Ἰόνιο χῶρο καλλιέργησαν τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ προετοίμασαν τὴ σύγκρουση μὲ τὴν παραδοσιακὴ Ἐκκλησία καὶ τὸν Ὁθωμανικὸ αὐταρχισμό.

Ὅταν ἡ Ὁρθοδοξία, κατὰ τὴν Ὁθωμανοκρατία, διαφοροποιεῖ τὸ Γένος ἀπὸ Λατίνους καὶ τοὺς Μωαμεθανοὺς καὶ τοὺς μεταμορφώνει σὲ ἔθνος, ἡ μεταμόρφωση τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς ταυτότητάς τους ἐκφράζεται μὲ τὴ σύγκρουση τῆς ἡγεσίας τοῦ Πατριαρχείου μὲ τὸ κίνημα τῶν Ἑλλήνων Διαφωτιστῶν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲ τὸν Ἀθανάσιο Πάριο καὶ τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῆ πὸ χαράζουν διαφορετικὸς δρόμους. Ἡ Ὁρθοδοξία προβάλλεται ὡς συστατικὸ στοιχεῖο τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους, μὲ τὴν ἀνατολικὴ τῆς παράδοση, ὄχι ὅμως μὲ τὶς διαφοροποιητικὲς τῆς διαστάσεις ἀπὸ τὸ δυτικὸ γενικὰ χριστιανισμό. Μὲ τὴν εἰδοποιὸ αὐτὴ διαφορὰ τὸ ἔθνος θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ τους ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐνάντια στὸν ἄπιστο κόσμο τῆς μωαμεθανικῆς Ἀνατολῆς. Ὁ χριστιανισμὸς γίνεται συνώνυμο τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ σύγκρουση αὐτὴ ἦταν ἱστορικὰ δικαιολογημένη,

ἢ σήμερα φαίνεται μετὰ τὸ πέρασμα χρόνου ὅτι ἐκινήθη μὲ κάποια βιασύνη καὶ πιθανὴ καιρικὴ ἐπιθετικότητα; Οἱ Ἕλληνες διαφωτιστὲς ἦταν ἐνταγμένοι μέσα σὲ τὸ πανευρωπαϊκὸ γίνεσθαι τῆς διαφωτισμένης Εὐρώπης μὲ οἰκουμενικὲς προεκτάσεις; Πρόκειται γιὰ ἓνα προβληματισμὸ μέσα στὴν ἱστορικὴ διαχρονικότητα.

Ἐδῶ, ὅμως, προβάλλει ἓνα συγκεκριμένο ἐρώτημα: οἱ πρωταγωνιστὲς εἶδαν σωστὰ τὰ γεγονότα πὸ ζοῦσαν καὶ ἐδικαίωσαν τὸν ἀγῶνα πὸ διεξήγαγαν; Πολλά, βέβαια, ἐγράφησαν γιὰ τὸ κίνημα τοῦ Διαφωτισμοῦ μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ πολὺ μελάνι κατηναλώθη. Ἐπειδὴ, ὅμως, πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ἠκολούθησαν τὸν συρμὸ τῶν πολιτικῶν ἰδεολογιῶν, πιστεύω, ὅτι ἀντιμετωπίστησαν μέσα ἀπὸ διάφορες πρισματικὲς διαθλάσεις καὶ συνεπῶς κατηγορήθησαν πρὸσωπα καὶ πράγματα ἀδίκως ἢ ἀπεκρῦβησαν ἀλήθειες πὸ βρίσκονταν πέρα ἀπὸ κάποιο συμφέρον. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν πέρασε μέσα ἀπὸ τὶς διαδικασίες τῆς Μεταρρυθμίσεως καὶ τῆς Ἀντιμεταρρυθμίσεως, δὲν ἐπέτρεψε νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ἀπομάγευση τῆς θρησκείας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ πιστεύω, ἀλλὰ συνάμα διέσωσε καὶ τὴ λαϊκὴ θρησκευτικὴ πὸ μὲχρις ἑνὸς βαθμοῦ χαρακτηρίζει τὸ ὀρθόδοξο στοιχεῖο καὶ τὸν ἀνατολικὸ χριστιανισμό. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ λογικὴ τῆς Δύσεως, τὸ ἀτομικὸ συναίσθημα μὲ τὸν τρόπο τοῦ συμμετέχει στὴ λατρεία καὶ μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς πίστη ἢ ὡς ἀπιστία. Αὐτὸ ἐπηρέασε ἰδιαίτερα τὴν ἐκκοσμίκευση τῆς ὀρθόδοξης κοινωνίας, πὸ δὲν εἶναι ἀσθενέστερη ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες εἶναι, ὅμως, ὅπωςδήποτε διαφορετικὴ λόγω temperamento.

Οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες Διαφωτιστὲς λοιπὸν πὸ ζοῦσαν τὴν εὐρωπαϊκὴ διαφώτιση στὶς κοινωνίες τῆς Δύσεως εἶχαν συνείδηση τῶν εἰδοποιῶν διαφορῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἢ ἐνεργοῦσαν ὑπὸ τὴν ἐπήρεια κάποιου ζηλωτικοῦ παροξυσμοῦ μὲ τάσεις ἐθνικιστικὲς; Ἐβλεπαν τὰ συγκεκριμένα προβλήματα τῶν δυτικῶν κοινωνιῶν καὶ τὰ μετέφεραν στὴν Ἀνατολή; Ἡ τὰ ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα τῆς περιοχῆς ὅπου ἐμεγάλωσαν καὶ ἐμορφώθησαν ὅπως τὰ ἔζησαν, τοὺς βασάνιζαν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ βροῦν λύτρωση σὲ νέο χῶρο τῆς διαβίωσής τους; Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτῆ, πιστεύω, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ὁρθόδοξους Ἕλληνες Διαφωτιστὲς μὸλις ἀντίκρισαν στὴ Δύση τὴ Διαφώτιση, τὴν τότε ἐκκοσμίκευση, ἐπηρεάστηκαν καὶ

ήθελσαν νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ νὰ ἀλλάξουν τὰ δεδομένα καὶ στὸ χῶρο μας. Εἶχαν τὸν ζήλο τοῦ νεοφώτιστου ποὺ τοὺς ἔδιδε τὴ δύναμη τῆς ἀγωνιστικότητας καὶ τῆς ἀλλαγῆς. Ἀναμφίβολα ἐπηρέασθηκαν καὶ ἐπηρέασαν πολλοὺς καὶ πολλὰ. Ἐξ ἄλλου οἱ ἄνθρωποι προσδοκοῦσαν κάτι τέτοιο. Ἡ μονοτονία τοὺς κούραζε· ἀνέμεναν, ἔτσι, τὴν ἐμπειρία μιᾶς ἀλλαγῆς, ποὺ ἔφερναν οἱ φωτισμένοι ἀπὸ τὴν πολιτισμένη Δύση στὴν πτωχὴ Ἀνατολή. Ἐγιναν τὸ σταυροδρόμι ἀπὸ ὅπου περνᾷ ἡ θρησκευτικὴ κάθε μοντέρνου ἀνθρώπου. Οἱ διαφωτιστὲς τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ βλέπουμε νὰ δρομολογοῦνται ἀπόπειρες νὰ ἀποκτήσει ἡ Ὄρθοδοξία μορφὴ κινήματος καὶ ἰδεολογίας μέχρι τῆς σήμερον, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθοῦν κινήσεις, ὅπως π.χ. ὁ Ἀγαθαγγελισμὸς, ἡ φιλόδοξη Ἐταιρεία, ὁ Παπουλάκος, ὁ Ἀπόστολος Μακρῶκης κ.λπ., τουλάχιστον στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο ποὺ ἐπηρέασαν μὲ τὸν τρόπο τους τὴ φιλολογία καὶ τὴν πίστη τῶν ἑλληνοφῶνων Ὄρθοδόξων καὶ σὲ κάποιον βαθμὸ καὶ τῶν Ἀράβων καὶ σλαβοφῶνων. Τὰ κινήματα αὐτὰ παρόλο ποὺ μεταξύ τους δὲν μοιάζουν, ὅμως συνεννοοῦνται στὸν ἀντιδυτικισμό τους, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν ἑλλαδικὸ τους προσανατολισμό. Ἐτσι, ὁ δρόμος ἀπ' ὅπου περνᾷ ἡ θρησκευτικὴ τὰ τοῦ σύγχρονου νεο-χριστιανοῦ χαράσσεται ἀπὸ τὴ συνάντηση τοῦ Διαφωτισμοῦ μὲ τὰ παραπάνω κινήματα.

Τὸ πρόβλημα ὅμως ποὺ τίθεται εἶναι, πόσο τὰ κινήματα αὐτὰ εἶναι ἐθνικὰ ἢ οἰκουμενικὰ; Γιατὶ ὁ Διαφωτισμὸς ὡς κίνηση προτείνει τὴν ἀτομικότητα καὶ συνεπῶς τὸν ἀτομικὸ ἢ τὸν προσωπικὸ λόγο. Ἐτσι, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἐξυψώνεται μὲ τὴ συνοδεία τοῦ ἀτόμου καὶ μαζί του ἀκολουθεῖ ὁ ὀρθὸς λόγος τοῦ ὑποκειμένου, ἡ φύση τοῦ ἀπελευθερωμένου ἀνθρώπου, πράγμα ἄλλωστε ποὺ συμβαδίζει μὲ τὶς τάσεις τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ καὶ μὲ αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουμε τάση τοῦ μοντέρνου ἀνθρώπου. Μὲ ἄλλα λόγια ὁ Διαφωτισμὸς συμβάλλει ὡς κίνημα κοινωνικὸ στὴν ἐκκοσμίκευση τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀποκοπή του ἀπὸ τὴν παράδοση εἴτε τὴν κοινωνικὴ εἴτε τὴν ἐκκλησιαστικὴ. Τὰ παραπάνω συμβάλλουν νὰ σκεφθοῦμε πόσο ἡ σύγχρονη θρησκευτικὴ συνείδηση εἶναι ἀναγκασμένη νὰ ἐπιλέξει ἀνάμεσα στὸ Διαφωτισμὸ ὡς πληροφόρηση καὶ μάθηση καὶ στὸ Διαφωτισμὸ ὡς κίνημα ποὺ ὀδηγεῖ τὸν ἀνθρω-

πο νὰ γνωρίσει τὸ Θεὸ μόνο μὲ τὴ λογικὴ, γιὰ νὰ γίνεαι ἄθεος καὶ στὴ χειρότερη περίπτωση ἀντίθεος ἢ ἀντιεκκλησιαστικὸς.

Ἡ πρόκληση τῆς ὑπέρομετρης αἰσιοδοξίας τοῦ δυτικοῦ Διαφωτισμοῦ, σήμερα, γίνεται πῶς ἐμφανῆς στὶς σχέσεις ποὺ δημιουργοῦνται ἀνάμεσα στὴ νεολαία ποὺ συνεχῶς ἀποστρέφεται τὴν τεχνοκρατικὴ νοοτροπία τῆς ἐπιστημοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποκαταστάτων, ποὺ σημαίνει νέα στροφή πρὸς τὸ ἄγνωστο καὶ τὸ περίεργο, τὸ μυστηριώδες καὶ ἐπιβίωση τῆς ἀμφίβολης νεο-θρησκευτικότητας ποὺ στοχεύει στὴν ἀναβίωση κατεστημένων καὶ παλαιῶν θρησκευμάτων, τῆς ἀπλῆς καὶ μαύρης μαγείας καὶ γενικά, θὰ ἴλεγα, σὲ ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐγκεφαλικὴ ὑποδούλωση τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν παραγῶγων του. Βέβαια, σὲ μιὰ περασμένη ἐποχὴ ποὺ ὁ ἄνθρωπος εἶχε κουρασθεῖ ἀπὸ τὸ συναισθηματικὸ ἐναγκαλισμὸ τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν Ἀριστοτελισμὸ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ Ἀκινάτη, προσέφυγε στὴ χρῆση τῶν πορισμάτων τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης γιὰ νὰ ἀποδείξει τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἐπιστῆμη καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ νὰ τὸν προσεγγίσει. Ἡ Θεολογία, τότε, ἐλησμονήσε τὴν Ἀποκάλυψη μὲ τὴν θεοποίηση τοῦ ἀτόμου. Σήμερα, ὅμως, μὲ τὴν ἐξερεύνηση τοῦ Διαστήματος καὶ τὴ σύγκριση τοῦ μικροκόσμου-ἀτόμου μὲ τὸν μακροκόσμο-σύμπαν τὰ πράγματα καὶ οἱ φιλοσοφικὲς τάσεις μετελλάγησαν. Ὁ μονόδρομος τῆς φιλοσοφικῆς ἀναζητήσεως τοῦ Θεοῦ διαφοροποιεῖται, παραμένει, ὅμως, ἡ ὁδὸς τῆς Ἀποκάλυψεως πάντα ἐν ἰσχύι, γιὰ τὸν Θεὸς δὲν εἶναι μόνο φιλοσοφία, ἀλλὰ ἐντάσσεται σὲ μιὰν τελείως διαφορετικὴ διάσταση, ἀναζητήσεως ἀπ' αὐτὴ τοῦ λογικοῦ ἢ τοῦ παραλόγου, ποὺ μόνο ὅποιος βιώνει τὴν παρουσία του ἀπολαμβάνει τὰ χαρίσματα τῆς ἐπικοινωνίας του. Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ ἡ πρόκληση τῆς λογικῆς τῆς διαφωτισμένης Εὐρώπης ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν λειτουργικότητα τῆς Ἀνατολῆς. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ Ὄρθοδοξία ἀκόμη καὶ σήμερα συνεχίζει νὰ μπαίνει στὸ χῶρο τῆς δυτικῆς Εὐρώπης μὲ τὴ δύναμη τοῦ παραδοσιακοῦ καὶ λατρευτικοῦ της κάλλους ποὺ γοητεύουν τοὺς χριστιανοὺς πέρα ἀπὸ τὸ Καπιτώλιο μὲ τὴ δημοκρατία, τὴν παροδοσιακὴ χρῆση τῆς ἱστορίας της. Εἶναι σημεῖα τῶν καιρῶν, ἢ ἡ Ἐνωμένη Εὐρώπη μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ τὸ ἀντίβαρο τῆς Βαβέλ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης;

«ΕΓΓΙΣΑΤΕ ΤΩ ΘΕΩ ΚΑΙ ΕΓΓΙΕΙ ΥΜΙΝ» (Ίακ. δ' 8)

Τού πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

Ἡ προσευχή εἶναι ἀκόμη καὶ ἐνέργεια. Προσεύχομαι σημαίνει ἐνεργῶ στὸν ὕψιστο βαθμὸ. Καί, ὅπως κάθε εἶδος δραστηριότητα χρειάζεται ἀσκησι, ἔτσι καὶ ἡ προσευχή εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ βάση γιὰ κάθε προσπάθεια, ποὺ σκοπὸ ἔχει τὴν κατάληξιν στὸ Θεό. Ἡ προσευχή εἶναι τὸ θεμέλιο τοῦ κόσμου, λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος. Εἶναι τὸ μέσο σχετισμοῦ καὶ ἐνώσεως μετὰ τὸ Θεό. Εἶναι ἡ γέφυρα, ποὺ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ σαρκικὸ ἐγὼ τοῦ καὶ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ, στὸ πνευματικὸ τοῦ ἐγὼ καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Ποὺ ὁδηγεῖ στὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ. Εἶναι ἓνα ὄπλο ἄμυνας ἐναντίον τῶν «μεριμνῶν τοῦ βίου». Εἶναι ἡ τροφή τῆς ψυχῆς καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ νοῦ. Εἶναι ἡ κρίσις καὶ τὸ κριτήριον τοῦ μοναδικοῦ Κριτῆ πρὶν ἀπὸ τὴ μέλλουσα Κρίσις, γιὰτὶ ἡ προσευχὴ φέρνει στὸ παρὸν τὴ μέλλουσα χαρὰ.

Ἡ ἀράχνη κάθεται στὴ μέση ἀπὸ τὸ δίχτυ τῆς καὶ καταλαβαίνει καὶ τὸ παραμικρὸ ἕντομο, ποὺ πέφτει σ' αὐτό, καὶ τὸ σκοτώνει ἀμέσως. Τὸ ἴδιο κάνει καὶ ἡ προσευχὴ στὴν καρδιά μας. Μόλις τὸ ἐλάχιστο κίνημα τῆς καρδιᾶς πληροφορήσει τὴν προσέγγισιν ἐνὸς ἐχθροῦ, ἀμέσως ἡ προσευχὴ τὸν ἀφανίζει. Παραμέλησις τῆς προσευχῆς σημαίνει ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τῆς σκοπιᾶς. Ἡ θύρα τότε μένει ἀνοιχτὴ γιὰ τοὺς κακοποιούς, ποὺ ὁρμοῦν μέσα στὴν καρδιά καὶ λεηλατοῦν τοὺς θησαυροὺς, ποὺ ἔχουμε μαζέψει ἐκεῖ. Μετὰ τὴν προσευχὴ ὁ ἄνθρωπος μπαίνει σὲ μιὰ κοινωνία ἀνθρώπων. Δὲν εἶναι μόνος. Εἶναι τὸ κύτταρον τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὸς ποὺ προσεύχεται, εἶναι ἐκτεθειμένος σὲ πλῆθος ξένων σκέψεων, συναισθημάτων καὶ ἐντυπώσεων. Τὸ νὰ θελήσει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσροήν τοὺς εἶναι ἀνώφελο, ὅσο τὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἀέρα νὰ κινεῖται σ' ἓνα ἀνοιχτὸ δωμάτιο. Ὅμως, μπορεῖ κανεὶς νὰ τὶς παρακολουθεῖ ἢ νὰ μὴ τὶς παρακολουθεῖ. Ἐτσι, ἡ παρουσία τους, ἂν τὸ θέλουμε καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, μπορεῖ νὰ μένει ἀπαρατήρητη κατὰ τὴ διάρκεια τῆς προσευχῆς μας. Οἱ ἅγιοι μᾶς λένε ὅτι αὐτὸ θὰ τὸ πετύχουμε μόνον μετὰ τὴ συνεχῆ ἀσκησιν καὶ τὴ γυμναστικὴν τοῦ πνεύματος. Τότε μόνον ἡ προσευχὴ μας θὰ εἶναι πλήρης καὶ σωστή, γιὰτὶ οἱ λέξεις θὰ παρακολουθοῦνται ἀπὸ τὸ νοῦ καὶ τὸ συναίσθημα. Μετὰ τὰ δύο ἐπόμενα ἀπλὰ πα-

ραδείγματα, εὐκόλα μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε τὴν ἀξία τῶν ἀνωτέρω. Χτυπώντας συνεχῶς τὰ φτερά του τὸ πουλὶ μπορεῖ νὰ πετάξῃ πάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα. Ὁ κολυμβητὴς πρέπει νὰ κουνήσει τὰ χέρια του ἀναρίθμητες φορές, γιὰ νὰ φτάσῃ ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ στὴν ἀκτὴ. Ἄν πάψῃ τὸ πουλὶ νὰ πετάει θὰ πέσῃ ἀναγκαστικὰ στὴ γῆ. Κι ὁ κολυμβητὴς, ποὺ θὰ πάψῃ νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ χέρια του, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ βυθιστεῖ στὰ σκοτεινὰ βάθη τῆς θάλασσας.

Ὅταν προσευχώμεθα, ὀφείλουμε νὰ σιωπᾶμε. Προσεύχομαι, ὄχι γιὰ νὰ ἐκπληρωθοῦν οἱ γήινες ἐπιθυμίαι μου, ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ: «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς». Δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦμε τὴν προσευχὴν μας γιὰ νὰ κάνουμε ὑπέρητες τὸ Θεό. Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ὀφείλουμε νὰ σιωπᾶμε καὶ νὰ ἀφήνουμε νὰ μιλήσῃ ἡ προσευχὴν μας κἀνοντάς τὴν σύμφωνα μετὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Χαρακτηριστικὴ στὴν περίπτωσιν εἶναι ἡ στάσις τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Ἀβραάμ ἔφυγε ἀπὸ τὸν τόπον του, χωρὶς νὰ ρωτήσῃ μετὰ περιέργεια: τί λογῆς εἶναι ἡ χώρα στὴν ὁποία μοῦ ὑπέδειξε ὁ Θεὸς νὰ πάω; Ἀπλῶστατα «ἔφυγε καὶ ἐπορεύθη καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ Κύριος» (Γεν. 12,4). Καὶ ἐμεῖς πρέπει νὰ κάνουμε τὸ ἴδιο. Νὰ πάρομε ὅ,τι ἔχουμε, ὅλη τὴν ὑπαρξὴν μας στὴν πορεία μας. Νὰ μὴ ἀφήσουμε τίποτε πίσω μας, ποὺ μπορεῖ νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὴν ἀγάπην μας.

Δὲν θὰ πρέπει, δηλαδὴ, ἡ ἀνησυχία νὰ κυριεύῃ τὴν ψυχὴν μας. Εἰρηρικὰ νὰ προσευχώμεθα γιὰ τὴ σωτηρίαν μας. «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν». Ὅποιος δὲν φροντίζει νὰ συμμορφῶνῃ τὴ θέλησίν του, ἀλλὰ καὶ τὴν προσευχὴν του, μετὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, θὰ συναντᾷ ἐμπόδια στὶς προσπάθειές του καὶ θὰ πέφτῃ στὶς ἐνέδρες τοῦ ἐχθροῦ. Θὰ δυσωρεστεῖται, ἢ θὰ ἐρεθίζεται, θὰ μελαγχολεῖ, θὰ βρῖσκεται σὲ ἀμηχανία, θὰ εἶναι ἀνυπόμονος καὶ ἀνήσυχος. Μ' αὐτὴ τὴ διάθεσιν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσεύχεται κανεὶς.

Ἄλλὰ καὶ γιὰ ἓνα ἀκόμη λόγο δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καθαρὴ ἡ προσευχὴ μας: Ὅταν ἔχουμε κάτι εἰς βάρος τοῦ ἀδελφοῦ μας. Μόνον ἐναντι τοῦ ἑαυτοῦ μας πρέπει νὰ στεκόμαστε μετὰ κριτικὴν διάθεσιν. Χωρὶς αὐτοεκτίμησιν, ἡ προσευχὴν μας δὲν

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 276 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς ἀγιότητος τοῦ Ἁγίου Μακαρίου Διδασκάλου τοῦ Γένους*

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΑΝΤΙΠΑ ΝΙΚΗΤΑΡΑ

Μέσα στήν ὀρθόδοξη παράδοση εἶναι φυσικό ἀπό τὴν ἀσκησὴ νὰ γεννιέται ἡ παιδαγωγική! Ἡ παιδαγωγική τοῦ διδασκάλου Μακαρίου ἦταν πολὺ ἀπλή καὶ σίγουρη. Ἐσκυβε μὲ ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον πάνω ἀπὸ τὸν καθένα προσωπικά. Οἱ κίνδυνοι τῶν πειρατῶν, ἡ ταλαιπωρία τῆς ἀσκήσεως, ἡ ἐρημιά, οἱ ἀσθένειες, οἱ στερήσεις, δὲν ἐμπόδιζαν τοὺς μαθητὰς τοῦ ἱεροῦ Παιδαγωγοῦ προκειμένου νὰ μαθητεύσουν σιμά του! Ἀκόμα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀφρεῖς καὶ νωθροὶ ποὺ ἔφευγαν δὲν ἦταν δυσαρεστημένοι μαζί του! Καυτηρίαζε τὰ ἐλαττώματά τους¹¹, τοὺς παρότρυνε στὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς ποὺ σὰν τέλος εἶχε τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, γιατί αὐτὴ εἶναι στήν παρούσα ζωὴ, ὅπως ἔλεγε, «ἡ μεγίστη φροντίς καὶ πραγματεία τοῖς γε νοῦν ἔχουσι»¹². Ὁ Ἀλέξανδρος Τυρναβίτης διέσωσε μερικὲς ἀπὸ τὶς πιὸ χαρακτηριστικὲς προτροπὲς ποὺ ἔδινε στοὺς μαθητὲς του. «Συνεχῶς λέγειν ἐφίλει

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 273 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

ισχύει, ὅπως ἀκριβῶς καὶ αὐτὴ ποὺ κάνουμε, ὅταν ἔχουμε κάτι εἰς βάρος τῶν ἄλλων.

Δὲν πρέπει νὰ φοβᾶται κανεὶς, ὅταν παρατηρεῖ μέσα του ξηρότητα πνευματική. Ἡ ζωογόνος βροχὴ ἔρχεται ἀνωθεν», ὄχι ἀπὸ κάτω, ἀπὸ τὴ σκληρὴ γῆ τῆς καρδιάς μας, ποὺ ἀναφύει «ἀκάνθας καὶ τριβόλους». Μὴ περιμένουμε γι' αὐτὸ μερικὲς ἐξαιρετικὲς εὐκαιρίες ἔκστασης καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἢ ἄλλα εὐάρεστα συναισθήματα, γιὰ νὰ προσευχηθοῦμε. Ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι μέσο ἰκανοποίησής μας. Πρέπει νὰ γνωρίσουμε τὴν ἀθλιότητά μας, «νὰ πενθήσουμε καὶ νὰ κλαύσουμε» (Ἰακ. 4,9), νὰ ἐγγίσουμε τὸ Θεό, γιὰ νὰ μᾶς πλησιάσει. Νὰ θυμηθοῦμε ὅτι εἴμαστε θνητοὶ καὶ νὰ ζητήσουμε τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου.

«Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως» (Ἐφ. 6,18), λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, κίττει τὴ γέφυρα, ποὺ θὰ σὲ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ σαρκικὸ ἐγὼ σου καὶ τὰ σκορπισμένα σου ἐνδιαφέροντα καὶ θὰ σὲ ὀδηγήσει στήν ὀλοκλήρωση τῆς πνευματικῆς σου ζωῆς, τὸ πλησίασμα στὸ Θεὸ καὶ στήν ἀπόλαυση τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τῆς Βασιλείας Του.

(Τέλος)

τοῖς μαθηταῖς, φεύγετε τὴν ἀργίαν, διδάσκαλος γὰρ αὐτὴ πάσης κακίας... μέγιστον κακὸν τὴν κατακρίσιν εἶναι ἔλεγεν, ὡς κατακρίσεως πρόξενον, κατὰ τὸ δεσποτικὸν λόγιον, “μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε...” καλὸν εἶναι ἔλεγε, μήτε θυμοῦσθαι ὅλως μήτε ὀργίζεσθαι, εἰ μὴ μόνον κατὰ τοῦ πονηροῦ καὶ τῆς ἀμαρτίας, καθ’ ὧν οὐχ ἀμαρτάνει ὁ ὀργιζόμενος, ἢ που ἱερουργεῖ ὁ προφητάναξ, “ὀργίσεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε”¹³. Ἡ βάση τῆς παιδαγωγικῆς του ἦταν ἀσκησὴ καὶ παιδεία¹⁴. Σὰν πρῶτιστο ἀγαθὸ γιὰ τὴν νεολαία θεωροῦσε τὴν παιδεία. Ἐπεκαλεῖτο τὸν Ἰσοκράτη ποὺ ἔλεγε ὅτι ἡ παιδεία εἶναι κτήμα ἀθάνατο, τὸν Ἀριστοτέλη ποὺ τὴν ὀνομάζει φῶς τῆς ψυχῆς καὶ ἄλλους θύραθεν. Ἐκεῖνος δίδασκε πῶς ἡ παιδεία εἶναι «ὁ ἀληθινὸς στολισμὸς τῆς ψυχῆς»¹⁵.

Τὴ σοφία καὶ τὴν ἀρετὴ θεωροῦσε ὁ Μακάριος σὰν τοὺς δύο πόλους τῆς παιδείας. Μὲ τὴν παιδεία ὁμως ἀποκτῶνται ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ διαμένουν ἀδιαίρετα στὴ ζωὴ καὶ κοσμοῦν τὸν λογικὸ ἀνθρώπο. Ὅσοι δὲν προάγονται μὲ τὴν παιδεία καὶ τὴν ἀρετὴ, ἐκεῖνοι μορφώνονται γιὰ νὰ ἰκανοποιήσουν μόνον τὶς ὑλικὲς καὶ ἐφήμερες ἀνάγκες τους καὶ «τέτοιοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου πηγαίνουν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἰταλίας, τὴν περιβόητον εἰς τὰς ἀσελγείας καὶ ἀθεμιτουργίας δι’ ἀγάπην χρημάτων»¹⁶.

Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ αὐτὴ τὴν παιδαγωγικὴ γνώριζε καὶ μία ἄλλη παιδαγωγικὴ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, τὴν ἀσθένεια! Ὅντως βλέπουμε ὅτι τὴν μαρτυρικὴ τυραννία τῶν ἀσθενειῶν του καὶ τῶν πόνων του, τὶς ἀντιμετώπιζε μὲ καρτερία. Ὑπέφερε ἀπὸ ποδαλγία (ἀρθριτικοὶ πόνοι), χειραλγία (χειράγρα), ἀσθμα, λιθίαση νεφρική, κεφαλαλγία. Πολλὲς φορὲς ὁ πόνος του ἦταν τόσο ἀφόρητος, σὲ σημεῖο ποὺ ἔφθανε νὰ τὸν κοινοποιεῖ στοὺς ἄλλους.

Γιὰ τὸ ἀσθμα του π.χ. ἔλεγε ὅτι «πολλάκις μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν πυλῶν ἄγει τοῦ ἄδου»¹⁷. Στὸν ἀνημιό του Ματθαῖο ἱεροδιάκονο ἔγραφε: «Πάντες οἱ ἐνταῦθα ἔτι ζῶσι, πλὴν ἐμοῦ, χειραλγία γὰρ ἤδη προσπαλαίω...». Δὲν παραθεωροῦσε τὴν ὑγεία τοῦ σώματος, αὐτὸ τὸ βλέπουμε στὴν ἀλληλογραφία ποὺ εἶχε μὲ τὸ φίλο του

Κωνσταντίνο Γορδάτο, όπου τόνιζε ότι μόνη ή ψυχή δεν είναι αρκετή για τον άνθρωπο για να προοδεύσει στην αρετή. Είναι απαραίτητη σ' αυτό και η συμμετοχή του υγιούς σώματος! Έκεινος όμως, παρ' όλους τους πόνους, την ασθένεια την ονομάζει «τροφόν των αρετών»¹⁸. Για να παρηγορήσει τον άρρωστο μαθητή του Μιχαλάκη Ύψηλάντη, του έγραφε πώς ο Άπ. Παύλος για κανένα άλλο πράγμα δεν καυχήθηκε παρὰ μόνον για τις ασθένειές του!¹⁹.

Η θεολογία της κάθε ασθένειας κατά τον διδάσκαλο Μακάριο είναι: ότι είναι θεϊός παιδαγωγός και μία σωτηριώδης μάστιξ που παραχωρείται για το πνευματικό καλό του ανθρώπου· ότι είναι μητέρα φιλοσοφίας και τροφός των αρετών· ότι είναι σταγόνα των θείων οικτιρμών· ότι είναι ψυχής καθάρσιον· ότι απεργάζεται μάρτυρα αληθινά τον ασθενή, που με καρτερία σηκώνει το σταυρό της ασθενείας του. Όσο για την άλλη ζωή, οι ασθένειες είναι πρόξενος και χαράς και πολλών στεφάνων πρόξενος²⁰. Το άποτέμον των εν Άδη κολαστηρίων, το άποκαθαίρον πλείστας κηλίδας των άμαρτημάτων! Και όμως αυτό το μαρτύριο δεν τον εμπόδιζε να είναι Δάσκαλος του Γένους και ο άγιος των Έλληνικών Γραμμάτων!

Γνώστης των κλασικών κειμένων της Άγ. Γραφής, των πατερικών κειμένων, της άσματικής θεολογίας (μουσικής), της φιλοσοφίας, της φιλολογίας, της θεολογίας και της λατινικής γλώσσας. Τον κόπο της διδασκαλίας των μαθημάτων είχε έξ ολοκλήρου ο διδάσκαλος, ενώ ο ύποδιδάσκαλος τον βοηθούσε στη διδασκαλία και την έξέταση των μαθημάτων.

Άν και έπασχε όμως είδαμε από πολλές και συχνές ασθένειες ποτέ δεν διέκοψε την διδασκαλία. Μερικές φορές δίδασκε από την κλίνη του. Άπό τον μαθητή του και συνεργάτη του Άγιο Γεράσιμο χαρακτηρίζεται ως «άμισθος διδάσκαλος» και η σχολή «άμισθος άκαδημία». Η διδασκαλία δεν ήταν μόνον προφορική αλλά και γραπτή! Για πολλά μαθήματα της έγκυκλοπαιδείας συνέταξε δικά του έγχειρίδια, γραμματική, πάμπολες θεματογραφίες, ύποδείγματα στους έπιστολικούς τύπους, εισαγωγές και σχόλια σε κείμενα θύραθεν και χριστιανών συγγραφέων, έγχειρίδιο ρητορικής, 400 περίπου έπιστολές, κηρύγματα, όμιλίες κ.τ.λ. Τους άρχαίους παρακολουθούσε ο ίδιος ο Μακάριος. Ύποχρέωνε τους μαθητές να μαθαίνουν την

προηγούμενη παράδοση από μνήμης και να την διηγούνται σ' αυτόν χωρίς κανένα άλλο βοηθητικό μέσον²¹. Οι σπουδές δεν ολοκληρώνονταν σε σχολικά έτη αλλά σε κύκλο μαθημάτων:

A. Τα μαθήματα στοιχειώδους παιδείας:

1. Γραφή.
2. Άνάγνωση.
3. Όκτάηχος.
4. Ψαλτήρι.
5. Όρθογραφία.
6. Ταχυγραφία.

B. Τα έγκύκλια μαθήματα:

1. Γραμματική.
2. Έρμηγεία κειμένων θύραθεν και χριστιανών συγγραφέων.
3. Μ. Θεματογραφία.
4. Έπιστολικοί τύποι.

Γ. Η διδασκαλία των φιλοσοφικών μαθημάτων:

1. Λογική.
2. Φυσική.

Δ. Η διδασκαλία των εκκλησιαστικών μαθημάτων κατά θεολογικούς κλάδους.

E. Η άσματική θεολογία (βυζαντινή μουσική).

Ο διδάσκαλος δεν ήταν μόνον ένας άκαδημαϊκός Καθηγητής· ήταν και ένας αληθινά βιωματικός θεολόγος που ύμνούσε τρεις θεολογικές άρετές, την πίστη, την έλπίδα, την άγάπη! Ύπερασπιστής της Όρθοδοξίας έως θανάτου. Έλεγχε με δριμύτητα και χωρίς οίκτο τους ψευδαδέλφους Έυρωπαίους μισσιοναίους που έρχόντουσαν να κουρσέψουν την Άνατολή, αιχμαλωτίζοντας με τον πολιτισμό το γένος. Η αγιότητά του ως βιωματικού Όρθοδόξου Διδασκάλου δεν έλαβε τέλος και μετά την κοίμησή του, μάς πληροφορεί ο μαθητής του Σχολάρχης της Σχολής Βουκουρεστίου Άλέξανδρος Τυρναβίτης:

«Στην νήσο Πάτμο υπερέλαμψαν οι αγιώτατοι διδάσκαλοί μου Μακάριος και Γεράσιμος, των όποιών η άρετή και η σοφία γέμισε όλη σχεδόν την οικουμένη. Άπό αυτούς τους δύο ο Μακάριος τελείωσε την ζωή του στο νησί αυτό. Όταν κάποτε έπεσε πανούκλα στο νησί της Πάτμου, κάποιος Θεόδωρος από τους μαθητές του και δικός μου γνώριμος και γιός των άρχόντων του τόπου αυτού, πληγώθηκε από την μεταδοτική άρρώστια κάτω από τους βουβώνες και άφου γρήγορα κατέβηκε από τη χώρα στην Άποκάλυψη (έκει κατοικούσαν οι διδάσκαλοι) και άφου εισήλθε στο ιερό όπου ήταν τοποθετημένα

τὰ ἅγια ὅσα τοῦ διδασκάλου ἀφαίρεσε μὲ εὐλάβεια ἓνα ἀπὸ τὰ δάκτυλά του, τὸ ὁποῖον ἔβαλε μέσα σὲ ἀσημένια θήκη καὶ τὸ σύνδεσε καὶ τὸ ἔβαλε στὸ στήθος του, ἔχοντας αὐτὸ μέρα καὶ νύκτα μαζί του καὶ παρακαλώντας μὲ δάκρυα νὰ τὸν ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια. Αὐτὸν λοιπὸν ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν πανοῦκλα καὶ τοῦ δώρισε τὴν ὑγεία του. Τοῦτο λοιπὸν κατέπληξε ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ μιὰ χήρα γυναίκα, πού τὸ παιδί της εἶχε ἀρρωστήσει ἀπὸ τὴν πανοῦκλα ἐκείνες τὶς ἡμέρες καὶ πού εἶχε ὀκτὼ παιδιά, μιμήθηκε τὸν Θεόδωρο καὶ κατέβηκε στὸ ναὸ τῆς Ἀποκάλυψης, ἀφαίρεσε τὸ χέρι του καὶ ἀφοῦ ἀνέβηκε στὸ σπίτι της τὸ τοποθέτησε δίπλα στὶς ἅγιες εἰκόνες τὶς ὁποῖες ἔτυχε νὰ ἔχει στὸν οἰκογενειακὸ της ναὸ, καὶ ἐκεῖ ἔπεσε μπρούμητα καὶ ἔβρεχε τὸ ἔδαφος μὲ τὰ δάκρυά της, ἐκλιπαρώντας τὸν διδάσκαλο, νὰ ἀπαλλάξει τὸ παιδί της ἀπὸ τὴν πανοῦκλα. Τί ἔγινε λοιπὸν; Καὶ τὸ ἀρρωστο παιδί γιαιτρεύεται καὶ ἀπὸ τὰ ὑγιή παιδιὰ κανένα ἄλλο δὲν πηγάθηκα καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη ἐξαφανίσθηκε ἀπὸ ὄλο τὸ νησιὶ ἡ λοιμώδης νόσος»²².

* * *

Αὐτά, Θεοφιλέστατε, πατέρες καὶ ἀδελφοί, εἶναι ὀρισμένα ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τῆς ἀγιότητος τοῦ ἀθανάτου Διδασκάλου τοῦ Γένους Ἀγίου Μακαρίου. Ἄς παρακηνηθεῖ ἡ ψυχὴ μας καὶ ἄς μιμηθεῖ τὴν κοινωνικότητά του, τὴν καρτερικότητά του, τὴν διδασκαλία του καὶ ἄς ἀγιασθεῖ μὲ τὰ θαύματά του.

Ἔλα γλυκύτατε ψάλτα καὶ ὀμιλητὰ στὸ θεολάξευτο σπήλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως! Ἔλα καὶ ψάλλε γι' Αὐτὸν πού ἀσκήθηκε καὶ πάλεψε, τὸν μοναδικὸ Διδάσκαλο! «ἄδε ὠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ ἀρνίου» (Ἀπ. ιδ' 13). Θεολόγησε γιὰ τὸν ἀκριβὸ φίλο, τὸν ἡγαπημένον μαθητὴ, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Διδασκάλου, τὸν θετὸ γιὸ τῆς Παρθένου, τὸν μεσίτη ὄλων τῶν Ἀποστόλων²³. Δίδαξέ μας γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὸ Γένος! Ἔλα καὶ μίλησέ μας γιὰ τὸν συνεορτάζοντα Ἅγιο Ἀντώνιο μὲ ἓνα λόγο «αὐτὸς ὁ οὐρανὸς εἶναι τὸ μυριοχαριτωμένον παλάτιον, ὁ γαληνότετος λιμὴν, ὁ εὐωδέστατος κήπος μέσα στὸν ὁποῖον χαίρονται, ἀναπαύονται, ὑμνολογοῦσι τὸν Θεὸν πάντα τὰ μακάρια πνεύματα δικαίων, ὁσίων, μαρτύρων, ἐλεημόνων καὶ πᾶσαι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν βίβλῳ ζωῆς»²⁴.

Ἔλα λοιπὸν καὶ ἐπισφράγισε τὸ ψέλλισμά μου Ἐσὺ ὁ ἴδιος καὶ κτίσε τὸν λόγο μου μὲ τὰ ἱερά σου χεῖλη· «μὴ παρακαλῶ δι' ἀγάπην, διὰ τὴν εὐλογία, διὰ τὴν προστασία τούτων τῶν ἐορταζομένων σήμερινῶν Ἀγίων. Ἄς ἀφήσει καθ' ἓνας σήμερον ἓνα θέλημα κακὸν τῆς σαρκός, μίαν ἁμαρτίαν θανάσιμον, μία πρόσκαιρον ἡδονήν, ἄς στήσει μίαν ἐχθραν ἐναντίον ἐκείνου ὁποῦ μᾶς παρακινεῖ νὰ ἤμεθα ἐχθροί, νὰ ἤμεθα ἀνυπότακτοι, εἰς ἐκεῖνο τὸ Πανάγιο Πνεῦμα ὁποῦ φωνάζει μὲ τὸ στόμα τοῦ Ἀποστόλου Του “ἄρα οὖν οὐκ ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται τῶν Ἀγίων, καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ”»²⁵.

11. Ἀρχιμ. Ναυκρατίου Τσουλκανάκη, Ἅγιος Μακάριος Καλογεράς, σελ. 131.

12. Ἅγιου Μακαρίου Καλογερά, Ἐπιστολὴ μ'. I. στὸν οἰκονόμο Μύλου Ἱερώνυμο.

13. Ἀλεξάνδρου Τυρναβίτου, Βίος Μακαρίου Πατιμίου, σελ. 513 καὶ Ψαλμ. 4,4.

14. Ἀρχιμ. Ναυκρατίου Τσουλκανάκη, Ἅγιος Μακάριος Καλογεράς, σελ. 392.

15. Ἅγιου Μακαρίου Καλογερά, Θεματογραφία ΙΖ', 4,18.

16. Ἀρχιμ. Ναυκρατίου Τσουλκανάκη, Ἅγιος Μακάριος Καλογεράς, σελ. 394.

17. Ἅγιου Μακαρίου Καλογερά, Ἐπιστολὴ I. ιδ' 5. Στὸν Μητροπολίτη Ἡρακλείας Γεράσιμο.

18. Ἅγιου Μακαρίου Καλογερά, II. κβ' 41. Στὸν Κων/νίνο Γορδάτο.

19. Ἅγιου Μακαρίου Καλογερά II. θ' 5.

20. Ἀρχιμ. Ναυκρατίου Τσουλκανάκη, Ἅγιος Μακάριος Καλογεράς, σελ. 420.

21. Περισσότερα Ἀρχιμ. Ναυκρατίου Τσουλκανάκη, Ἅγιος Μακάριος ὁ Καλογεράς, 249 καὶ ἐξῆς.

22. Ποιῆμα τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑλληνικῆς σχολῆς κυρίου Ἀλεξάνδρου, τῷ ἐξοχωτάτῳ ἐν διδασκάλοις καὶ σοφωτάτῳ κυρίῳ Πέτρῳ Λεκτέρῳ. Στο χφ. ΜΛΑ μ68, φ. 69 κ.έ.

23. Ἅγιου Μακαρίου Καλογερά, Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ, σελ. 274.

24. Τοῦ ἰδίου, σελ. 314.

25. Τοῦ ἰδίου, σελ. 202.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Στὴ Σειρά: «Φυλλάδια ἐπικαιρότητας» κυκλοφορεῖ καὶ τὸ νέο τεύχος:

ΤΑΦΗ ἢ ΚΑΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ; (Τοῦ Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, θεολόγου - νομικοῦ). *Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς καύσης ἀναιροῦνται ἓνα πρὸς ἓνα, ἐνῶ προβάλλεται ἡ σαφὴς θέση τῆς Ἐκκλησίας στὸ θέμα αὐτὸ πού κάθε τόσο ἐπαναφέρεται στὴν ἐπικαιρότητα. Σελίδες 32.*

Ἡ ἄσκηση τῆς οἰκονομίας στὰ Μυστήρια μὲ εἰδικότερη ἀναφορὰ στὸν πολιτικὸ γάμο

Τῆς Ἀρχοντοῦλας Ἀνέστη, θεολόγου - φοιτ. Νομικῆς

Ἡ στέρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κήδευσης σὰν ἀπαγόρευσης ἰσχύει: α) Γιὰ κάθε ἀβάπτιστο, ἀφοῦ ἀναγκαῖος ὄρος εἰσόδου στὴν Ἐκκλησία καὶ κτήσης τῆς ιδιότητος μέλους τῆς εἶναι τὸ βάπτισμα. β) Γιὰ κάθε ἀλλόθρησκο «ἐξ ὑπαρχῆς», δηλαδή γιὰ κάθε πρόσωπο ποῦ οὐδέποτε εἶχε σχέση μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. γ) Γιὰ κάθε αἰρετικὸ καὶ σχισματικὸ.

Ἡ στέρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κήδευσης, σὰν ποινὴ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, ἰσχύει: α) Γιὰ τοὺς αὐτόχειρες³⁸ ἐκτὸς κι ἂν «δύο τουλάχιστον ἐπισημάνοντες ἰατροὶ βεβαιώσουν... ὅτι ὁ αὐτοκτονήσας εὐρίσκειτο «ἐν ἐλλείψει» συνειδήσεως, ἔνεκα ἀλλοιώσεως καὶ παθήσεως φρενῶν» σύμφωνα μὲ Συν. Ἐγκ. 196/198 τῆς 27.3.1900 καὶ 4365/828 τῆς 23.10.1900. β) Γιὰ τοὺς ἀφορισμένους = σὲ ὅσους πιστοὺς ἐπιβληθεῖ ἡ ποινὴ τοῦ μεγάλου ἀφορισμοῦ (ἢ ἀναθέματος), ἐπειδὴ ἀκριβῶς μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῆς χάνουν τὴν ιδιότητα τοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας, ἢ Ἐκκλησία τοὺς στερεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴ κήδευση³⁹. Ἐὰν ἡ ποινὴ ἀνακληθεῖ ἀπ' τὸ ὄργανο ποῦ τὴν ἐπέβαλε — Ἱ. Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας —, ὁ τέως ἀφορισμένος γίνεται μέλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποκτᾶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κήδευσης.

Ἀναφέρονται κι ὀρισμένες ἄλλες περιπτώσεις στέρησης τῆς ἐκκλησιαστικῆς κήδευσης (αὐτοὶ ποῦ σκοτώθηκαν σὲ μονομαχία, οἱ κατηχούμενοι, αὐτοὶ ποῦ διέπραξαν θανάσιμο ἀμάρτημα καὶ πέθαναν ἀμετανόητοι)⁴⁰ οἱ ὁποῖες ὅμως δὲν ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία.

Γ. Ἡ οἰκονομία

α) *Ἐννοια τῆς οἰκονομίας.* Ἰδιαίτερα σημαντικὸς στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου εἶναι ὁ θεσμὸς τῆς οἰκονομίας, θεσμὸς ἰδιόμορφος⁴¹ ποῦ δὲν ἀπαντᾷ σὲ ἄλλο κλάδο τοῦ Δικαίου. Ἡ οἰκονομία προβλέπεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πολιτικὴ νομοθεσία (ἄρθρ. 4 περ. δ' καὶ 6 παρ. 3 Κ.Χ.), χωρὶς ὅμως νὰ καθορίζεται τὸ περιεχόμενό τῆς, γιατί αὐτὸ ἔχει διαμορφωθεῖ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρακτικὴν.

Σύμφωνα μ' αὐτὴ, ἡ οἰκονομία⁴² «συνίσταται

στὴ μὴ ἐφαρμογὴ ἐπιτακτικοῦ ἢ ἀπαγορευτικοῦ κανόνα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου σὲ συγκεκριμένη περίπτωση, εἴτε γιὰ λόγους ἐπιείκειας ἀπέναντι στὰ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα, εἴτε γιὰ τὴν ἄρση τῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ ἐφαρμοστέου κανόνα καὶ τῆς παρούσας πραγματικῆς κατάστασης». Ὁ νόμος ἀναφέρει ὅτι ἡ Ἱ.Σ.Ι. ἀποφασίζει γιὰ τὴν ἄσκηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας, συγκατάβασης καὶ ἐπιείκειας τῆς Ἐκκλησίας (περ. δ' ἄρθρ. 4 Κ.Χ.), μὲ αὐξημένη ὅμως πλειοψηφία τῶν 2/3 τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς (ἄρθρ. 6 παρ. 3 ἐδ. β' Κ.Χ.). Στὴ δεύτερη αὐτὴ διάταξη (τοῦ ἄρθρου 6 παρ. 3 ἐδ. β' Κ.Χ.) ἡ ἄσκηση τῆς οἰκονομίας ἀναφέρεται ἐνδεικτικὰ γιὰ ζητήματα θεμελιώδους σημασίας, ὅπως καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ μεγάλου ἀφορισμοῦ.

Ἡ δικαιοδοσία αὐτὴ τῆς Ἱ.Σ.Ι. δὲν ἀποκλείει ὅμως τὴν ἄσκηση οἰκονομίας ἀπὸ τὸν ἐπιχώριο ἐπίσκοπο σὲ θέματα «ἡσσοнос σημασίας», κατὰ τὴν ΑΠ 52/1971 (ΝοΒ 1971 6.4.53) στὴν ἐδαφικὴ δικαιοδοσία του⁴³.

Φραγμὸ στὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ δόγματα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῶν ὁποίων ἡ παραβίαση εἶναι ἀπόλυτα ἀνεπίτρεπτη⁴⁴ εἴτε τὰ δόγματα αὐτὰ ἔχουν καθιερωθεῖ ἀπὸ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο εἴτε ἀπὸ τὴν κοινὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση⁴⁵.

β) *Ἡ οἰκονομία στὰ μυστήρια.* Μυστήρια εἶναι⁴⁶ οἱ ἱερῆς πράξεις ποῦ ἔχουν θεία σύσταση, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓνα ὑπερφυσικὸ κι ἓνα ἐξωτερικὸ ἢ αἰσθητὸ μέρος καὶ μὲ τὶς ὁποῖες μεταδίδεται ἢ θεία χάρη. Κατὰ τὴ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὡς καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς, τὰ μυστήρια εἶναι ἐπτὰ: βάπτισμα, χρίσμα εὐχαριστία, μετάνοια (ἐξομολόγησις), χειροτονία (ιερωσύνη), γάμος καὶ εὐχέλαιο. Ἀπ' αὐτὰ οἱ διαμαρτυρόμενοι δέχονται μόνον τὸ βάπτισμα καὶ τὴν εὐχαριστία⁴⁷.

Γιὰ νὰ εἶναι ἔγκυρη ἡ τέλεση τῶν μυστηρίων πρέπει νὰ συντρέχουν οἱ ἐξῆς ὄροι: α) Διενέργεια σύμφωνα μὲ τὴ λειτουργικὴ τῶν αἰσθητῶν σημείων, λόγων, κινήσεων κ.λπ. ποῦ συνιστοῦν τὸ ἐξωτερικὸ ἢ φυσικὸ (σὲ ἀντίθετη μὲ τὸ ὑπερφυσικὸ) μέρος τοῦ μυστηρίου. β) Τέλεση ἀπὸ κληρικὸ (μόνο τὸ

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 291 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

βάπτισμα ανάγκης μπορεί να τελεσθεί από το λαϊκό⁴⁸) που έγκυρα απέκτησε και διατηρεί αυτή την ιδιότητα και διαθέτει την αντίστοιχη για το μυστήριο τελετουργική αρμοδιότητα. Ο κληρικός πρέπει να ενεργεί ελεύθερα (όχι π.χ. υπό το κράτος βίας ή απειλής), έχοντας συνείδηση τωνπραττομένων (όχι π.χ. σε κατάσταση μέθης) και με την πρόθεση να μεταδώσει τη θεία χάρη (όχι π.χ. για επίδειξη με διδακτικό σκοπό). Η ήθικη προσωπικότητα του κληρικού δεν επηρεάζει το κύρος του μυστηρίου.

Στα μυστήρια, οίκονομία⁴⁹ χωρεί πρώτον προληπτικά, για την αντικανονική τέλεσή τους, δεύτερον αναδρομικά⁵⁰, σχετικά με την εκ των υστέρων αναγνώριση όπωσδήποτε αντικανονικής τέλεσης αυτών και τρίτον για την αναγνώριση όρισμένων μόνο συνεπειών που απορρέουν από αντικανονικά τελεσθέντα μυστήρια ή για την απαλλαγή από αυτές.

γ) Η οίκονομία στην επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν απ' την τέλεση πολιτικού γάμου. Εκεί όπου η οίκονομία εφαρμόζεται σε εύρυστα κλίμακα είναι το μυστήριο του γάμου⁵¹.

Ο γάμος⁵² δεν αποτελεί μόνο σύμβαση και θεσμο του ιδιωτικού δικαίου αλλά στους όρθοδόξους, όπως και στους δυτικούς, αντίθετα απ' τους διαμαρτυρούμενους, και μυστήριο, που τελείται σε μας από κληρικό με βαθμό πρεσβυτέρου ή επίσκοπου και όχι από τους νυμφίους, όπως στη δυτική εκκλησία, στην οποία ο «εὐλογῶν» κληρικός παρίσταται μόνο ως *testis spectabilis*⁵³ παράλληλα προς τους επίσης άπαιτούμενους λοιπούς μάρτυρες και στην ανάγκη είναι δυνατό να άπουσιάζει χωρίς να παραβλάπτεται το κύρος του γάμου.

Το νέο άρθρο 1367 Α.Κ. (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 1250/1982) προβλέπεται διαζευτικά δύο τύπους για τη σύναψη του γάμου: τον θρησκευτικό και τον πολιτικό.

Μετα την είσαγωγή του πολιτικού γάμου με τον Ν. 1250/1982 δημιουργήθηκαν πολλές αντιδράσεις και προέκυψαν ποικίλα προβλήματα, για όσους τέλεσαν πολιτικό γάμο, για τη βάπτισμα των παιδιών τους ή για να γίνουν ανάδοχοι κ.λπ., όπως αναφέραμε παραπάνω.

Για να την επίλυση των προβλημάτων αυτών είναι απαραίτητη ή άσκηση της «οίκονομίας» από την Έκκλησία, για να άποφευχθεί ή δημιουργία σοβαρών προβλημάτων στις ανθρώπινες σχέσεις⁵⁴. Να θελήσει δηλαδή ή Έκκλησία «έν τη έπιεικειά της» να προβλέψει «κατ' οίκονομίαν» όρισμένες περιπτώσεις και να έπιτρέψει όρισμένη, κανονική,

νόμιμη ιεροπραξία να τελείται από αντικανονικά συμπεριφερόμενο άτομο (όπως ταιριάζει άλλωστε στη φύση της, ως κοινωνία άγάπης και συγγνώμης, πράγμα που και πράττει σε περιπτώσεις θανάτου άθρών, των όποιων δεν άρνεύεται την εκκλησιαστική κήδευση)⁵⁵.

(Συνεχίζεται)

38. Τρωιάνου, Παραδόσεις εκκλ. δικαίου, 1984², σελ. 359, Χριστοφιλοπούλου, Έλλ. Έκκλ. Δίκαιον, 1965², σελ. 237, Γ. Πουλή, Η στέρηση της εκκλησιαστικής κήδευσης, Άρμ. (1984), σελ. 276 κ.έ.

35. Βαβούσκου, Έγχειρίδιον εκκλ. δικαίου, 1986⁴, σελ. 266, Τρωιάνου, Παραδόσεις εκκλ. δικαίου, 1984², σελ. 358 κ.έ., Χριστοφιλοπούλου, ό.π., σελ. 236 κ.έ., Πουλή, Η στέρηση της εκκλησιαστικής κήδευσης, Άρμ. (1984), σελ. 277.

40. Γ. Πουλή, Η στέρηση της εκκλησιαστικής κήδευσης, Άρμ. (1984), σελ. 278, Χριστοφιλοπούλου, Έλλ. Έκκλ. Δίκαιον, 1965², σελ. 237.

41. Τρωιάνου, Παραδόσεις εκκλ. δικαίου, 1984², σελ. 38 κ.έ.

42. Άλιβιζάτου, Η οίκονομία κατά το κανονικόν Δίκαιον της Όρθοδόξου Έκκλησίας, Άθήναι 1949, σελ. 21 κ.έ., Κοτσώνη, Προβλήματα της «εκκλησιαστικής οίκονομίας», έν Άθήνας 1957, σελ. 209, Χριστοφιλοπούλου, Έλλ. Έκκλ. Δίκαιον, Άθήναι 1965², σελ. 102 και Π. Μπρατωώτου - Π. Τρεμπέλα - Κ. Μουρατίδου - Α. Θεοδώρου - Ν. Μπρατωώτου, Η εκκλησιαστική οίκονομία (Ύπόμνημα εις την Ί. Σύνοδον της Έκκλησίας της Έλλάδος), Άθήναι 1972, σελ. 14 κ.έ.

43. Γ. Πουλή, Νομοθετικά κείμενα εκκλησιαστικού Δικαίου, Θεσ/νίκη 1985, σελ. 29 κ.έ.

44. Τρωιάνου, Παραδόσεις εκκλ. δικαίου, 1984², σελ. 39.

45. Χριστοφιλοπούλου, Έλλ. Έκκλ. Δίκαιον, Άθήναι 1965², σελ. 102.

46. Τρωιάνου, Παραδόσεις Έκκλ. δικαίου, 1984², σελ. 350 κ.έ., Χριστοφιλοπούλου, Έλλ. Έκκλ. Δίκαιον, 1965², σελ. 232 κ.έ.

47. Χριστοφιλοπούλου, ό.π., σελ. 232.

48. Η και από γυναίκα άκόμη, πάντως από χριστιανό. Χριστοφιλοπούλου, ό.π., σελ. 114 κ.έ., Τρωιάνου, ό.π. σελ. 148, Άλιβιζάτου, Η οίκονομία κατά το κανονικόν Δίκαιον της Όρθοδόξου Έκκλησίας, Άθήναι 1949, σελ. 70, Κοτσώνη, Προβλήματα της «εκκλησιαστικής οίκονομίας», έν Άθήναις 1957, σελ. 210.

49. Η οίκονομία με την έννοια της παρέκκλισης από έπιεική διάθεση απ' την άυστηρή κανονική τάξη, περιοριζόμενη μόνο ως προς το δόγμα, εφαρμόζεται απ' τα άρμόδια εκκλησιαστικά όργανα σε εύρυστα κλίμακα και σε γενικώτερης φύσεως ζητήματα και σε διάφορες λεπτομέρειες της καθημερινής ζωής, για τα όποια έχει λόγο ή Έκκλησία. Έτσι μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερις κατηγορίες περιπτώσεων, στις όποιες χωρεί ή παροχή της οίκονομίας: α) τα μυστήρια, β) τη δογματική διδασκαλία, γ) τη λατρεία, δηλ. τις τελετές, ακολουθίες και τα δευτερεύοντα άγιαστικά μέσα της Έκκλησίας και δ) την εκκλησιαστική διοίκηση (Α. Άλιβιζάτου, Η οίκονομία κατά το κανονικόν Δίκαιον της Όρθοδόξου Έκκλησίας, Άθήναι 1949, σελ. 69).

50. Τρωιάνου, Παραδόσεις Έκκλ. δικαίου, 1984², σελ. 39.

51. Άλιβιζάτου, ό.π., σελ. 91.

52. Τρωιάνου ό.π., σελ. 352 κ.έ., Χριστοφιλοπούλου, ό.π., σελ. 239, Κοτσώνη, ό.π., σελ. 216 κ.έ.

53. Χριστοφιλοπούλου, ό.π., σελ. 239.

54. Τρωιάνου, ό.π., σελ. 354.

55. Κ. Βαβούσκου, Άρμενόπουλος 1986, σελ. 703.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Η πραγματική κόλαση του τεχνητού «παράδεισου»

Σέ ένα διαμέρισμα - κολαστήριο, έξω από τό οποίο ένας νέος άνθρωπος παγιδευμένος στους ψεύτικους παράδεισους τών ναρκωτικών είχε αφήσει πέρουσι τήν τελευταία του πνοή, γράφτηκε πρό ήμερών μία ακόμη ανείπωτη τραγωδία.

Τριανταεξάχρονος πατέρας, αιχμάλωτος τών εμπόρων του θανάτου, άφησε τήν τελευταία του πνοή μετά τή μοιραία δόση που έκανε μαζί μέ φίλο του, ό όποιος έπεσε σε κώμα.

Τραγικός μάρτυρας στάθηκε τό άγοράκι του πρώτου, ήλικίας μόλις πέντε χρόνων! Κοιμόταν σε διπλανό δωμάτιο και ξύπνησε από τίς κραυγές του ιδιοκτήτη του σπιτιού, που έβλεπε έναν άνθρωπο νεκρό και τό γιό του σε κώμα...

!!!

Τό διαβάσαμε. Είναι πανέξυπνο. Τό αναδημοσιεύουμε: «Οί Άλβανοί εκλείσαν τά σύνορά τους μέ τήν Ελλάδα, μέ τή δικαιολογία ότι ό Σαλί Μπερίσα θά έπισκεπτόταν τήν Κακαβιά. Λέτε νά φοβήθηκαν μήπως ό Πρόεδρος τους γίνει κι αυτός λαθρομετανάστης;».

Μνημεία τής φύσης

Έκτός από τίς άλλες όμορφίες της, ή Κεφαλονιά έχει και κάτι που δέν είναι γνωστό στον πολύ κόσμο: τά τεραστίων διαστάσεων ελαιόδεντρα που υπάρχουν σε πολλές τοποθεσίες και είναι πραγματικά μνημεία τής φύσης, μέ ήλικία τουλάχιστον χιλίων έτών! Υπάρχουν πολλά δέντρα μέ συμπαγή κορμό διαμέτρου 2,50-4,50 μ. και ένα, στά Σβορωνάτα, που φθάνει σε διάμετρο τά 5,50 μ. Κι όμως, αυτά τά δέντρα δέν έχουν μέχρι στιγμής καμιά προστασία. Είναι νομίζουμε καιρός νά καταγραφούν και άφου έπιλεγούν τά μεγαλύτερα νά ανακηρυχτούν σε Μνημεία τής Φύσης, όπως όρίζει ή σχετική νομοθεσία.

Έξολοθρευτές πουλιών

Μέ αυτόν τόν τίτλο δημοσιεύεται σε έγκριτη έφημερίδα εκτεταμένο ρεπορτάζ για τά τερτίπια που μεταχειρίζονται διάφοροι κυνηγοί, προκειμέ-

νου νά γεμίσουν τόν κυνηγετικό τους σάκκο μέ διάφορα ύδροβια πουλιά.

Ό Δασάρχης Άλεξανδρουπόλεως κατήγγειλε τούς άνανδρους που μεταχειρίζονται μαγνητόφωνα, όμοιώματα παπιών (!) και άλλα παρόμοια μέσα, προκειμένου νά σκοτώσουν μερικές πάπιες και νά χορτάσουν τό άκόρεστο πάθος τους...

Νά βγούν τά εισαγωγικά!

Όλο και πιο συχνά, τόν τελευταίο καιρό, βλέπουμε νά γίνονται πρωτοσέλιδα του ήμερησιου Τύπου περιπτώσεις άλλοιωμένων ή νοθευμένων τροφίμων. Βέβαια, εύκολα διακρίνει κανείς σ' αυτά τά πρωτοσέλιδα, τήν τάση για ύπερβολή και τήν έκμετάλλευση του θέματος, για νά πουλήσουν οι έφημερίδες περισσότερα φύλλα. Όμως ό λαός λέει, χωρίς φωτιά καπνός δέν βγαίνει. Και ή φωτιά στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι, ενώ πληθαίνουν τά μηνύματα για κυκλοφορία ύποβαθμισμένων, άλλοιωμένων ή και επικίνδυνων τροφίμων, ταυτόχρονα έχουμε μείωση τών διενεργούμενων ελέγχων, μέχρι και όμολογία τών άρμοδίων φορέων για άδυναμία παρέμβασης.

Μετά τήν άπελευθέρωση τής άγοράς, μετά τήν κατάργηση τών διατιμήσεων και τών διοικητικών παρεμβάσεων στη διαμόρφωση τών τιμών, θά περιμένε κανείς, από τήν πολιτεία, νά ρίξει περισσότερο άκόμη βάρος στην προστασία τής υγείας του λαού.

Δυστυχώς όμως, διαπιστώνεται καθημερινά τό αντίθετο: είναι κοινή αντίληψη ότι στην άγορά επικρατεί ή άσυδοσία, που άπειλεί τήν υγεία και έξανεμίζει τήν οικονομία τών καταναλωτών.

Βέβαια, πάντοτε εκφράζονται «καλές προθέσεις» από τούς άρμοδίους. Για νά μήν μείνουν όμως μόνο «καλές προθέσεις», χρειάζεται νά υπερνικηθεί ή αδράνεια και τό μεγάλο χωνευτήρι τών καλών προθέσεων, ή καθημερινή ρουτίνα...

Άν θέλεις νά άκούγεται ή φωνή τής Έκκλησίας από τά ραδιοκύματα, ενίσχυσε τόν Ραδιοφωνικό Σταθμό της, τόν 89,4 FM STEREO. Άριθμ. λογαριασμού Έθνικής Τραπέζης: 146/558090-03 (Κατ/μα Μητροπόλεως).